

MÜSİAD
MÜSTAKİL SANAYİCİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

'93

ÇERÇEVE

YIL: 1 • SAYI: 5 • Haziran 1993 • ÜCRETSİZDİR.

"Piyasa Ekonomisi ve İslâmî Alternatifler"

PAZAR EKONOMİSİNDE ÜRETİM OLGUSU

SADECE BİRKAÇ DAKİKANIZI AYIRIN

AFK ile tanışmak için
birkaç dakikasını ayıran
mevduat sahipleri,
bir yıllık mevduatlarına
altın, döviz ve
diğer yatırım araçlarının
oldukça üstünde
kâr payı kazanıyorlar...

AFK,
müteşebbise de
kâr-zarar ortaklığı ilkesiyle
yatırım desteği veriyor.
Siz kazanıyorsunuz,
ülkemiz kazanıyor...

AFK ve Faizsiz Sistemi
ile tanışmaya
birkaç dakikanızı ayırın:

SİZ DE KÂRLI ÇIKIN!

ANADOLU
FİNANS KURUMU A.Ş.

Yüzde yüz yerli sermayeli, faizsiz bereket kapısı

Genel Müdürlük: Necatibey Cad. Yeşilırmak Sok. No: 3 06430 Yenişehir-Ankara Tel: (4) 231 88 04 (14 Hat)
İstanbul Tel: (1) 237 08 00 (6 Hat) **Fatih:** Tel: (1) 631 04 90 (6 Hat) **Bursa:** Tel: (24) 23 48 40 (7 Hat) **Kayseri:** Tel: (35) 22 34 88 (9 Hat) **Kocaeli:** Tel: (21) 25 25 20 - 21 92 87 - 25 04 27
Ayrıca muhabir Bankamız olan GARANTİ BANKASI'nın tüm şubeleri aracılığıyla da AFK'ya ulaşabilirsiniz.

ÇERÇEVE '93

MÜSİAD
MÜSTAKİL SANAYİCİ ve İŞADAMLARI DERNEĞİ

MÜSİAD adına Sahibi **EROL YARAR**
Yayın Kurulu **Mehmet Yıldız • Ahmet Hamdi Pınarcık**
Hayati Bayrak • İ. Hasip Mengi
Editör ve Sorumlu Yazıişleri Md **MEHMET YILDIZ**
Genel Yayın Yönetmeni **AHMET HAMDİ PINARCIK**
Yayın Koordinasyonu **MEMDUH EFENDİOĞLU**
Dış Haberler **KAHRAMAN EMMİOĞLU**
Dizgi ve Sayfa Düzeni **ZAFER AKTUĞU**
MURAT HAZAR
Ofset hazırlık ve Baskı **DAMLA MATBAACILIK**
Tel.: 512 11 19 - 519 42 43 İSTANBUL

Bu dergi Müsiad Basın ve Halkla İlişkiler Komısyonu tarafından hazırlanıp bastırılmıştır.

DANIŞMANLAR
Prof. Dr. Solmaz Ayarslan
Prof. Dr. Hikmet Üçışık
Doç. Dr. Abdulaziz Bayındır
Doç. Dr. Murat Mercan
B. Ali Bayramoğlu
Mustafa Açıkalın
Ahmet Kozakoğlu

MERKEZ:
Mecidiye Cad. No:7/50
Mecidiyeköy/İSTANBUL
Tel.: 267 40 37-38
Fax: 267 49 41

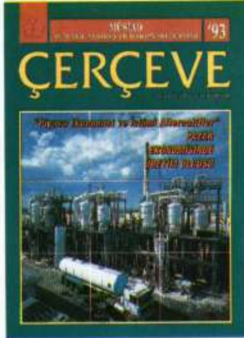
EGE BÖLGESİ:
903. Sk. No.12
İpek pazarı İZMİR
Tel.: 9.51.84 82 76

ANKARA:
Turgut Reis Cad.
No.27/4
Tandoğan/ANKARA
Tel.: 9.4.229 45 64
229 45 84
Fax: 9.4.230 01 49

KOCAELİ:
Vilayet Yanı
Kuryapı İşhanı
Tel.: 9.21.25 99 57
24 77 70
Fax: 9.21 .25 99 57

ALMANYA İRTİBAT:
Melaten Gürtel 111
DW 5000 KÖLN 30
Tel.: (0221) 54 33 46
54 62 510
Fax: (0221) 543690

İNGİLTERE İRTİBAT:
Mutlu Sezen
29 Coronation Avenue,Mordown.Bournemrouth,Derset
BH9 1 TW Great Britain
Tel: (0)202 516 496

MÜSİAD Heyeti'nin
Orta Asya Alanya ve Hollanda gezisi

AVRUPA'DAN ÇİN'E KADAR...

Cumhurbaşkanı Turgut ÖZAL'ın ölümüyle
Türkiye uzun süren bir seçim yolculuğuna çıktı

ÖZAL ÖLDÜ!
Bir devrin sonu...

Ağız tadı, göz zevki ile,
Bir asırlık ömrün hikayesi:

HACI ABDULLAH LOKANTASI

TÜRKİSTAN TÜRKİSTAN
Esaretten Hürriyete

İÇİNDEKİLER

21. Yüzyıl'a 7 kala...

Yedi yıl sonra 21.nci yüzyıla girmiş olacağız. Olacağız olmasına da insanlık açısından bunca yüz karası olaylar yaşanırken hangi yüzle çıkacağız 21.nci asırın karşısına. Demezler mi adama; "İnsanlık vahşetten kemale gitmesi gerekirken bu vicdansızlığın, bu iki yüzlülüğün, bu demokrasi havariliğinin, bu özgür düşünce, katliamının, bu soykırımın..... ... izahını nasıl yapacaksınız.?

Anlamak mümkün değil billahi. İnsan geçinen bu müsveddeler üzerlerine insan maskeleri geçirmiş birer canavar. Fikirleri de kendileri gibi sahte. Şairimizin dediğine ilâve ile "Çok dişi kalmış Canavar"lar bunlar. Eveeet! Şimdi biz inananlar olarak meskenetten, basiretsizlikten, bedbinlikten, bilgisizilikten, tarihsizlikten, taassuplardan, nemelâzımcılıktan ..... kurtulmak zorundayız. Çünkü bizi yeyip bitirmek istiyorlar. Kana susamış (tabii ki İslâm kanına) caniler. Aslında korkunç bir çöküşe geçişin sinyalleridir onları böyle canavarlaştıran. Kendi ülkelerinde kiliseler kimse gitmediği için satışa çıkarılıyor. Müslümanlar tarafından satın alınıp Camiye çevrilmesidir onları çılgına çeviren. Uzun lafa ne hacet, Ey inananlar! Ey inanan işadamları!, sanayicileri! fikir adamları! gelin MÜSİADI'ın organizasyonu çerçevesindeki ekonomik, kültürel, ilmi dış faaliyetlere katılın!. Çok büyük bir güç yumağı oluşturun! Biz güçlü olursak emredilen değil aksine emreden oluruz. Basit bir kuraldır bu. Ecdadamızı güçlüymüş emredermiş, batı sadece emridinlermiş...... Biz tebliğ görevimizi yapıyoruz, lütfen bir an evvel icabet ediniz.

Yedi kala Türkiye inançlı bir insanı, Cumhurbaşkanını yitirdi. Acımız büyük ama, tek tesellimiz halkımız inanan insanın peşinde olduğunu gösterdi, dine, şeriata, imana küfreden Laik'lerin peşinde değil. Laikliğin ne olduğunu dahi bilmeyen laik cahiller ne yazık ki, imana ve dine küfrü Laisizmin gereği zannedecek kadar tın tın'dırlar. Bu arada Türkiye bir Cumhurbaşkanı seçme kaosunu da atlatmış oldu. Hem de ne atlatış! Daha dün Turgut Özal'ın seçiminin meşru olmadığını, olayın "İŞGAL'den ibaret olduğunu, Cumhurbaşkanını, halkın % 28'ini temsil den bir parti millet vekillerince seçilemiyeceğini, halkın seçmesi gerektiğini v.s. iddialarını muhalefetteyken ağzında sakız yapan Sn. Süleyman DEMİREL bu defa makam tatlı olunca diğer vaadlerini unuttuğu gibi, bunları da yutuverdi ve 450 kişilik parlamentonun 244 oyu ile MEŞRU! Cumhurbaşkanı oluverdi. Hakkımız da hayırlı olsun!

Sn. Demirelin Cumhurbaşkanı seçilmesinden sonra bu kez de Başbakanlık krizi meydana geldi. Zaten iki yıldır felç olan ekonomik hayat bu defa yeni krizlere gebe. Denilebilir ki "İşadamı ve Sanayici" siyasetle neden bu kadar ilgilenir?" Cevabı çok net: Ekonomi Siyasetle iç içedir de ondan. Ne ekonomi siyasetsiz ne siyaset ekonomisiz olamaz.

İki yıldır sanayici çivi çakamıyor, kılını kıpırdatmıyor, bizce haklı. Hükümet illa da iç borç bulacağım diye devlet tahvili, tasarruf bonosu, repo v.s. gibi araçlarla milleti risksiz, vergisiz kazanca itti. Vergi reformu yapıyorum diye birçok lâf dinledik, şimdilik sadece lâf.

Vergi yatırımcıdan bir nevi ceza gibi alınıyor. Veremiyen, sıkıntısı olan yatırımcı "kaçakçı, hain ve hatta hırsız,"dır devletin nazarında Ama devlete borç verir de, vergi vermezsen, repo yaparsan" dürüst vatandaş!" olursun. Bu çifte standarttır, iki yüzlülüktür.

Bizler, yeni hükümetten yatrımcıyı yatırıma teşvik edici formüller bulmasını istiyoruz. Bulamazsa bu konuda kendilerine yardımcı olabileceğimiz söylemek istiyoruz. Hiç bir risKe girmeden parasını faize verenden makul bir vergi, ama ülkesindeki insanlara ekmek kapısı açan yatırımcılara ise vergi muafiyeti, olmazsa çok düşük bir vergi oranı tesbit edilmesini arzuluyoruz. Eğer bugünkü haksız uygulama devam ederse hiçbir kimse ülkenin kalkınmasını beklemesin. Yatırımlar yavaş yavaş dışa kaymağa başladı bile söylemesi bizden.

MÜSİAD'la bu ay üç yaşını idrak etmenin mutluluğunu yaşıyoruz. Üç yılda BİN'in üzerinde üye sayısına ulaşması MÜSİAD'a ne kadar doğru bir yolda olduğunu, tevecchün boşuna olmadığının göstergesidir. Üyelerimizin bu yıl özellikle meslek komiteleri faaliyetlerine katılmalarının kedilerinin hem maddi hem de manen fayda sağlamalarına vasıta olacağı şüphesizdir.

Çerçeve bu sayısında da muhteva yönünden çok zengin. Yazıları çok dikkatle okumanız, kıssadan hisse almanızı temenni ediyoruz.

Saygılarımızla...

Mehmet YILDIZ

MÜSİAD 3 YAŞINDA

BİR MÜCADELENİN HİKAYESİ

MÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı
Erol Yarar

Dünyadaki ekonomik ve siyasi gelişmelerin çok titiz değerlendirmeler gerektirdiği bir dönme giriyoruz. Almanyada'ki vatandaşlarımıza karşı yapılan saldırılar, Bosna-Hersek'te devam eden müslüman katliamı, Kıbrıs konusunda AT ve Amerika'nın ülkemize yapmakta olduğu baskı, Azerbeycan'da Ermeni Türk savaşı ve yeni başlayan İç savaş, Gürcistan'daki çatışmalar ülkemizi siyasi açıdan tehdit etmektedir.

Dünyada gelişmiş ülkeler başta olmak üzere yaşanan ekonomik durgunluk bilhassa bizim gibi gelişmekte olan ülke ürünlerine karşı gelişmiş ülkeleri korumacı ekonomik politikalara yöneltmektedir.

Yurt içinde ise 600 günlük icraatını dolduran bir hükümetin gerek siyasi, gerek ekonomik hedefler açısından belirsizliği devam etmekte, yükselme seyrine giren enflasyon hergün artan KİT açıkları dış ve iç borçlanmadaki yükseliş ve tekrar tırmanma trendine giren terör, yurt içindede gerek ekonomik ve gerekse siyasi alanda büyük belirsizlikleri ve potansiyel tehlikeleri barındırmaktadır.

Ülkemiz açısından çok kritik günler yaşadığımız şu dönemde, bu belirsizlik ortamından kısa zamanda kurtulmak ve halkımızı layık olduğu seviyeye çıkarmak için her zamankinden daha çok dayanışmaya, fikir alışverişine ve milli uzlaşma zeminine ihtiyaç olduğu kanaatindeyim.

MÜSİAD'ın kuruluşunun 3. yılını tamamladığı bu dönem sadece derneğimiz açısından değerlendirildiğinde beş iş adamının samimi duygularla başlattığı bir hareket olarak hızla gelişmiş ülkemizin 22 vilayetinde 1000'i aşan üye boyutuna erişmiştir. Bu çalışmalar iş adamlarımızı gerek yurt içinde, gerek yurt dışında iş potansiyellerin arttırmak, sanayicilerimizi kaynaştırmak ve onların yeni ticari, ekonomik ve teknolojik bilgilerle güçlenmesine yönelik olarak her geçen gün artan bir tempoyla sürmektedir.

MÜSİAD'ın yurt içindeki ekonomik ve sosyal vazifesi muhakkakki ağır sorumluluklar getirmektedir. Yukarıda izah edildiği gibi ülkemiz açısından gerek dünyadaki, gerek yurt içindeki gelişmeler, üniversite, sendika ve iş adamı dernekleri gibi kurumların ve hükümetin birlikte çalışmasını gerektirmektedir. Bu kurumlar ne kadar farklı fikir taşırlarsa taşısınlar aynı ülkenin evlatları olarak fikirlerini iyi niyetle ve samimiyetle bilimsel verilere dayanarak ortaya koyabilmelidirler.

Ülke kalkınmasının hızla sağlanabilmesi için bu fikirler doğrultusunda oluşacak çözümlerin ülkemiz açısından çok daha hayırlı neticeler getireceği muhakkaktır. Fikir özgürlüğünün olmadığı veya icraatların orta fikirler doğrultusunda oluşturulmaması durumunda netice sosyal çatışmalar ve ekonomik kaos ortamı olacaktır.

Yeni bir başbakanın, yeni bir kabinenin oluştuğu bir dönemde birleştirici ve birlikte çalışan bir millet olma hedefini taşıyan bir kadronun ümidi ve arzusu içindeyiz.

Aktif, hergün kendini yenileyen ve birbirine destek olan fertler olmak zorundayız.....

Farklı görüşleri dinleyen ve farklılıklar içinde tatlı dille inançlarını açıkça ortaya koyabilen bir sistem kurmak zorundayız....

Teknolojiyi, ekonomiyi ve dünya siyasetini yönlendirmeye talip olan ve bunu düşünen kurumlar ve nesiller üretmek zorundayız....
Olduğu gibi görünen ve göründüğü gibi olan yüksek ahlakı erdem edinmiş insanlar yetiştirmek zorundayız.....

Bu hedefleri paylaştığımız takdirde gerek millet olarak huzurlu ve gerekse dünyaya örnek bir ülke olacağımız kanaatindeyim.

Bu duygularla MÜSİAD'ın 3. yılında hedefimize en kısa zamanda ulaşmak dileğiyle bütün üyelerimizi sevgi ve hürmetle selâmlıyorum.

Nefis Bir Çayın Yerini Hiçbir Şey Tutamaz!

Filiz Prenses Çay,
Demi güzel, rengi nefis, tadı harika...

Filiz'in Prenses'ini demleyin! Keyiflenin!

FİLİZ ÇAY SAN. ve TİC. A.Ş.
Camidağı Köyü - RİZE
Tel:(0549) 2878 - 79
Fax:(0549) 2226

MÜSİAD

Gelişen teknoloji insanları açlıktan ve sefaletten kurtaramadı. Teknolojiyi elinde bulunduranlar adeta mazlumların kanını emdi.

"Piyasa Ekonomisi ve İslami Alternatifler"

PAZAR EKONOMİSİNDE ÜRETİM OLGUSU

Doç. Dr. Murat Mercan *

GİRİŞ

Dünya tarihine bakacak olursak insanlığın tarih boyunca iki farklı yaşam biçiminin kavgasını verdiğini görürüz. İslami literatürde HAK ve BATIL denilen bu iki yaşam biçiminin kavgası tarih boyunca sürmüştür ve kıyamete dek süreceğe benzemektedir. Hak ve batıl kavramlarının var olması ve hatta anlamının bilinmesi insanın batıla karşı alacağı tavrı belirlemeye ne yazık ki yetmemektedir. insan bu dünyada yaşamaya memur edildiğine göre istese de istemese de; tanımları bilse de bilmese de haktan yana ya da batıldan yana tavırlar koymaktadır. Bilmemesi, ya da istememesi insanı mazur kılmamaktadır, insanın sorumluluğunu azaltmamaktadır. Hak ve batılın kavramsal olarak bilinmesi hatta bu kelimelerin terimsel anlamlarının bilinmesi bile insanın haktan yana tavırlar geliştirmesinin garantisi olamamaktadır çoğu zaman. Batıl gün geçtikçe yeni yöntemler kullanarak Hakk'tan yana olanlarla savaşını sürdürmektedir. Haktan yana olanların yıllar önce geliştirdikleri batıldan korunma mekanizmaları artık yeterli olmamaktadır. Batılı çağdaş ve pratik yansımalarını bilmek ve anlamak mukadder olan Hakk'ın Batıl'a olan galebinin ilk şartıdır.

Hak-batıl kavgası "kıyamet'e" dek süreceğine göre hak batıl kavgası içinde "Hakk'ın safında yer alanlar ancak kurtuluşa erebileceklerdir.

Batıl çağdaş yorumlarla karşımıza çıkarken bizim yapacağımız iki temel şey vardır. Açık olduğunu ümit ettiğimiz müslümanca basiretimizle bu yeni yorumların insanı hangi uçurumlara sürükleyeceğini görmek ve göstermek ve belki de daha önemlisi bu çağda yaşamaya memur edilmiş tüm insanlara alternatif yaşam biçimleri önerebilecek yetkinlikte olmaktadır. ama bu iki çaba da çağın yorumunu ve Islam'ın çok iyi bilinmesini gerektirir. Hak-batıl kavgası "kıyamet'e" dek süreceğine göre hak batıl kavgası içinde "Hakk'ın safında yer alanlar ancak kurtuluşa erebileceklerdir.

Meseleyi yine bir Islami kavramla açıklarsak kavganın bireysel düzlemde bir akıl ve nefs kavgası olduğunu da söyleyebiliriz. ya da diyebiliriz ki, sözünü ettiğimiz kavga hayatını hayra adamış insan ile şeytanın kavgasıdır. Bunların hepsi

Doç. Dr. Murat MERCAN

Hasan Murat Mercan 1959 yılında Ağrı'nın Tutak ilçesinde dünyaya geldi. İlk öğretimini 1970 yılında Eskişehir'de tamamladı. eskişehir Anadolu Lisesi'nden 1977 yılında mezun olarak aynı yıl Boğaziçi Üniversitesi Endüstri Mühendisliği Bölümü'ne girdi. 1981 yılında bu üniversiteden lisans derecesi alarak aynı bölümde yüksek lisans eğitimine başladı. Bu arada Eskişehir Anadolu Üniversitesi Endüstri Mühendisliği Bölümü'nde araştırma görevlisi olarak çalışmaya başladı. 1984 yılında yüksek lisans eğitimini tamamlayarak akademik çalışmalarına eskişehir'de devam etti. 1985 yılında Amerika Birleşik Devletleri, Florida Üniversitesi İşletme Fakültesi'nde sürdürerek 1989 yılında doktora derecesi aldı. Aynı yıl Cleveland State Üniversitesi, İşletme Fakültesi, Kantitatif Karar Teknikleri Bölümü'nde yardımcı doçent olarak göreve başladı. bu süre içinde uluslararası dergilerde çeşitli makaleler yayınladı, lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde çeşitli dersler verdi. 1992 yılının Ağustos ayında Türkiye'ye kesin dönüş yaparak Bilkent Üniversitesi, İşletme Fakültesi'nde yardımcı doçent olarak çalışmaya başladı. Halen aynı bölümde akademik çalışmalarını sürdürmektedir.

Size böylesine ikramda bulunan Zat sizi başı boş bırakacağını mı sanıyorsunuz?

sanırım doğru tanımlamalardır. ama bütün bunların hiçbirisi bizibilgilendirmeye yetmediği gibi, etkin ve alternatif tavırlar üretebilecek doygunluğu da sağlamamaktadır.

Bizim taraf olduğumuz gurup Hakk olduğuna göre, Hakk'tan yana olan müslümanların yanında saf tuttuğumuza inandığımıza göre, hedef kitlemizi onlardan seçmemiz gayet doğal. Müslümanların alternatif bir yaşam üretmeleri artık sadece kendileri için bir zorunluk değil aynı zamanda bu dünyada nefes alıp veren tüm canlılar için kaçınılmazdır. Kısaca müslümanlar çağdaş insanın ihtiyaçlarına cevap verebilecek, yaralarını sarabilecek bir hayat tarzını en kısa sürede üretmek ve hemen hayata geçirmek zorundadır. Hz. Adem'den miras alınan emanetin kaçınılmaz sorumluluğunun bir gereğidir bu. Unutulmamalıdır ki, dağların ve taşların reddettiği bu emanetin sorumluluğu son derece ağırdır. ama ağır olduğu oranda da onurludur.

Bu çerçeve içinde ve bu kaygılarla bu yüzyılda adına *"kapitalizm ya da liberalizm"* denilen batılın insanın gündelik hayatını nasıl etkilediğini ve bunlara karşı müslümanların nasıl tavırlar geliştirdiklerini anlamaya ve anlatmaya çalışacağız. Bu tavırların varsa sakıncılarını veya eksiklerini tartışarak daha etkin "karşı" tavırlar geliştirilmesine katkıda bulunmaya çalışacağız. Amaç her ne pahasına olursa olsun batıla karşı "zafer" kazanmak değil, hakkı kadim kılmaktır. Bu nedenle bu çabaların alternatifler üreteceğini ümit ediyoruz.

Bu yazı dizisinde neler yapmak istediklerimizi anlatabilmek için birkaç örnek vermekte yarar var sanırım. Çağdaş iletişim araçlarının zararlarını en fazla müslümanlar hissediyor olsa gerekir. Gerek mikro düzeyde yatak odalarımıza kadar müdahale eden televizyon kanalları, gerekse çarpıtılmış haber anlayışı ile iki yüzlü davranan medya okuyucu mektupları köşelerini ve birçok köşe yazarının sütunlarını ençok bu mesele işgal etmiyor mu? Ama yine de benzer hassasiyete sahip olan bir çok kişi benzer ürünleri tüketmeye devam ediyorlar, değil mi?

Geçenlerde bir televizoyn kanalının yayınladığı bir flim "bizim gaztelerimizden birini" günlerce meşgul etti. Konu ile ilgili yayınlanan haberlerden birinde bir gurup müslümanın bu kanalı mahkemeye verdikleri duyuruldu. Filmin müstehcenliği ise video kasetine kayıt yapılmakta belgelenmiş ve bu kaset mahkemeye delil olarak sunulmuş. Buraya kadar iyi hoş da burada göz ardı edilen ve bence daha da düşündürücü olan tarafı bu filmin birileri tarafından seyrdeilmiş olması. amaç ne olursa olsun (ki başkaları aynı amaçları taşımadan bu filmi seyretmiş olabilir) bu filmin seyredilmesi, hem de bazı müslümanlarca seyredilmesidir yanlış olan. Bu batılın müslümanın zayıf tarafını yakalayarak kazandığı bir mevzidir. Sorun buradadır. Hakk'tan yana olmak, ya da hakkın bizzatihi kendisini biliyor olmak yukarıda da belirttiğim gibi yetmemektedir.

Sadece örnek olsun diye aldığım bu olaydan alınacak iki temel hisse vardır. Bireysel olarak daha "akıllı" olmanın yani şeytana ve nefsimize karşı daha güçlü olmanın ancka o zaman içimizdeki şeytanı yenebiliriz. Diğer bir deyişte şeytana gündelik hayatımızda yenilmemeyi öğrenmek yapılacak işlerin başında gelmelidir. ikinci olarak ise bize ait olan, kendi öz kaynaklarımızdan hayat bulan tv ve medya ortamını hiç vakit geçirmeden oluşturmak. En azından bunlar üzerinde konuşmak, tartışmak ve alternatifler üreterek bunları hayata geçirmek zorundayız. Çünkü şartlar ne kadar ağır olursa olsun bizim için mazeret olamaz, olmamalıdır.

İleride daha detaylı olarak üzerinde duracağımız ikinci örneğimiz ise kapitalist bir pazarda müslüman tüccar ve sa-

Çağdaş iletişim araçlarının zararlarını en fazla müslümanlar hissediyor olsa gerekir. Gerek mikro düzeyde yatak odalarımıza kadar müdahale eden televizyon kanalları, gerekse çarpıtılmış haber anlayışı ile iki yüzlü davranan medya okuyucu mektupları köşelerini ve birçok köşe yazarının sütunlarını ençok bu mesele işgal etmiyor mu?

Bunları hazırlamak iyidir. Ama adil bir sistemle dağıtmak daha iyidir.

nayicinin alacağı tavırların neler olduğu ve olması gerektiğidir. Müslüman bir tüccar evinde ve ailesinde dört dörtlük müslüman olup, ticareti "pazar ekonomisinin" kurallarına göre yapabilir mi acaba? Diğer bir deyişle müslüman bir tacir ya da sanayici ne kadar rekabetçi olablir? Aynı bağlamda düşünülebilecek bir başka sorun ise kar payı ile enflasyonun dayattığı söylenen "faiz" arasındaki yapısal farkların tespitidir. En pratik şekli ile, müslüman bir tüccar taksitli satışlarda "vicdan huzuru ile" vade farkı alabilir mi acaba? Bu konular enine boyuna tartışılmalı ve "pazar ekonomisine" alternatif "uygulanabilir ve anlaşılabilir" bir ekonominin temelleri ortaya konmalıdır.

Bir ülkedeki toplumsal gelişmişliği ötemek için kapitalizmin kullandığı "duygudan arındırılmış" ölçütlerin analizini ve eleştirisini yapmakta bu bağlamda kaçınılmaz bir görev olarak karşımızda durmaktadır. Duygudan arındırılmış diyoruz çünkü refah ve gelişmişlik "kişi başına düşen yıllık gelir", "gayri saifi milli hasıla", "kişi başına tüketilen et miktarı" gibi rakamlarla ölçülmektedir. Kapitalizme göre söz gelişi kişi başına yılda 100 kilo et tüketen bir toplum mesela 40 kilo et tüketen bir başka toplumdan daha müreffehtir. Kapitalist mantık kullanılsa bile bu tür genellemelerin yanlış olabileceğini göstermek çok kolay. Mesela sadece üç kişinin yaşadığı bir toplumda üç kişi de yılda kırkar kilo et tüketiyor olsun. Öte yandan yine üç kişinin yaşadığı bir başka toplumda iki kişi onar kilo, geriya kalan bir kişi ise ikiyüz seksen kilo et tüketsin. Bu kadar dengesiz kullanımı olan bir toplum diğer topluma göre nasıl daha müreffeh olabilir acaba? En azından "et tüketimi dengesizliği" olan toplum potansiyel olarak daha huzursuz olmaya mahkumdur. Oysa ki gelşimişliği sadece rakamsal göstergelerle açıklamak yanıltıcı sonuçlar verebilmektedir. Vereceğimiz ve ileride ayrıntıyla üzerinde duracagımız ikinci örnek ise "tüketim alışkanlıklarımız"dır. Kısaca söylemek gerekirse kapitalizm "üretim" ve "tüketim"in birbirini kovaladığı iki atlık bir yarıştır. Bu yarışın sıradan yarışlardan farkı yarışın "hiç bitmeyen" yarış olması ve hiç kimsenin kimseyi geçmek istememesidir. Bu olgunun islami olarak incelenmesi ve müslümanların "tüketim" hastalığına yakalanıp yakalanmadığının araştırılması da yukarıda belirttiğimiz çerçevede önemlidir. Son olarak deriz ki, "çağdaş" batıl olan kapitalizm ve onun dayattığı yaşam biçimiyle hesaplaşmak ve karşı alternatifler üretmek "hakk-batıl" savaşının bu çağdaki adıdır. Bu çerçevede çağdaş ve kapitalist yani "batıl" üretim, pazarlama ve finans yöntemleri analiz edilerek bunların tarihsel gelşimelerine bakılacaktır. Daha sonra Batı toplumlarında hayat bulan ve diğer toplumlara da ithal edilen bu ilişkiler ağının gelecekte nasıl şekiller alabileceği üzerinde de durulacaktır. adına kapitalizm ya da moda deyimiyle *yeni dünya düzeni denilen* sistemin bireye kazandırdığı ekonomik ve sosyal alışkanlıkların nasıl şekillendikleri, bu şekillenmeyi sağlayan kurumların oluşumları da bu çerçeve içinde tartışılacaktır. Bütün bu çabalardan hareketle birazda olmaması gerekene ergi metoduyla "İslami" olan üretim, pazarlama ve finans üzerine fikirler yürütülerek çeşitli alternatifler tartışma sunulacaktır. Her işte olduğu gibi bu işe de başlamalı "Ya Bismillah" diyerek...

Gelişen teknolojiye rağmen el emeği göz nuru sanatlarımız hala ilgi odağı.

> "Müslüman bir tüccar evinde ve ailesinde dört dörtlük müslüman olup, ticareti "pazar ekonomisinin" kurallarına göre yapabilir mi acaba? Kar payı ile enflasyonun dayattığı söylenen "faiz" arasındaki yapısal farkların tespitidir. En pratik şekli ile, müslüman bir tüccar taksitli satışlarda "vicdan huzuru ile" vade farkı alabilir mi acaba? Bu konular enine boyuna tartışılmalı ve "pazar ekonomisine" alternatif "uygulanabilir ve anlaşılabilir" bir ekonominin temelleri ortaya konmalıdır."

Pazar Ekonomisinde Üretim Olgusu

Elde somut veriler olmasına rağmen kişi başına tüketilen mal ve hizmetler toplamının yirminci yüzyılda katlanarak arttığını söylemek mümkün olsa gerektir.

Tüketilen mal ve hizmetler toplamının artması - nasıl tüketildiği ve tüketim-

Dünyamız öyle bir hale geldi ki, Parasal gücü olmayan milletlere hayat hakkı tanınmıyor.

Üretimi arttırmanın bir diğer yolu ise ucuz insan gücü temin etmektir. Batı ne yazık ki bu konuda da insaflı davranmamıştır. Benden sonra tufan misaliyle "insanın" fıtratına hiç önem vermeden yeni insan gücü temininde her türlü yolu mübah saymıştır.

deki adaletsizlikler bir kenara bırakılamaz. Her doğanın rızkına kefil olan yüce Rabbimiz, muhakkak ki artan nüfusun ihtiyaçlarını karşılamak için gerekli olan üretim artışını sağlayacak yeni mekanizmaların bulunmasına imkan verecek bilgiye zamanı gelince insanların erişmesine izin verecektir. Nüfus artıyarsa ve her doğanın rızkı daha ana karnında belirleniyorsa, üretimi arttıracak yeni yöntemlerin bulunması "Sünnetullah'ın" bir gereğidir.

Üretim kabaca hammaddenin başka bir maddeye (mamul madde) transformasyonudur. Bu maddenin özelliği ise tüketilebiliyor olmasıdır. Bu dönüşüm süreci içinde üç ana girdi vardır. Bunlar sırasıyla hammadde, insan gücü ve enerjidir. Üç girdiden birisi olan hammadde bir prosese (işlemler dizisi diyebiliriz) tabii tutularak mamul madde. Üretimin artması demek üretilen mamulun sayıca artması demektir. Hangi çağda ve toplumda olursa olsun bunu arttırmanın iki temel yolu vardır. Ya metodları (prosesler) geliştirilecektir. Girdilerin (aynı proses kullanıldığında) hammadde ve enerji kaynaklarının bulunması gerekmektedir. Aynı girdi ile daha çok iki olgunun son iki yüzyılda artan bir hızla insan hayatını etkilediğini görürüz. Bu iki olguyu kısaca irdelemekte yarar var sanırım.

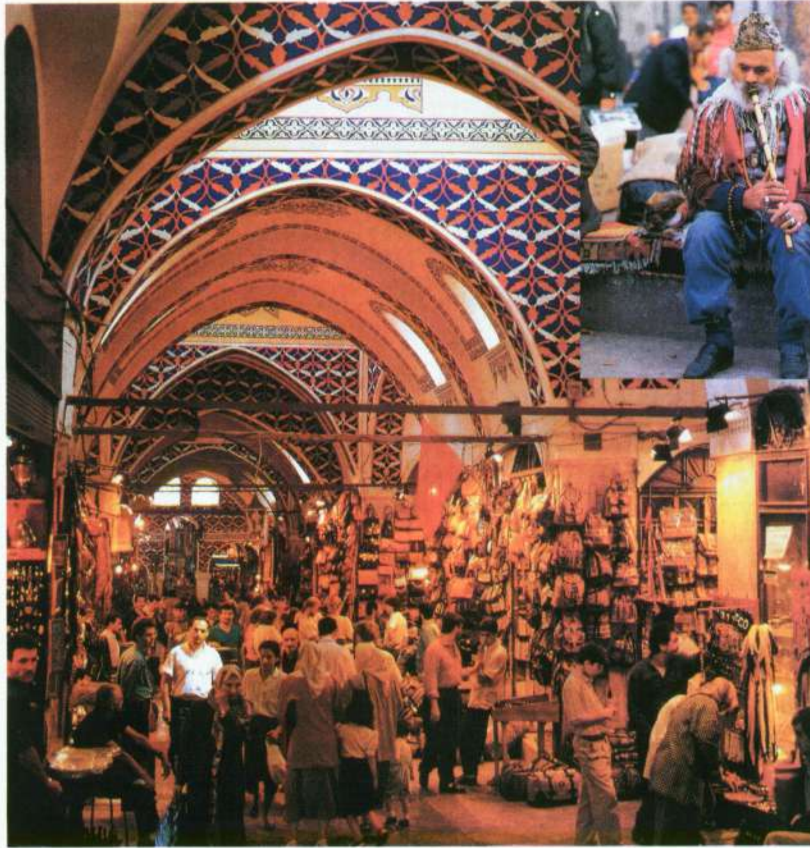
Üretim Kaynakları

Onsekizinci yüzyıl sanayi devrimi öncesi dünya üretimi bugüne göre oldukça "İlkel"di. Teknoloji, üretim alanlarının daha iyi kullanılmasına imkan vermemektedir. Bu nedenle işletmeler genellikle küçüktür ve daha çok toprak merkezlidir. Ev önemli bir üretim merkezidir. Bu çağın şartları göz önüne alındığında üretimin artamısını sağlayacak en kolay şeylerden birisi yeni üretim kaynaklarının bulnmasıdır. Çünkü özellikle Avrupa artık insanlara dar gelmektedir. Bunun yanısıra, Allah'ın insanlara bahşettiği, insanın fıtratında olan "hep yeniyi arama" dürtüsüyle insan, doğal olarak yeni topraklar peşinde koşacaktır. Onyedinci ve onsekizinci yüzyıldaki büyük cağrafi keşiflerinin altında yatan neden aslında budur. Ucuz hammadde kaynaklarını bulunabilmesi için yeni kıt'aların keşfi adeta kaçınılmazdı. Bu bağlamda en önemli gelişme Amerika Kıt'asının bulunmasıdır. Bu kıt'alının bulunması dünya tarihi açısından oldukça önemlidir. O dönemde üretim araçlarını büyük ölçüde ellerinde tutan Batılıların daha doğru bir deyişle Anglo saksonların bu kıt'ayı keşfi üretim artışının önemli katalizörlerinden olmuştur. Kıt'a Avrupa'sı ve Asya'sı patates, mısır ve tütün gibi birçok yeni tarımsal ürünle o dönemde tanışmıştır.

O dönemde bu kıt'anın eski sahipleri, kızılderililer olarak bilinen insanlar, bu ilişkilerden farksız biçimde yaşantıların sürdürürken birdenbire karşılarnda hem daha çok üreten, hem de daha çok tüketen insanları bulmuşlardır. Bu davetsiz misafirler kızılderili komşularına hiç alışık olmadıkları içki ve hurut kullanmayı öğretmişlerdir. Ne yazık ki Avrupa'dan Amerika kıt'asına gelen insanların zerre kadar vicdanları yoktur. Uçsuz bucaksız toprakları asıl sahipleriyle paylaşmaya hiç niyetleri yoktur. Bu nedenle koskoca bir ırkı çok kısa bir süre içinde yok etmişlerdi. Uzun savaşlardan sonra '"ok" "tüfeğe" yenilmiş, bir ırk yok edilmiştir. kızılderilileri yok etmenin belki de tek nedeni yeni "hammadde" kaynaklarını kimseyle paylaşılamayacak kadar kıymetli oluşudur.

Kızılderililerin şu anki durumu aslında içler acısıdır. Amerika'nın çeşitli yerlerinde sembolik olarak varlıklarını sürdürmektedirler. Bu insanların çoğu ayyaş ve işsizdir. Amerika Birleşik devletlerinde yşaşayan topluluklar içinde "en eğitimsiz azınlık" bu insanlardır. Çoğu hayatını "kızılderili çadır-köyledinde" beyaz adama turistik gösteriler yaparak kazanmaktadır. Bunları ilk gördüğümde aklıma şehir şehir dolaşan sirkler geldi. Bu köylerin sirklerden tek farkı yerleşik olmalarıydı. Kızılderililerin sirk hayvanlarından farkını ne yazık ki bulamadım. Bu bağlamda yeni dünya düzeninin ya da pazar ekonomisinin ilk besin kaynağının "kızılderili"

kanı olduğunu söylesek inanın hiç abartmamış oluruz. Üretim kaynak arttırımı ile arttırmanın bir diğer yolu ise ucuz insan gücü temin etmektir. Batı ne yazık ki bu konuda da insaflı davranmamıştır. Benden sonra tufan misaliyle "insanın" fıtratına hiç önem vermeden yeni insan gücü temininde her türlü yolu mübah saymıştır. Bu konuda batı toplumlarının tavırları üç önemli evrede incelenebilir. Yeni toprakların keşfedildiği en büyük darboğaz insan gücünün sınırlı olmasıydı. Özellikel Amerika'nın keşfi ve topraklarin asıl sahiplerinin kelimenin tam anlamıyla yok edilmesi batılıların eline işlenmeye hazır uçsuz bucaksız toprakları vermiştir. Bugün dünyanın en verimli ve en sulak arazileri Amerika kıt'asındadır. İklimin genellikle çok elverişli olması ve arazinin oldukça düz olması bu bölgeye tarım için büyük olanaklar sağlamıştır.

Tarihi Kapalıçarşı tarihte olduğu gibi günümüzde ilginç alış-veriş merkezlerinden biri

Hammadde, insan gücü ve su (enerji) üçlüsünden en kıtı insandır. Bu sorunu batı ne yazık ki Afrika'dan ve çoğunun müslüman olduğu rivayet edilen esirleri getirmekle çözmüştür. Amerika kıt' asına ve özellikle ABD'nin bugünkü yapısına bakacak olursanız olayların geçmişten bugüne nasıl uzandığın tüm çıplaklığıyla görmek mümkündür. Amerika'daki esirlerin durumu ayrı bir yazıya konu olacak kadar içler acısıdır. Ne yazık ki bu insanların bugünleri "dünlerinden daha iyi" değildir. Kısaca söylemek gerekirse üretim artışının insan gücü boyutundaki ilk dinamosu derileri kara olan bir ırktır. Halk arasında zenci denilen bu halkı Batılıların argosunu (ki onlar negro ya da black derler) andırır biçimde "zenci" olarak adlandırmaktansa kendi verdikleri isimlerle adlandırmak gerektiği kanısındayım. Bu nedenle onlara "Atro-American" karşılığı olarak Afrika-Amerika'lı diyeceğim. Afrika Amerika'lıların tarıma daha elverişli olan "ABD'nin güneyinde" yoğunlaşmanın bir nedenide hemen hemen "sıfır" maliyetli tarımsal işgücünde güneyde daha fazla ihtiyaç duyulmasıdır.

> "Hammadde, insan gücü ve su (enerji) üçlüsünden en kıtı insandır. Bu sorunu batı ne yazık ki Afrika'dan ve çoğunun müslüman olduğu rivayet edilen esirleri getirmekle çözmüştür."

Amerika Birleşik Devletleri üretim artışını "sıfırmaliyetle" Afrika-Amerika'lılarla sağlarken kıt'a Avrupa'sında benzer ihtiyaçlar kadınların üretim ordusuna katılmasıyla giderilmeye çalışıldı.

Avrupa'da kadın daha birçok sosyal ve siyasi hakka sahip değliken "çalışma hakkına" sahip oldu. Kadınların hiçbir şey gözetilmeden çalışma hayatına girmeleri doğal olarak yeni "tüketim araçları," ve büyük toplumsal sorunlar getirdi. Kaldı ki, kadınlar hemcinsleri olan ve aynı işi yapan erkeklerden daha düşük ücretler alarak katıldılar çalışma hayatına, Üretim artışının insan gücü boyutundaki ikinci dinamosu da kadınların çalışma hayatına girmeleri oldu.

Kadınların çalışma hayatına girmesinden sonra iş gücü ihtiyacını karşılamak için Batı bu kez "insan gücü" ithal etmeye başladı. Ekonomik olarak fakir olan ve halkının çoğu geçim sıkıntısı çeken bazı ülkelerden vasıfsız işçiler getirile-

Zeki ve parlak öğrenciler burslarla ve özgürlük uyutmalarıyla kandırılarak ABD'ye çekildi. Özellikle Pakistan, Hindistan, Çin ve Kore gibi ülkelerden büyük miktarlarda öğrenciler ABD'ye götürüldü.

rek çalışma hayatına monte edildiler. Aralarında Türkiye'nin de bulunduğu bu ülke insanları çoğunlukla "batılı hemcinslerinin" yapmaktan çekindikleri işlere koşuldu. Bugün nerede pis, sıkıcı ve tehlikeli işler (Amerikalılar buna 3D işleri - dirty, dull ve dengerons işler adını vermekterler) varsa çalışanların çoğu mutlaka göçmedir. Havaalanlarını temizleyenlerden tutun da sokak temizleyicilerine dek bir çok başörtülü insanı göürürsünüz Avrupa'da

Avrupa'lı kardeşlerinin aksine Amerika kıt'asındaki devletler (ABD ve Kanada) daha farlı bir göçmen politikası izleyerek ikinci dünya savaşından başlayarak beyin gücü ithal etmeye başladılar. Savaş sonrası Avrupa'dan kaçan Yahudi ve diğer bilim adamları ABD'nin bilimsel sıçramasının ilk adımlarını attılar. Bu sıçrama ile ABD süper güç olma özelliğine kavuştu. Geliştirdiği atom bombosını Japonların üzerine atarak dişlerini gösterdi. Daha sonra bu neyin göçü artan oranlarda devam etti.

Zeki ve parlak öğrenciler burslarla ve özgürlük uyutmalarıyla kandırılarak ABD'ye çekildi. Özellikle Pakistan, Hindistan, Çin ve Kore gibi ülkelerden büyük miktarlarda öğrenci kuruluşu ABD'ye gitmekte buldular. Üretim kaynaklarının artmasında önemli bir unsur olan yeni kaynakların keşfi (hammadde, enerji ve toprak gibi) yeterli üretim artışını sağlayamamıştır. Kıt kaynakların yeterli olmasını beklemek aslında yine "sünnetullaha" aykırıdır. Kaynakların sonsuz olması durumunda "hesaplaşmanın olmaması" gerekmektedir. Herkese yeten "kaynaklar" ancak ve ancak kıyamet sonrası bir hayatın özelliği olabilir. Kaynakların kıt olması bir yana, ne kadar çok olursa olsun insanın iştahını karşlamaya yetmeyeceğini söylemek mümkündür. insan yaradılışı gereği "var olan tüm doğal kaynaklara" sahip olsa bile sürekli bir tatminsizlik yaşamaktadır. Bunun bir tek istisnası müslümanlardır.

Doğal kaynaklar dediğimiz "keşfedilmemiş toprak ve su" kalmayınca coğrafi keşiflerin hızının azaldığı ve hatta "mistik" bir yapıya büründüğünü göremkte olası. uzay çalışmaları, uzaya gemiler göndermeler ve uzay istasyonlarının hep bu çerçevede değerlendirilmesi gerekir sanırım.

> "Sömürgecilikten, dünyayı tehdit eden nükleer savaşa kadar bir çok alanda batının bu konudaki ihtiraslarını görmek olasıdır. Batı ne yazık ki bu konuda da başarılı ve insanen bir sınav verememiştir."

Üretkenlik

Şimdiye dek "üretimin artmasının" kaçınılmaz olduğunu ve bunun en önemli nedenlerinin dünya nüfusundaki artış olduğunu söyledik. Bu üretim artışı ya yeni kaynakların keşfi ile mümkün olacaktır ya da aynı çaba ile daha çok üretmek ile mümkün olacaktır. Üretkenlik ya da frenkçe deyiş ile *prodüktivite* toplam üretimin kullanılan kaynakların toplamına olan oranı olarak tanımlanabilir. Farklı farklı kaynaklar kullanıldığı için (hammadde, insan gücü ve enerji) üretkenlik ortak bir birimle tanımlanır. Yani toplum üretimin parasal değerinin toplam girdi maliyetlerine oranı olarak tanımlanabilir *üretkenlik*, Amiyane tabirle "daha çok malı daha ucuza" üretme sanatı olarak tanımlayabiliriz. Üretkenlik artışında batının geçirdiği evrelerle bakacak olursak karşımıza ilginç tablolar çıkacaktır. Üretim artışının, daha doğru bir deyişle üretkenlik artışının oldukça önemli diğer iki saç ayağı "bilimde" katedilen son derece hızlı gelşimeler ve buna paralel olarak geçilmez yerinden bu seri içinde başka makaleler-

de ayrıntıyla bahsedeceğiz. Bizim yeniyi arama duygusunun son iki yüzyılda ivme kazandığıdır. Aslında hızlanan sadece bilimsel bulgular değil, bu bulguların insanın kullanabileceği ürünlere dönüştürülmesidir. Bilimin son yüzyılda ivme kazandığını söylesek bile (bu önermenin bile tartışılabileceğini sanıyorum) bunun insanın kullanımına sunulması olan teknolojik gelişmelerde akıl almaz bir hızlılık olduğunu söyleyebiliriz. İşte son yüzyıla damgasını vuran ve daha çok malın daha ucuza üretilmesinde etken olan iki temel "teknoloji ve enerji" kaynaklarıdır.

Bilimin teknolojiye dönüşmesindeki aşamalara bakılacak olunursa iki önemli gelişmenin "buhar makinalarının" bulunması olduğu görülebilir. Buhar makinalarının bulunması ile insan hayal bile edemeyeceği "güç"ü ellerine geçirmiştir. Buhar makinalarının bulunmasıyla yapyeni teknolojiler bulunmuş bu ise yeni üretim makinalarının bulunmasıyla yepyeni teknolojiler bulunmuş bu ise yeni üretim metodlarının geliştirilip kullanılması sonucunu doğurmuştur. Bu üretim metodu yirminci yüzyılın hakim üretim metodu olarak dünya ekonomisine egemen olmuştur. Klasik metod adını verdiğimiz bu metod marjinal gelişmeler kaydederek varlığını hala sürdürmektedir. Fakat özellikle yirminci yüzyılın son yarısında iki önemli gelşime üretim sistemlerinde radikal değişikliklere neden olmuştur. Bu gelişmelerden ilki "bilgi"nin daha hızlı derlenmesi, işlenmesi ve aktarılmasını sağlayacak teknolojik bulgular ise, ikincisi de "Japon" üretim sistemlerinni dünyaya açılmasıdır.

Klasik üretim metodları yüzyılımızın gerek kültürel gerek sosyal gerekse ekonomik yapısını şekillendirmiştir desek abartmamış oluruz. Bu metodların neden olduğu yapısal değişikliklerden söz etmeden önce bu metodlardan ana hatlarıyla söz etmek zorundayız. Klasik üretim metodlarını bir doğru parçası üzerinde algılamak mümkündür. Bu doğru parçasının bir ucunda "tek mamul üretim" metodu diğer ucunda ise "sürekli üretim" metodu vardır. Bu iki uç arasında üretimin hiz ve sürekliliği değişen çeşitli metodoljilerden söz etmek mümkündür. Aslına bakacak olursa bu doğru parçasının bir kısmı eskiden beri var olagelen sistemlerdi. Buhar makinalarıyla ortaya çıkan sistem "üretimin sürekliliğinin" artmasıdır. Bu üretim sistemini anlayabilmek için peşpeşe dizilmiş makinaların olduğu bir üretim hattı düşünün. Her makinanın başında bir ya da bir kaç işçinin çalıştığını düşünün. Bu işçiler sürekli olarak aynı işi yapmaktadırlar. Günde en az sekiz saat boyunca belki onbinlerce kez "bir vidaya sıkmaktadır." Her iki saatte verilen "onbeş" dakikalık çay molalarının dışında mola alamazlar. Montaj hattı da denilen bu sistemle ilk kez insan makinaya mahkum olmuştur. Bu üretim sistemi üzerine yazılmış binlerce makale vardır. Eleştiriler, karşı eleştiriler, sistemi kendi mantığı içinde iyileştirici yöntemler yıllardır tartışılmaktadır. Bence bu sistemin insanlara getirdiği tek fayda mamul maddenin maliyetindeki düşüşlerdir. Daha sonra detaylı olarak üzerinde durabilecek sosyal ve kültürel problemleri de beraberinde getirmiştir. Birkaç örnekle konuyu bağlamakta yarar var. insanın yirmidört saatinin en az "sekiz saati" insanın elinden alınmıştır artık. İnsanın hayatının hemen hemen herşeyi artık "çalışma saatlerine" ayarlanmıştır. Ev, çocuk, ibadet vesaire ancak çalışm hayatı izin verdiği ölçüde varlıklarını ve özgürlüklerini sürdürebilirler.

Üretim bu boyutta arttıracak teknoloji üretimde insan faktörünü "göreceli" olarak azaltarak bir başka faktörünün önemini arttırmıştır. Bu ise bu yeni teknolojilerin çok ihtiyacı olan "enerji kaynakları"dır. Ondokuzuncu yüzyıldaki kolonileşme hareketleri, ardı arkası gelmez "Dünya Savaşları"nın olmasının altında yatan önemli nedenlerden birisi de üretimin çok ihtiyacı olan enerji kaynaklarının Batı'nın kontrolünde olmamasıdır. Batı toplumları içinde enerji ve hammadde kaynakları açısından en şanslı olan ülkenin ABD olduğunu söylemek mümkündür. Belki bu nedenle ABD söz konusu kolonileşme hareketlerinde Avrupalı kardeşleri kadar etkin değildir. Enerji kaynaklarına sahip olmak için batının yıllar boyu geliştirdiği yöntemler başlı başına bir inceleme konusudur. Sömürgeçilikten, dünyayı tehdit eden nükleer savaşa kadar bir çok alanda batının bu konudaki ihtiraslarını görmek olasıdır. Batı ne yazık ki bu konuda da başarılı ve insanen bir sınav verememiştir.

Sonuç

Yazımızın başında üretim artışının kaçınılmaz olduğunu söyleyerek bunun tarihsel boyunutu sunmaya çalıştık. Nüfus artışıyla paralel olarak gelişmesi gerkeen üretimin teknojide kazanılan ivme nedeniyle "daha hızlı" geliştiğini söylemek ile mümkün. Yukarıdaki önermemizin doğal sonucu dünyada "aç insan" kalmaması değil midir? Yani insanın ihtiyaçlarının eskisine göre daha fazlasının karşılanması gerekmez mi? Başka bir deyişle eski insana göre daha çok sayıda insanın "temel ihtiyaçlarının" karşılanması gerekmez miydi? Bütün bu soruların yanıtı bence koskocaman bir "evet." Peki o zaman ne oldu ya da neler oldu da bunlar sağlanamadı. Bunları anlayabilmek için üretimin ikiz kardeşi olan *tüketim* olgusuna bakmak gerekecektir. İzleyen yazımızda bu konu üzerinde durulacaktır●

EROL YARAR

15 ay önce Orta Asya'ya gelen arkadaşlar iş kurmuşlar, ev almışlar, ticaret yapıyorlar. Demek ki, MÜSİAD'ın faaliyetleri birçok iş adamımızın ekmek kapısı oldu. Zaten MÜSİAD'ın amaçlarındân biride buydu.

MÜSİAD
Yönetim Kurulu Bşk.
EROL YARAR
İLE...
Memduh Efendioğlu

AVRUPA'DAN ÇİN'E KADAR...

MÜSİAD üyeleri geçtiğimiz günlerde Almanya, Hollanda ve Türkî Cumhuriyetleri ziyaret ettiler

ÇERÇEVE: Sayın Başkan, merhum Cumhurbaşkanı Sayın Turgut ÖZAL ve bir grup heyetle beraber Türki Cumhuriyetlerde uzun süren bir seyehâtiniz oldu. Seyehâtin akabinde Cumhurbaşkanımız'ı kaybettik. Seyehât esnasında herhangi bir rahatsızlığı oldu mu, siz böyle bir rahatsızlığa şahit oldunuz mu ?

YARAR: Herhangi bir rahatsızlığı yoktu. Ama herhaliyle yorgun olduğu belliydi. Hatta ben bir kaç defa doktoruna sordum. " Cumhurbaşkanımızın durumu nasıl ? " Doğrusu takdir etmemek mümkün değil. O yaşına o kilosuna rağmen

TAKDİM

MÜSİAD Yönetim kurulu Başkanı Erol YARAR, Türkiye'nin 8. Cumhurbaşkanı merhum Turgut ÖZAL ve bir grup heyetle Orta Asya Türk Cumhuriyetlerine 12 günlük bir seyehâtleri oldu. Seyehât snasında Türki Cumhuriyetlerin ekonomik potansiyelleri, Sovyetler Birliği'nin yıkılmasıyla meydana gelen ekonomideki ve hür teşebbüsteki gelişmeleri, Türk işadamlarının yapmış olduğu yatırımlar ve diğer çalışmalar hakkında inceleme fırsatını buldular.

Cumhurbaşkanı Turgut ÖZAL'ın ölümüne sebep olduğu söylenen bu gezinin hemen ardından YARAR ve bir grup MÜSİAD heyetiyle Almanya'ya ayrı bir seyehâte çıktılar. Bu ikinci seyehâtte AILMANYA MÜSİAD'ın kuruluşu , Hannover Endüstriyel Fuarı, Doğu Almanya'daki plânlı ekonomiden serbest ekonomiye geçişi ve özelleştirme ile ilgili faaliyetleri yerinde görerek incelemelerde bulundular.

Başkan Erol YARAR her iki seyehâtin intibalarını ve diğer konulardaki açıklamalarını ÇERÇEVE'ye anlattı.

Memduh Efendioğlu

Orta Asya Cumhuriyetleri'nden görüntüler.

> "Türkmenistan ın da çok geniş doğal gaz kaynakları var. Yılda 80 milyar metreküp. Bu dört milyonluk bir ülke için düşünün ne kadar büyük bir imkân. Şu anda Türkiye' nin çıkardığı 4 milyar metreküp. Bu açıdan müthiş bir ülke."

sabahtan gece yarılarına kadar ayakta kaldı. Bütün açılışlara ve törenlere katıldı. Heyetteki bütün işadamları ile tek tek ilgilendi. Sorunlarını sordu. Çözüm için elinden geleni yaptı. Bir insanın iş hayatında tecrübeli olması çok önemli. Çünkü sadece problemleri bilmek yetmiyor, aynı zamanda çözümünüde bilmek gerekiyor. Sayın Özal iş tecrübesine sahipti. İş dünyasının heyecanını duyuyordu. Çözümleri de biliyordu. Türkiye için gerçekten büyük kayıp. Allah rahmet etsin.

Türkmenistan'ın geleneksel el sanatlarının güzel örneklerinden biri

ÇERÇEVE: Daha önce Orta Asya'ya yaptığınız seyehâtle en son yaptığınız seyehâtte kadar geçen zaman sürecinden bu yana ne gibi ekonomik gelişmeler olmuştur ?

YARAR: Türk Cumhuriyetlerine ilk defa MÜSİAD heyeti olarak 50 kişilik bir heyet halinde 1991'-de Ocak ayında Kazakistan Dış Ekonomi İşleri Bakanının, Kazakistan'da yapmış olduğu Enternasyonel Ekonomik Toplantıya Bakanın daveti üzerine gitmştik. Özbekistan ve Kazakistan'ıda içeren bu gezide Özbekistan ve Kazakistan Ekonomisi'ndeki gelişmeleri bizattihi yerinde müşahade etme imkânını bulmuştuk. Bir buçuk sene gibi bir süre sonra tekrar gittiğimde, özet olarak, şunu müşahade ettim; Türki Cumhuriyetler'de çok büyük gelişmeler olmuş. Gerek yabancı yatırımlar, gerekse ekonomideki çarpıklık, gelir seviyesindeki çarpıklık, yatırımlardaki geniş bozukluk, karaborsa , rüşvet gibi konularda çok büyük gelişmeler olmuştur. Rüşvette maalesef bu gelişmeler arasında yer almıştır. Bu konu da size bir örnek ifade edeyim; Kazakistan'a 15 ay önce gittiğimizde Kazakistan'da lüks bir araba görmek çok zordu, ya da bir iki tane gözümüze çarpıyor-

Eğer bir memlekette ekonomik potansiyel yoksa rüşvet de olmaz. Dışarıdan giden işadamları bu ekonomik potansiyelden bir an önce pay koparmak için yolları bu şekilde açıyor.

du. Şimdi İstanbul'da gördüğünüz lüks arabalar Almatı'da cirit atıyor. Neden ? 300 SL 93 model Mercedesler, Türkiye'de iki milyar değerinde bir araba. Bir taraftan sefâlet almış başını gidiyor. Diğer taraftan böylesine lüks bir hayat, bunu neyle izah edersiniz ? Bu herhalde, bu kadar kısa bir süre içerisinde bir ticarethâne kurarak bu mercedes'ler alınmadı. Türkmenistan'ın da çok geniş doğal gaz kaynakları var. Yılda 80 milyar metreküp. Bu dört milyonluk bir ülke için düşünün ne kadar büyük bir imkân. Şu anda Türkiye' nin çıkardığı 4 milyar metreküp. Bu açıdan müthiş bir ülke. Bu da rüşveti, yolsuzluğu gösteriyor. Bu da esasen ekonomik aktiviteyi gösteriyor. Eğer bir memlekette ekonomik potansiyel yoksa rüşvet de olmaz. Dışarıdan giden işadamları bu ekonomik potansiyel'den bir an önce pay koparmak için yolları bu şekilde açıyor. Özbekistan ' da rüşvetin boyutları biraz daha büyük herhalde. Çok belirgin olarak bu hâdiseyi yaşadık.

ÇERÇEVE: Ekonomik potansiyelleri nelerdir, ne gibi kaynakları var kısaca anlatır mısınız ?

YARAR: Kazakistan'da dünya doğal kaynakları rezervlerinin % 6 ' sına sahiptir. Petrol (Son bulunan rezervler Suudi Arabistan ve Kuveyt'in toplam rezervlerine eşit olduğu söyleniyor), kömür (Dünyanın en büyük kömür rezervlerine sahiptir.), altın (Yılda 100 ton saf altın), bakır (Dünyanın sayılı bakır üreticilerinden) gibi madenler, dünyadaki kimya üzerinde bütün hammaddeleri içeren madenlere sahiptir. Hayvancılık ve tarım potansiyeli de Kazakistan'ın ana unsurlarından biridir. Çünkü 2.7 milyon kmkare bir toprak. Türkiye' nin dört misli. Bunların çoğu steplerdir. Hepsi işlenebilir topraklar, SSCB' nin ençok tahıl ve hayvan yetiştiren bölgelerinden bir tanesi. 80 milyon küçükbaş hayvan, 16 milyon nüfusluk bir ülke için ne demek olduğunu varın siz hesaplayın ?

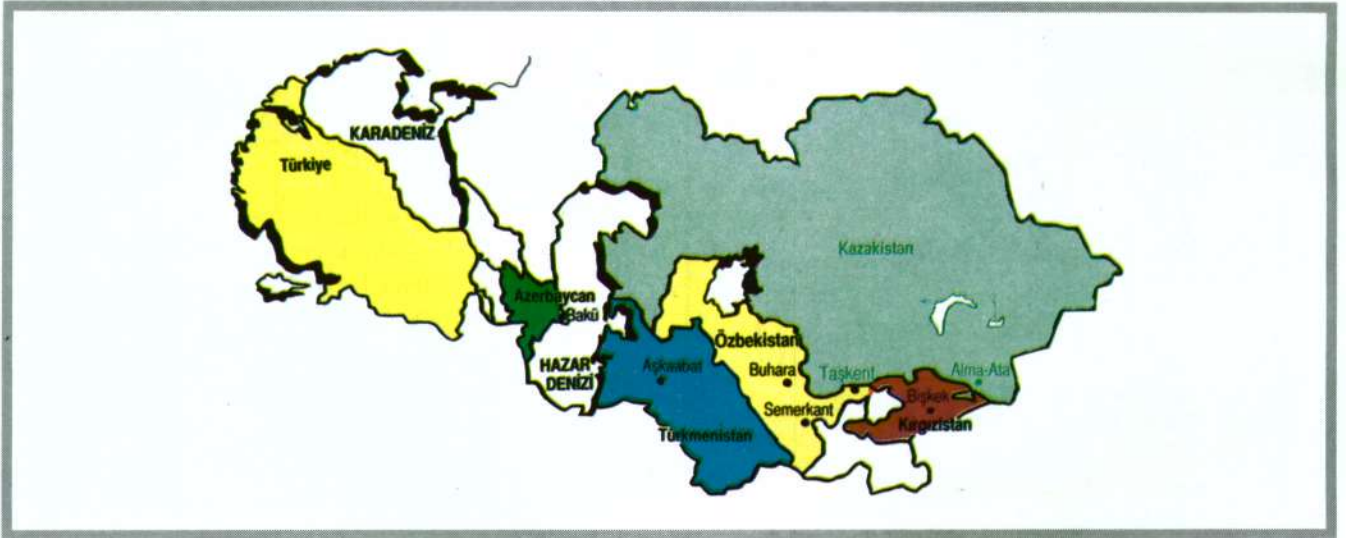
Özbekistan'da da tarım alanında çok büyük bir potansiyel var. Yılda 80 bin altın imâl ediliyor. Dünyanın dördüncü bakır rezervlerine sahip. Kazakistan sınırında da çok büyük petrol rezervleri var. Dünyanın en büyük pamuk üreticisi yılda beş milyon ton pamuk üretiyor. Türkiye ' nin 10 misli. 20 milyon nüfusu var. Fena olmayan bir tekstil sektörü var. Kırgızistan, dağlık İsviçre gibi bir yer. Onun için hayvancılık gelişmiş. 4 - 5 milyon nüfusu var. Onun da hayvancılık ve tarım konusunda çok büyük potansiyeli var.

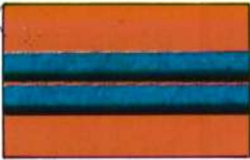
Türkmenistan'ında çok geniş doğal gaz kaynakları var. Yılda 80 milyar metreküp. Bu dört milyonluk bir ülke için düşünün ne kadar büyük bir imkân. Şu anda Türkiye' nin çıkardığı 4 milyar metreküp. Bu açıdan müthiş bir ülke. 12 milyon küçük baş hayvan var. 450 bin ton pamuk üretimi var. Türkiye' nin 60 milyon nüfusu var ve üretimi 450 bin ton Artık siz kıyas edin. Hatta bunu 1.5 milyon tona çıkaracaklarını söylüyorlar. Küçükbaş hayvan sayısını 15 milyona çıkarmadan ihraç etmeyeceklerini söylüyorlar. Azerbaycan'ında çok petrolü var. Yılda 12 milyon ton petrol çıkarıyor. Bunu 15 ' e, 20 ' ye çıkaracaklarını ifade ediyorlar. Sebzecilik

Özbekistan'da Türk Firmalarının genelde tekstil alanında çok büyük yatırımları var. Biz oradayken altı firmanın açılışına gittik. Bunlarda çok çaplı firmalardı.

Türkmenistan'da pazarlar rengarenk. Yerliler kadar, yabancılar için de cazibe merkezi.

Türkmenistan

Nüfus : 4 milyon
Yüzölçümü : 500 bin km²
Doğal Kaynaklar :
* Yılda 80 milyar metreküp doğal gaz üretiliyor.
* 12 milyon küçük baş hayvan (Hedef 15 milyon)
* 450 bin ton pamuk üretimi (Hedef 1.5 milyon ton)
* Kazakistan sınırında petrol rezervleri
* Ayrıca potasyum, kükürt ve kimya sanayi

Azerbeycan

Nüfus : 7 milyon
Yüzölçümü : 86 bin km²
Doğal Kaynaklar:
* 72 petrol kuyusunda yılda 12 milyon ton petrol çıkarıyor. (Hedef 15-20 Milyon ton)
* 31 doğal gaz kaynağı. Yılda 7.5 milyar metreküp
* Filiz çay yatağından yılda 100 milyon kurşun ve çinko
* Yılda 500 bin ton bakır
* Petro - kimyâ endüstrisi.
* Sebzecilik
* Hazar kıyısında balık
* Pamuk ipliği
* Tahıl
* 5 altın madeni

Kazakistan

Nüfus : 16 milyon
Yüzölçümü : 2.7 Milyon km²
Doğal Kaynaklar:
* Kazakistan dünya doğal kaynak rezervlerinin % 6'sına sahip.
*Yılda 25 milyon ton petrol (Son bulunan rezervlerin Suudi Arabistan ve Kuveyt' in toplam rezervlerine eşit olduğu söyleniyor),
* Kömür (Dünyanın en büyük kömür rezervleri yılda 150 milyar ton)
* Altın (Yılda 100 ton saf altın),
* Bakır (Dünyanın sayılı bakır üreticilerinden)
* Hayvancılık (80 milyon küçükbaş hayvan)
* Tarım (SSCB'nin en çok tahıl yetiştiren bölgelerinden)
* 3 milyon ton fosforit
* 40 milyon ton demir
* Ayrıca volfram, krom ve kurşun yatakları

Özbekistan

Nüfus : 20 milyon
Yüzölçümü : 250 bin km²
Doğal Kaynaklar:
* Beş milyon ton pamuk (Türkiye ' nin 10 misli)
* Tarım (Tahıl, ayçiçeği, mısır, ipek)
* Yılda 80 bin ton altın imâl ediliyor.
* Dünyanın dördüncü bakır rezervlerine sahip.
* Kazakistan sınırında çok büyük petrol rezervleri
* Tekstil sanayi
* 144 doğal gaz yatakları
* Yılda 1.5 milyon ton kömür çıkartılıyor.

Kırgızistan

Nüfus : 20 milyon
Yüzölçümü : 200 bin km²
Doğal Kaynaklar:
* Hayvancılık çok gelişmiş.
* Tarım (Buğday, tütün, kenevir,üzüm)
* Halıcılık, dericilik
* Kâğıt sanayi
* 4 milyar ton kömür
* 5 milyar ton demir rezervleri
* 1800 ton gümüş yatağı
* Ayrıca bizmut, titan, vanadyum, mangan, kalay, antimon, kurşun, çinko ve mermer yatakları

çok gelişmiş. Petro - kimyâ Endüstrisi gelişmiş.

ÇERÇEVE: Bu ekonomik potansiyel pastasından Türk Firmaları şu ana kadar, ne kadar pay almışlar ?

YARAR: Buralarda Türk Firmaları gerçekten çok büyük işlere soyunmuşlar. Petrol noktasında büyük şirketler, Çukurova Holding gibi burada petrol pastasından, kömür pastasından pay kapabilmek için dünya devleri ile mücadele ediyorlar. Örneğin; Arçelik yılda 100 bin buzdolabı üreten bir tesis önermiş Kazakistan'a. En çok yatırım Türkmenistan'da yapmışlar. Hemen hemen her alanda Türk Firmalar büyük çaplı yatırımlar yapmışlar.

Kazak yönetimi bunu tam kabul edecekken Samsung Firması devreye girmiş işi kapma acelesinde. Böylece dünya devleriyle mücadele etme çabası içindeler. Almatı ' nın merkezinde çok büyük bir parkta bir Türk firmasının projesini gördüm. Çok büyük bir proje. İş merkezleri, iki tane beş yıldızlı otel, restoranlar, spor tesisleri vs. Bu büyük projenin ilk ayağı olan beş yıldızlı bir otel artı büyük bir iş merkezinin de yapım anlaşmasını imzâlamak üzereydiler.

Özbekistan'da Türk Firmalarının genelde tekstil alanında çok büyük yatırımları var. Biz oradayken altı firmanın açılışına gittik. Bunlarda çok çaplı firmalardı.

Kırgızıstan'da gene bir Türk Firması 2 milyon $ dolayında deri yatırımı yapmış. Gerçekten mükemmel ve çok büyük bir tesis. Bütün makina-

MÜSİAD üyelerinin Türk Cumhuriyetleri'nde yaptıkları bir çok yatırımları yerinde gördük. Gerek Türkmenistan'da, gerek Kazakistan'da gerek Kırgızis tan'da yatırımlar yapıyorlar.

TÜRKİ CUMHURİYETLERİ'nde NASIL İŞ YAPILIR?

Sosyalizmin iflas etmesiyle 70 yıllık esaretten sonra hürriyetlerine kavuşan ve hür dünyaya açılan Türki Cumhuriyetler sahip oldukları Tabii Kaynaklar bakımından dünyanın ilgi odağı haline geldiler.

Özellikle Türki Cumhuriyetler ile maddi ve manevi değerlerimizi dikkate alarak daha iyi işler yapılabilir. Türk işadamlarının daha iyi yatırım yapabilmenin yollarını uzmanlar şöyle belirtiyorlar :

1) Dürüst ve ticari ahlak üzerine hareket ediniz. Tarihi misyonunuzu unutmayınız. Çünkü onların Osmanlıya çok büyük hürmetleri var. Dolayısıyla uzun süre kalabilmeniz dürüstlüğünüze, ticaret ahlakınıza ve temsil ettiğiniz misyona bağlıdır.

2) Batılı işadamı zihniyetiyle meseleye yaklaşmayın. Milli ve Manevi bağlarınızı öne çıkarın. Fakat bunda samimi olun.

3) Sıcak ilişkiler içine girin. Bire bir temaslar kurun. Onların dertleriyle dertlenin.

4) Yatırımlarınız geleceğe dönük olmalı. Hemen karı düşünmeyiniz.

5) Orada bürolar açın, sık sık ziyaret edin. Böylece birçok fırsatlar yakalayabilirsiniz.

6) İnsana hizmet esasını hiç unutmayın. Eğitim kurumları açın. Böylece manevi değerlerinizi de oraya taşırsınız. Zaten bu hizmet orada teşvik ediliyor.

7) Toplu ziyaretler yapmanız işi daha kolay kapmanız demektir.

8) Bürokrasi, yolsuzluk engellerini aşabilmek için devlet dairelerinden mutlaka adam ayarlayın.

9) Kaliteli iş gücünü Türkiye'den temin edin. Niteliksiz iş gücünü orada daha ucuza temin etmeniz mümkün.

10) Petrol, doğalgaz, madencilik gibi tabii kaynaklara yönelin.

11) Yapacağınız iyi bir yatırım diğer işleriniz için iyi bir referans olur.

12) Ürettiklerinizi Türkiye üzerinden Avrupa'ya ve dünyaya pazarlayın.

larında Türkiye'den almış. En çok yatırım Türkmenistanda yapmışlar. Hemen hemen her alanda Türk Firmalar büyük çaplı yatırımlar yapmışlar.

Telekominikasyon ve diğer alanlarda azerbaycan'da yatırmlar yapılmış. Türki Cumhuriyetler'de her alanda yatırımlar yapılabilir.

ÇERÇEVE: Yatırım yapanların içinde MÜSİAD üyeleri var mı ?

YARAR: Tabii. MÜSİAD üyelerinin Türk Cumhuriyetlerinde yaptıkları bir çok yatırımları yerinde gördük MÜSİAD üyeleri gerek Türkmenistan ' da, gerek Kazakistan'da, gerek Kırgızistan ' da yatırımlar yapıyorlar. Yani bizim 15 ay önce gelen arkadaşların çoğu iş kurmuşlar, ev almışlar, ticaret yapıyorlar vs. Bu da bizi sevindirdi. Demek ki, MÜSİAD ' ın faaliyeti bir çok işadamımızın ekmek kapısı oldu ve iyi imkânları kendilerine sağladı. Zaten MÜSİAD ' ın amaçlarından birisi buydu. Bir çok arkadaşımızda Özbekistan'da tekstil konusunda yatırım yapmışlar. Bir arkadaşımızda EXIMBANK kredisinden faydalanarak Kazakistanda 8 milyon $'lık otel rezervvasyonu işini almış, bu da güzel bir rakam. Azerbaycan'da yatırım yapan arkadaşlarımız var. Her yerde yatırımlarını görmek mümkün.

ÇERÇEVE: Sayın Başkan oralarda hiç yatırım yapmamış MÜSİAD Üyelerine ve diğer Türk İşadamlarına öncelikle hangi alanlarda yatırım yapmalarını tavsiye edersiniz ?

YARAR: Petro-kimya, tarım, hayvancılık alanlarında Kazakistan. Pamuk, gene hayvancılık alanların da Özbekistan. Halı,yünlü mamüller alanında Kırgızistan. Gene petrol konusunda Azerbaycan. Öncelikle bu alanlarda yatırım yapmaları tavsiye ederim.Bunun dışında işaat, gıda,teknolojik yatırımlar her Orta Asya ülkesinde yapılabilecek yatırımlardır.

SSCB, değişik bir ülkeydi. Rüşvetle, karaborsa vs. ile çok zenginle şen insanlar oldu. Doları, markı çeviren para oyunları yapan insan lar kısa za manda müthiş paralar kazandılar. Türk Cumhuriyetlerinde de benzer durumların Moskova ' yı takiben geldiğini söylemek istiyorum. Dalga bu taraflara doğru geliyor. En büyük dalga Almatı ' ya gelmiş. Almatı'daki mercedesler bunu gösteri yor. Arkasından herhalde Taşkent ve Aşkabat'a gelir. Yani bir koyup iki-üç almak gibi bir ticaret oluşmuş.

ÇERÇEVE: Yatırımcılar oralarda ne gibi engellerle karşılaşabilirler, başlangıçta özellikle sıkıntıları neler olabilir ?

YARAR: Bürokrasi,karaborsa, rüşvet ve yolsuzluklar en önemli engellerdir. SSCB değişik bir ülkeydi. Rüşvetle, karaborsa vs. ile çok zenginleşen insanlar oldu. Doları, markı çeviren para oyunları yapan insanlar kısa zamanda müthiş paralar kazandılar. Örnek olarak şunu söyliyeyim. Demir - çelik sektöründe 100 $ ' a aldığı malı 250 $ ' a satan var. Demir - Çelikte 20 - 40 binden aşağı bağlantı yapılmıyor. Düşünün 40 bin ton demir - çelikte 40 X 100 $ deseniz bir partide 4 milyon dolar kazanıyor. Senede 300 - 400 bin demir çelik satarsa çok büyük paralar kazanır. Bu paralarla ev de alır, mersedesde alır. Almatı' da ve bütün Türk Cumhuriyetlerinde Moskova'daki benzer durumların Moskova ' yı takiben geldiğini söylemek istiyorum. Dalga bu taraflara doğru geliyor. En büyük dalga Almatı ' ya gelmiş.

Almatı'daki mercedesler bunu gösteriyor. Arkasından herhalde Taşkent ve Aşkabat'a gelir. Yani bir koyup iki-üç almak gibi bir ticaret oluşmuş.

ÇERÇEVE: Doğal kaynak bakımından bu kadar zengin olan Türki Cumhuriyetlerin ekonomik geleceği hakkında neler söyleyebilirsiniz ?

YARAR: Tahmin ediyorum eğer Kazakistan doğal imkânlarını beş yıl gibi bir sürede eğer Sovyet etkisinde kalmadan kendi değerlendirebilirse dünyanın en zengin ülkeleri içine girecektir. Yani bir S. Arabistan gibi olacaktır. Türkmenistan'da 4-5 yıl sonra tahminen bir İsviçre gibi olur. Diğer Cumhuriyetlerin durumuda bunlardan aşağı değil.

ÇERÇEVE: Heyetinizi nasıl karşıladılar, Türkiye hakkında duyguları nelerdir ?

YARAR: Gerçekten heyetimiz çok iyi karşılandı. hele hele Özbekistan'da çok iyi karşılandı. Yalnız Kazakistan'da soğukluk vardı. O da tahmin ediyorum, bunlardan biri . Nüfusun yüzde ellisinin Kazak olması, diğer % 50'sinin başka unsurlardan olmasından dolayı Nazarbayev şuurlu bir şekilde uzak durmasıydı. Diğerlerinin fazla dikkatini çekmemek için. Çünkü Nazarbayev çok zeki bir insan. Ama en hızlı yatırımın Kazakistan da olabileceğini belirtmekte yarar var. Azerbaycan'da da savaştan dolayı hüzün vardı. Ama hepsinin de Türkiye'ye karşı büyük sevgileri var. Bize en büyük sempatiyide Türkmen'ler gösterdi. Hakikâten çok sıcak bir ilgi gösterdiler. Zaten heryerde sıcak ilgiyle karşılandık. Ama Türkmenistan daha sıcaktı. Cumhurbaşkanları da sempatik ve akıllı bir adam. Türkmenistan'ında tarım potansiyelinden yararlanmak lâzım.

ÇERÇEVE: Türki

Kim Ne Yaptı?

Türkmenistan :

2 un fabrikası
1 Makarna fabrikası
2 deri fabrikası
3 soğuk hava deposu
1 otel, 1 mama fabrikası
2 tavuk çiftliği
1 kültür sarayı
3 çocuk yuvası
— **101 Milyon $ Ekinciler Holding**

Çimento fabrikası
Hilton Oteli
— **170 Milyon $ MNG Holding**

İplik fabrikası
Hambez fabrikası
Boya fabrikası
7 konfeksiyon fabrikası
5 süper market
2 fırın
Konut yapımı
— **252 Milyon $ Boğaziçi Grubu**

Hava Terminali Inşaatı — **82 Milyon $ Alarko Holding**

Otel ve İş Merkez — **35.5 Milyon $ Üçgen A.Ş.**

2 çırçır fabrikası
5 süpermarket
1 porselen fabrikası
— **26 Milyon $ Assist**

Cumhurbaşkanlığı misafirhanesi
Tuğla fabrikası
İplik fabrikasıOtel İnşaatı
Un ve makarna fabrikası
Agrambank ile ortak banka
— **165 Milyon $ Muhtelif Firmalar**

Rakip Firmalar
A.B.D., Hollanda, Arjantin, İtalyan, Japon, Alman ve Japon firmaları.
Toplam 3 Milyar $ yatırım yapılmış.

Azerbeycan :

Telekominikasyon:	Netaş	10 Milyon $
Landrover jeep	Koç Otolar	30 Milyon $
Magirüs minibüs ürt..		

Deri işleme ve konfeksiyon Tesisi
Petrol arama ve üretim fab.Tesisi
— Pet Holding 17.5 Milyon $

Elektrik süpürgesi
Çamaşır makinesi — Simtel — 20 Milyon $
Müzik seti, TV.

Kazakistan :
Petrol arama tesisleri : Pet Holding 2.5 Milyon $

Otobüs üretimi:

Mercedes Benz Türk		65 Milyon $
Deri ve konf.fabr.	Starmod	35 Milyon $

Özbekistan :

3 tekstil fabrikası	Yazeks	100 Milyon $

Kırgistan :

Boru fabrikası :	Borusan	50 Milyon $
Radyolink tesisleri:	Teletaş	10 Milyon $
Otel projesi		
Ayakkabı fabrikası		
Elektronik yatırım	Tekfen	9.5 Milyon $
Kürk fabrikası		

Başkırdistan :
Petrol arama ve Üretme tes.: Net Holding
10 Milyon $

Gürcistan :
Slikomanganez tesisleri: Çukurova - Sovtur

TÜRKİSTAN TÜRKİSTAN

S.S.C.B'nin dağılmasıyla kendisine bağlı bütün Cumhuriyekler hem siyâsal, hem de ekonomik bağımsızlığına kavuştular. Bu Cumhuriyetler arasında Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Türkeminstan, Hahcivan Özerk Cumhuriyeti, Tacikistan, Başkırdistan, Gürcistan ve diğer birçok küçük Cumhuriyetler gibi Türk Cumhuriyetleri'de bağımsızlıklarına kavuştular.

Dünya coğrafyasında 70 yıllık Sosyalizm esaretinden sonra yeniden yerlerini alan bu Müslüman Türk Cumhuriyetleri sahip oldukları. yeraltı, yerüstü doğal kaynakları ile bütün dünyanın ilgi odağı haline geldiler. Başta ABD, İngiltere, Fransa, Almanya, İtalya, Macaristan ve İsrail gibi ülkeler bu kaynaklardan faydalanmak için birbirleri ile yarışıyorlar.

TÜRKİYE NE YAPTI?

Türki Cumhuriyetleri'nin müslüman olmaları, Türk olmaları elbette Türkiye'yi yakından ilgilendirmesi gerekirdi. Ancak, ne varki ; Batı'lı devletler Türkiye'yi devre dışı bırakmak, oradaki ekonomik potansiyelden mahrum bırakmak istiyorlar.

Batı'lı Dostların (!) asıl endişesi, Türkiye'nin Türkistan'a sahip çıkması, ekonomik ve siyâsal açıdan bir blokun oluşmasıdır. Bu da Türkiye'yi belki İslâm Alemi'ni Yeni Dünya Düzeni'nde ses sahibi yapabilir. Türkiye'de dünya konjonktüründen faydalanıp birden sıçrayabilir. Dolayısı ile Türkiye'nin kendine gelmesi, ayağa kalkması artık kaçınılmaz olur. Bunu kösteklemek için çok kadim Batı'lı dostlarımız (!) önce lâik ve Batı kültürünü götürmemizi istiyor. Gerekçe olarak da sosyalizm esaretinden kurtulan Türkistan eğer kendi benliğine bir daha dönerse, dine temayül ederse bu Türkiye için ve lâiklik için tehlikeli olur. (!)

Laiklik hemen elden gidebilir. Sımsıkı iki elle tutmak lazım. Bunun içinde her türlü "fundamantalist" gelişmelere karşı fedâkar, lâik Türkiye Cumhuriyeti, Batı'nın kültürünü hemen oralara götürmeli ve mücadele etmelidir. Hatta bazı siyâsi ağızlar Batı kültürünü ve viskisini götürmeye hazır olduklarını söylediler bile. Böylece sömürücü Batılılar da işin kaymağını yiyecekler, meyvelerini toplayacaklar.

Yalnız bir şey daha var; Türk işadamları boş durmadılar, çoğu kendi gayretleriyle yatırımlar yaptılar.

Petrol pastasından, doğalgaz pastasından, kömür pastasından pay kapmanın yanında, diğer ekonomik ve teknolojik faaliyetlere giriştiler. Bir kısım Türk işadamları da adeta geleceğe yatırım yaparak Türkistan'ın çoğu yerlerinde özel okullar, kolejler hatta üniversiteler açarak işin "insana hizmet" cihetini seçtiler.

Fakat, gerek ekonomik faaliyetler, gerek kültürel faaliyetler açısından şimdiye kadar yapılan yatırımlar elbette yeterli değil. İnanıyoruzki yatırımcı insanlarımız her türlü şatlar altında hizmetlerine devam edecekler.

Cumhuriyetleri siyâsi gelecekleri hakkında, neler diyeceksiniz ?

YARAR: Türki Cumhuriyetlerinin,siyâsi geleceği Türkmenistan hariç çok belirgin değil. Türkmenistan Cumhurbaşkanı memlekētinde çok seviliyor. Azerbaycan Cumhurbaşkanı Elçibey'de tek komünizm rejiminden arta kalmayan lider.Halk desteğiyle seçilen tek lider. Onun için komünistler O'nu düşürmeye çalışıyorlar. Türk Cumhuriyetleri'nde ifade edildiğine göre oradaki dinamizmi temsil eden Ebulfeyz Elçibey'dir ve senelerdir konünizmle mücadele etmiş. Zaten orada mâlum savaş var. Özbekistan'da muhalefet İslâm Kerimoğlu'nu çok sıkıştırıyor. Elçibey Özbekistan'daki muhalefeti destekliyor. Oradaki muhalefet de başı sıkışınca Elçibey'e kaçıyor. Elçibey'de onun boynuna sarılıyor, geri göndermiyor. Böylece Azerbaycan'la Özbekistan'ın arası açılıyor. Şunu diyebilirim; Türki Cumhuriyetleri birbirleriyle geçinemiyorlar.

ÇERÇEVE: Sayın YARAR son olarak Orta Asya Cumhuriyetleri için neler söyliyeceksiniz?

YARAR: Arkadaşlarımızın kesinlikle fuarlara katılarak kendi mallarını satabileceklerini ifade etmek istiyorum. Takas ticareti yapmaları takas yoluyla, toplu hareketlerde bazı irtibat büroları açarak onlarda iş yapanlarla iyi istişare edebilirler. Biz İmbat fuarcılıkla yapmış olduğumuz temaslar sonunda bu yıl içerisinde

iki yada üç değişik fuar tertiplenecek yer bulunurdu. Üyelerimiz tarafından katılmalarını tavsiye edeceğiz. Eğer bu fuarlara katılırlarsa ki, toplu tanışmalar kendileri için çok önemlidir.

Münferiden gitmeleri halinde sıcak ilişkiler kurmaları oldukça zordur. Buralarda iyi temaslara başlanabileceğini söylemek istiyorum. Fakat bir defa iki defayla gitmek olmuyor. "Bir, iki defa gitmekle iş bitireceğim" diyenlerinde bu sevdadan vazgeçmelerini gene tavsiye ediyorum. Oraya sıksık gidip iş ayarlamaları mümkün olan bir arkadaşımız var, üç hafta orada bir hafta Türkiye'de gıda ağırlıklı çalışıyor. Diğer ticari işleri de yapıyor. Ama iyi de para kazanıyor. Bir de oralarda bir fabrika kurdun mu, " Yahşi " adam olursun. " Adam geldi burada fabrika kurdu " derler. Bazı yetkili kişileri ağırlarsın, güzelce gezdirirsin. Bu çalışmalar diğer işler içerisinde iyi bir referans olur.

ÇERÇEVE: Sayın Yarar, Orta Asya gezisinden hemen sonra, bir MÜSİAD Heyetiyle Almanya'ya gittiniz. Almanya'daki Türk İşadamları Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneğini kurdular. Neden MÜSİAD adını tercih ettiler ?

YARAR: Üç sene evvel dört arkadaşla biraraya gelerek kurduğumuz MÜSİAD, bügün memleketin hem ekonomik potasiyel, hem sayısal itibariyle, hem de sosyal aktivite ve dürüst çalışmalarıyla, sadece Türkiye'de değil Dünya'da da model oluyor. Almanya'daki İşadamlarımızda model olarak MÜSİAD'ı seçmişler, ismimizi tercih etmişler. Bu da Almanya ile Türkiye arasındaki ticarette

Çok sayıda MÜSİAD üyeleri Dünya'nın en büyük Endüstriyel Fuarı olan Hannovar'da.

müsbet manada etki yapacak. Haliyle bizi memnun ediyor.

ÇERÇEVE: Almanya'daki fuar çalışmalarına da katıldınız. Fuarcılığın ekonomideki yeri nedir ?

YARAR: Fuar, ticaret pazarının, mekanik ve teknolojik merkezidir. Elzem olan birşey. Türkiye'de fuarcılık 1860 ' ta cennet mekân Sultan Abdülaziz Han tarafından başlatılmıştır. Fakat bir fuar yaptıktan sonra padişahlıktan uzaklaştırıldı. Bildiğiniz gibi şehid edildi. Daha Türkiye'de 1924 yılına kadar bir fuar çalışması hiç yapılmadı. 1924 ile 30 yılları arasında Ankara'da bir tane fuar merkezi yapıldı. Bir akıllı çıktı o zaman dedi ki " Fuar bize ne lâzım, bunu operaya çevirelim ". O da operaya çevrildi. İşte 1980 ' lere gelene kadar Türkiye ' nin fuar tarihi budur. Sultan Abdülaziz, Sultan Abdülmecit'le Avrupa'ya yaptığı gezide bunun önemini anlıyor. Geldiği zamanda İstanbul'da bir fuar merkezini kuruyor. Fakat dünyada ki kilit şeyleri öğrendiğiniz zaman bunu istemiyenler tarafından hâl bile edilebiliyorsunuz. Onun için Türkiye'nin fuarlar noktasına çok ehemmiyet vermesi gerekiyor. Şimdi bazı faaliyetler var ama yeterli olmadığı kanaatindeyim.

ÇERÇEVE: MÜSİAD Üyeleri bu konuda ne yapmalı ?

YARAR: Bir kere MÜSİAD olarak ; üyelerimizin yurt dışında en az yılda iki fuara katılması elzemdir. Yani bunu ajandanıza yazmalılar. Bir tanesine katılımcı, bir tanesine de izleyici olarak katılmıyorsa dünyadan uzak kalmış demektir. Eğer tüccar iseniz muhakkak bu fuarların üç beş tanesini dolaşmaları gerekiyor.Bir arkadaşımız Milletlerarası Fuara katıldı. Şimdi 18 ülkeye ihracat yapıyor.

ÇERÇEVE: Doğu Almanya'yıda yakından gezdiniz. İki Almanya'nın birleşmesi ile Doğu Almanya devletçi ve plânlı ekonomiden, serbest ekonomiye geçti. Burada özelleştirme ne durumda ?

YARAR: Adamlar 3800 kişilik bir ekip kurmuşlar, bütün işlerin envanterini ve fizibilite raporları çıkarmışlar. Çok

İmbat fuarcılıkla yapmış olduğumuz temaslar sonunda bu yıl içerisinde iki yada üç değişik fuar tertiplenecek.

Üyelerimiz tarafından katılmalarını tavsiye edeceğiz. Eğer bu fuarlara katılırlarsa ki, toplu tanışmalar kendileri için çok önemlidir. Münferiden gitmeleri halinde sıcak ilişkiler kurmaları oldukça zordur. "Bir, iki defa gitmekle iş bitireceğim" diyenlerinde bu sevdadan vazgeçmelerini gene tavsiye ediyorum.

Üç sene evvel dört arkadaşla biraraya gelerek kurduğumuz MÜSİAD, bügün memleketin hem ekonomik potasiyel, hem sayısal itibariyle, hem de sosyal aktivite ve dürüst çalışmalarıyla, sadece Türkiye'de değil Dünya'da da model oluyor.

Genel Başkan Erol Yarar, Almanya MÜSİAD Başkanı Dr. A. Ziya Küçük ve diğer üyelerle birlikte...

kısa bir sürede 12.000 tane fir ma özelleştirilmiş, 250 milyar markı alt yapıya yatırmışlar. Bir yılda yabancı sermaye girdisi 18.000 milyar dolar. Bu Türkiye ' de 1 milyar dolar ' dır. Bir yıldır Türkiye ' de, ancak o da şaibeli bir şekilde bir kaç tane kurum özelleştirilmiştir.

ÇERÇEVE: Türk İşadamlarının burada yatırım yapma imkânları var mı ?

YARAR: Yeni yatırım yapacaklar için çok cazip imkânlar veriyorlar. Size kredi veriyorlar Enflâsyon-suz ortamda % 50 amortisman ayırma imkânını veriyor. Birinci yıl için bu çok önemli. Krediler 15 ile 20 yıl ödemeli 5 yıl ödemesiz ve ilk üç yıl hiç faiz alınmıyor. 100 milyon Mark'a kadar kredi veriyor. 5 firma birleşip fuara katılmak isterse 280 bin marka kadar destek veriyor. Firmalar birleşip fuara katılmak isterse " Almanya'da ürünlerimizi tanıtacağız, fakat paramız yok " derlerse 280 bin marklık yardım yapıyorlar vs. vs. Hangi konuda yaparsan yap icabında fabrikanın binası için bile yer gösteriyorlar. " Ne olursan ol gene gel " Hz. Mevlâna ' nın sözü kabilinde. bunlar da yatırımcıya " gel gel " diyorlar. Tabii bu Doğu Almanya için geçerli.Ben birisine "Hangi alanlarda yatırım yapalım" diye birisine sordum. Dedi ki, "Almanya damgalı ürünleri hangi sektörlerde fazla ise ona gir" dedi. Bu makina sanayi olabilir, maden sanayi olabilir. otomotiv yedek sanayi olabilir". "Made in Germany" damgasını vurdun mu, adamlar " Alman malıdır " deyip satacaklar. Büyük bir potansiyel olan bu imkânı değerlendirmelerini tavsiye ederim.

MÜSİAD Genel Başkan Yrd. Ali Bayramoğlu ve Basın-Yayın Komisyonu Bşk. Mehmet Yıldız Hollanda'da önemli incelemelerde bulundular.

"Ne olursan ol gene gel " Hz. Mevlâna ' nın sözü kabilinde, bunlar da yatırımcıya " gel gel " diyorlar. Tabii bu Doğu Almanya için geçerli.

ÇERÇEVE: Sayın Başkan MÜSİAD Üyeleri burada nasıl bir yatırım yapabilirler ? Onlara neler önerirsiniz ?

YARAR: Bakın Almanya'daki Türk işadamları ile de MÜSİAD vasıtasıyla bazı yakınlaşmalarımız oldu. Almanya' da Ekonomi bölümünde okuyan çok sayıda Türk talebe vardır. Fabrikanızın başına bir Türk getirirsin. Telefon açtığınız zaman " Abi nasılsınız " diyerek karşınıza çıkar." Bunu her yerde yapamazsınız. İspanya ' da bu yatırımı yapsanız Türkçe bilen birisini zor bulursunuz. Berlin yakınlarında bir fabrika kurarsın, atlar uçağa 3 saat sonra fabrikadasın. MÜSİAD'ın burada yapacağı en önemli faaliyet ortak harekettir. Entegre yatırımlar yapabiliriz. Meselâ tekstil konusunda, birisi kumaşını yapar, birisi konfeksiyonunu yapar, birisi aksesuarını yapar, birisi baskısını yapar. Entegre yatırım olduğu içinde desteklenir ve şansı artar. Belki işletmecilik noktasında da yararlı olabilir. Gıda konusunda yatırım yapılabilir. 5 milyon müslüman nüfusun çok büyük ihtiyacı var. Tekstil, gıda, makina gibi konularda yapılacak üretimler Rusya, Çekoslavakya, Romanya, Macaristan ve Polonya pazarında çok büyük şansı var. 400 milyonluk Avrupa pazarında da büyük şansı var. Bütün bunları ele aldığımızda D. Almanya 280 milyar mark alt yapısıyla şu anda Avrupa'nın en hızlı gelişen parçası durumunda.Buradaki yatırımlarla ilgilenen arkadaşlar bizim Almanya'dan getirdiğimiz katologları MÜSİAD ' ın ilgili komisyonlarından temin edip faydalanabilirler.

ÇERÇEVE : Teşekkür ederiz.

YARAR : Ben teşekkür ederim.

"İnna lillâh ve ina ileyhi Raciûn"

TURGUT ÖZAL
(1927 - 1993)

ÖZAL ÖLDÜ

Bir devrin sonu...

1927'de Malatya'da doğdu. Babası Ziraat Bankası'nda memur Sıddık Bey, annesi ilkokul öğretmeni Hafize Hanım. İlkokulda okurken, bir arkadaşının "**Turgut otobüsün geleceği yok, atla eşeğin sırtına seni şehre götüreyim**"demeseydi,belki Turgut'un hayat hikâyesi daha değişik olacaktı. Nitekim bindiği eşekten düşmüş, beli kırılmış, kırılan kol kısmen sakat kalmıştı. Böylece çok istediği askeri okula girememiş, Silifke'de ortaokulu, Kayseri'de liseyi bitirmiştir. İstanbul Teknik Üniversitesi'nde okurken, kendisinden birkaç sınıf üstte okuyan Demirel ve Erbakan'la tanıştı. Üniversite'de namaz kılmayı öğrendiğini söyleyen Özal; Mescide gidip gelirken Erbakan'la yakından tanışan Özal, uzun yıllar sonra MSP'den adaylığa kadar uzanacaktı.

Öğrencilik yıllarında DP taraftarıydı. Türk Talebe Birliği'nde, politik tartışmalara girdi. Mezuniyetten sonra Elektrik İşleri Etüd İdaresi'nde göreve başladı. İlk evliliği Ayhan İnan'la yaptı. 1954'te ikinci evliliğini Nişantaşı Kız meslek Lisesi'nden mezun Semra Hanım'la yapan Özal, sırasıyla DSİ Genel müdürü S. Demirel'in danışmanlığını, Plânlama Komisyonu Sekreteryalığı görevlerinde bulundu.60 ihtilâlinden sonra Yedek Subay Okulu'nda, okulda ağabey dediği, işhayatında Gn. Müdürü Demirel'e öğretmenlik yaptı. Askerlikten sonra O.D.T.Ü'de öğretim görevlisi olarak Erdal İnönü'ye meslektaş oldu.

A.P. iktidar olurken, Başbakanlık Teknik Müşavirliği, DPT Müsteşarı, 12 Mart Hadise'sinden sonra A.B.D'de Dünya Bankası, dönüşte Başbakanlık Müsteşarı ve Sabancı Holding'in Genel Koordinatörlüğü'nden başka, birçok görevde üstdüzey yönetici olarak çalıştı.

Ulusu Hükümeti'nde de Ekonomiden sorumlu Başbakan Yardımcılığı'nı yaptı. Kendi kurduğu Anavatan parti'sinin 1983'te seçimi kazanmasıyla T.C. 45. Hükümetini kurdu ve 1993 Nisan ayı'na kadar Türkiye'nin gündemine girdi. Özal ailesi'de politikayla yakından ilgilendi. Ağabeyi Korkut Özal, kardeşi Bozkurt Özal, dayısının oğlu Hüsnü Doğan aktif politika hayatında bakanlığa kadar yükseldiler. Eşi Semra Özal, Anap İl Başkanlığı, çocukları Ahmet, Zeynep, gelini Elvan aynı partinin İstanbul delegesi görevlerinde bulundular.

Turgut Özal, iktidar yıllarında Statükocu-Yenilikçi ayırımında resmi ideolojiye karşı aldığı yenilikçi tutumu nedeniyle, aydın kesimden bazı çevrelerden destek gördü. Özet Anayasa, devletin küçültülmesi, eğitimin yeniden gözden geçirilerek, Tevhid-i Tedrisat Kanununun kaldırılması, Uygulamadaki lâiklik anlayışının çağın gereklerine göre düzenlenmesi, Dini cemaatlere hukuki statü tanınması, Vergi Reformu, Federasyon dahil Kürt meselesinin tartışmaya açılması, Başkanlık sistemi, Ordunun yönetimdek etkinliğinin azaltılması hedefleri arasındaydı. Bu hedeflerini gerçekleştiremedi. Ancak kamuoyunda en azından tartışır hale getirdi. Bu tartışmalardan " **haddinden fazla eleştiri alan ilk Başbakan** " diyebiliriz. Hele hele Cumhrbaşkanlığını, Türkiye'nin elit tabakası hiç hazmedemedi. " **Alışamadık** " sözlerine çok maruz kaldı. Türk basınına en çok dava açan, en çok tazminat alan lider ünvanınıda kazandı.

Başında bulunduğu görev, politik, ekonomik, sosyal ve hukuk alanlarında hep yenilikçi kararlarla kendisine değişik bir statü veren Özal, özel hayatında da şimdiye kadar alışılmışın dışında bir çizgide yaşadı.

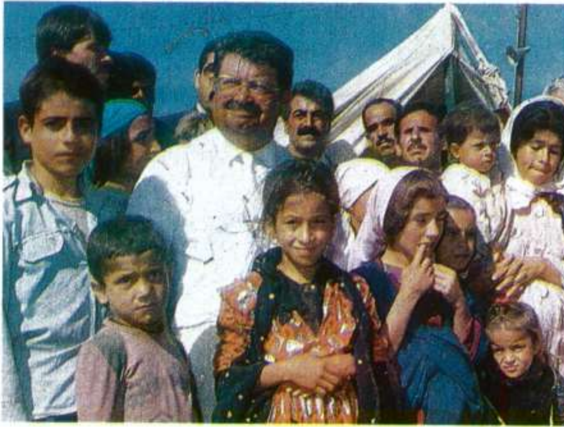
Ölümünde de Türkiye'nin her tarafından 50 binin üzerinde hatm-ı şerif'in okunması, cenaze törenine milyonların salavat ve tekbirler getirerek katılması yakın tarihimizde hiç bir devlet adamımıza nasip olmayan " **nevi şahsına münhasır** " bir ölüm oldu. Allah rahmet eylesin.

FOTOĞRAFLARLA ÖZAL

Turgut Özal Başbakanlığı döneminde Kartal Demirağ'ın saldırısına uğramıştı.Bu saldırının sebebi hala meçhul.

Cumhuriyet'in kuruluşuyla başlayan Kürt sorununu en olumlu katkıyı sağlamıştı. Şüphesiz bu yönüyle çok takdir edildi.

Ölümü Türk aleminde büyük infial yaptı.

Milyonlar O'nun için sokağa döküldü. Tekbirler ve salavatlarla uğurlandı

ÖZAL İÇİN NE DEDİLER?

ÖZAL İÇİN GAZETELER NELER YAZDI ?

Özal öldükten sonra gazeteler ertesi gün birkaçı dışında, siyah başlıkla Özal'ın ölümünü okuyucularına şöyle haber verdiler.

... Ve bir yıldız kaydı. ÖZAL ALLAH'A YÜRÜDÜ.	ZAMAN
SENİ DAİMA RAHMETLE ANACAĞIZ.	TÜRKİYE
TURGUT ÖZAL VEFAT ETTİ	MİLLİ GAZETE
BİR IŞIK SÖNDÜ	SABAH
TÜRK MİLLETİNİN BAŞI SAĞOĞLSUN	MEYDAN
BAŞIMIZ SAĞOLSUN	GÜNAYDIN
TÜRKİYE SAĞOLSUN	MİLLİYET
... VE BİR DEVRİN KALBİ DURDU	TERCÜMAN
ÖZAL YAŞAMINI YİTİRDİ	CUMHURİYET
ELVEDA ÖZAL	HÜRRİYET
BAŞIMIZ SAĞOLSUN	BUGÜN
ÖZAL ÖLDÜ	ORTADOĞU
ELVEDA	YENİ ASIR
ÖZAL VEFAT ETTİ	YENİ ASYA

ÖZAL İÇİN KİM NE DEDİ ?

FATİH ÇEKİRGE: Demirel kiminle kriz oluşturacak?Kim ? alışamadığımız işleri yapacak ? Emin ÇÖLAŞAN kime yüklenecek ? (Umarım şimdi o da çok üzgündür.)

EMİN ÇÖLAŞAN: Gazeteci için en zor yazı, herhalde sürekli eleştirdiği bir kişinin ölümü sebebiyle yazdığı yazıdır... " Hiç mi iyi iş yapmadı ? "...Elbette yaptı...Turgut Özal'ın ölümüne üzüldüm.

RAUF TAMER: Özal'sız Türkiye... Sivil birine alışamadınız.Dilerseniz bir asker kökenli adayda anlaşın.Yalnız Allah aşkına Özal'a sağlığında asla yapmadığınız övgüleri , şimdi arkasında hiç yapmayın...Bari susun .Komik olmayın.

OKTAY EKŞİ: Türkiye Cumhuriyetinin temel taşı olan laikliği koruyan hiç bir tavrı yoktu. Atatürk'e katlandığı son zamanlara kadar belliydi... Manevi dünyasının dışında kalan her kavram ve kurumu irdeler kendi deyimiyle "tabuları yıkmaktan" çok zevk alırdı... Ekonomimizin yapısını olumlu yönde değiştirdi.

ERTUĞRUL ÖZKÖK: Elveda büyük ihtilalcı... İnsan bencildir, egoisttir... Zihin zindanlarımızın duvarlarını kıran,içimizdeki değişim arzularını özgür kılan insanı götürüyor, Özal'ı alıyor.

MEHMET BARLAS: Özal'ın ölümünden sonra O'nun önemini,başarılarını ve yaptıklarırnın anlatan yazılar yayınlanacak...Ben bunları Özal yaşarken ve iktidarı kaybetmişken de yazdım. Onun için çok elleştirildim...Ama şimdi içim çok rahat...

YALÇIN ÖZER: Türkiye ender yetişen bir devlet adamını yetirdi.

HASAN PULUR: Özal artık yok! Geride Herkül gibi, üzerinde tartışılacak, tarihin yargısına açık sevapları ve günahları kaldı. Tanrı günahlarını afetsin, sevaplarını kabul etsin.

GÜNGÖR MENGİ: Özal iz bırakan önderlerden biri olarak tarihe geçecektir. Özal'ın fikirleri bun dan sonra daha güç kazanacaktır.

MEHMET ALTAN: Bir ışık söndü... Dileriz karanlık uzun sürmez.

CENGİZ ÇANDAR: Bana bunu yapmayacaktın. Dostluğumuza bu kadar ani ihanet etmeyecektin.

BEKİR COŞKUN: Sanki her an ortalığı karıştıracak bir demeç bırakacak gibi, geliyor bana.

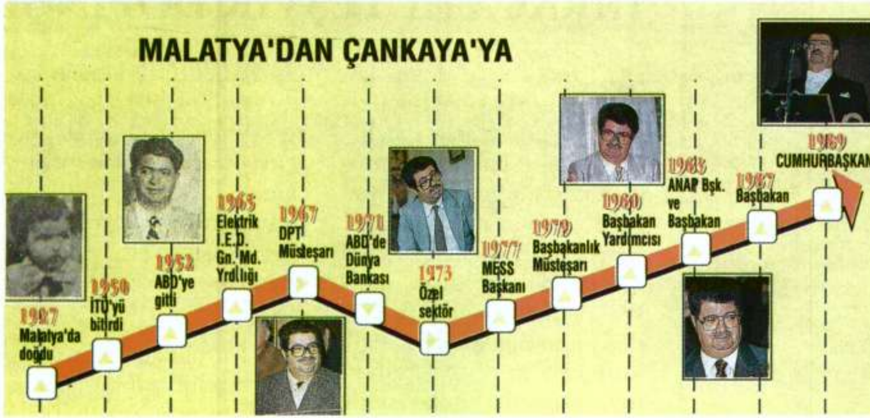
GÜRBÜZ AZAK: Türk siyası hayatı bundan sonra Özal'dan önce, Özal'dan sonra diye ikiye ayrılacaktır.

YAVUZ DONAT (nam-ı diğer GÜNİZ DONAT) Yine yaptı, ölümüyle bile gündemi değiştirdi.

FATİH ÇEKİRGE: Özal'ı indirmeyenlere selam olsun.

SERVET KABAKLI: Nakşibendi Hz.'leri nin türbesinde toprak aldığımı görünce sordu. "Ne yapacaksın?"dedi. "Hafize Ana'nın mezarına serpeceğim" dedim. "Biraz fazla al, lazım olur." deyince bir burukluk oldu.

FEHMİ KORU : Eğer tezkiyemiz bir anlam taşıyorsa, Turgut Özal'ın 'inançlı' bir insan olarak öldüğüne şahitlik ederim.

ÖZAL ÖLDÜ EKONOMİ DURDU

Özal'ın ölümü ile başlayan Cumhurbaşkanlığı seçim, Demirel'in seçilmesiyle yeni başbakanın kim olacağı, koalisyonun geleceği işdünyasında dikkatle izleniyor.

Türkiye 17 Nisan günü Özal'ın ölümüyle uzun sürecek bir seçim dönemine girdi.

Başbakan Süleyman Demirel çumhurbaşkanlığa seçilmesiyle, **"Başbakan kim olacak, Yeni Başbakan'la birlike koalisyonun durumu ne olacak ?"** belirsizliği 3-4 aya kadar devam edecek. Ekonomik mekanizmaları bu belirsizlik ortamdan nasıl etkileneceği iş çevrelerince merak konusu oldu.

Cumhurbaşkanı seçimi Anayasa'ya ve dağınık meclis aritmetiğine göre ancak 20 Mayıs'ta tamamlanabildi.. Yeni Başbakanın atanmasına kadar Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü en az 45 gün vekâlet edeceği belirtiliyor. Başbakan'ın kongreden çıkması halinde DYP'nin en erken kongresi ancak Temmuz'da olur. Yeni seçilecek Genel Başkan ve Başbakan'ın program hazırlaması ve güvenoyu almasıgerekiyor. Bütün bunlardan sonra işbaşına gelenlerin hemen işe başlanacağıda beklenmemelidir.

Siyasi belirsizlik başta enflasyon olmak üzere, Güney Doğu'ya yapılacak acil yatırımlar, özelleştirme, destekleme politikaları, sosyal güvenlik kuruluşları, belediyeler ve KİT'lin durumu ne olacağı da kesinlik kazanmış değil. Acil ekonomik kararların kimin tarafından alınacağını bilinmezken, Iş çevreleri ve ekonmistler, alınması gereken kararların hemen alınmasını,ekonominin yara almamasını bekliyorlar.

ÖZAL'IN YAPTIĞI EKONOMİK REFORMLAR

1- Ekonomik denge getirdi.

2- 2 milyar dolar olan ihracatımızı 12 milyar dolara çıkartı.

3- Konut başta olmak üzere inşaat sektörüne canlılık getirdi.

4- Gümrük duvarlarını yıktı.

5- Kapalı ekonomiyi dünya ile entegre etti.

6- Türk Lirası tabusunu yıktı.

7- Döviz karaborsasını yıkarak, döviz borsala-rını kurdu.

8- Herkesin dövizle alış veriş yapmasını sağladı.

9- ABD ve Avrupa korkusunu büyük ölçüde yendi.

10- Güdümlü faizi yendi.

11- AT'a tam üyelikten korkmadı.

12- Sanayiciyi dünyaya açarak, adeta terbiye etti.

13- Kaliteli mal üretmeye adeta zorladı.

14- Değişken kur sistemini getirdi.

15- Dışa bağımlı enerji sektörümüzü, bağımlılıktan kurtarak, enerji satar hale getirdi.

16- Döviz rezevlerimizi 12 milyar doların üzerine çıkardı.

NELER YAPMAK İSTİYORDU:

1- Devlet KİT'leri üç yıl içerisinde yüzde 80'nini bir program içerisinde özelleştirilmeli.

2- Sosyal güvenlik sistemi hemen özelleştirilmeli.

3- Eğitimde köklü reformlar yapılmalı, Tevhid-i Tedrisat kanunu kaldırılmalı, liseler dahil her yerde paralı eğitime geçilmeli.

4- Anayasa değişmeli, Türkiye özet bir anayasayla yönetilmeli

5- Uygulamadaki lâiklik çağın gereklerine göre düzenlenmeli, dini cemaatlere hukuki statü tanınmalı.

6- Vergi reformu

7- Federasyon dahil Kürt meselesinin tartışmaya açılması.

8- Başkanlık sistemi

9- Ordunun yönetimindeki etkinliğinin azaltılması.

SEÇİM... SEÇİM... SEÇİM...

8. Cumhurbaşkanı Turgut ÖZAL'ın ölümüyle beraber Türkiye 1993 yılını seçimle bitiriyor. Yılbaşı mesajlarında 93 Yılı Reformlar Yılı olacak diyen Hükümet, yılın ilk dört ayında ancak geçmişi karalamakla geçirdiler.

Nisan'da ÖZAL'ın vefatıyla, Türkiye gündemine seçimler girdi. Seçimlerin girmesiyle Hükümet iş yapmaya vakit bulamıyor. ilk raundunda Cumhurbaşkanlığı seçimi yapıldı. Peşinden Başbakan seçimi var. Görülen o ki Süleyman Demirel Cumhurbaşkanı seçildikten sonra SHP'nin verdiği desteğe karşılık İnönü Başbakan Vekili olarak bir müddet daha Hükümetin başında duracak. Bununda zaten uzun olan seçim dönemini daha da uzatacağı belli.

Daha sonra DYP Genel Kongresi toplanacak, Kongre de DYP Genel Başkanı ve Türkiye'nin yeni Başbakanı belli olacak. Yeni kabinenin açıklanması, Hükümetin güvenoyu alması 93'ün ikinci yarısından sonraya kadar sarkacak. Bundan sonra belki Meclis Başkanı seçilecek. Yeni oluşan Hükümet'le birlikte tabii olarak Meclis'in de şekli değişecek Meclis Başkanlık Divanı ve Komisyon üyeleri seçilecek. Bütün yıl boyunca Meclis'teki parmaklar havaya kalkıp kalkıp inecek.* Bütün bunların ardından bir şey daha var.

O da "94 Yılı Bütçe Görüşmeleri." Bütün bunları üst üste koyup topladığınızda Aralık 93'ü bulursunuz. Geriye kalan iki ya da üç haftalık bir zaman. Bir taraftan DYP'nin vaatleri, bir taraftan SHP'nin vaatleri diğer taraftan da Koalisyon Hükümeti'nin vaatleri 93'te hemen hemen hiç gerçekleşemeyecek.

SEÇİM TAKVİMİ

Mayıs :Cumhurbaşkanlığı Seçimi
Haziran :Başbakan seçimi
Ağustos :Tatil
Eylül :Meclis başkanı, Başkanlık Divanı ve Komisyonlar seçimi
Kasım :Bütçe çalışmaları
Aralık :Bütçe görüşmeleri

HÜKÜMETİN UNUTTUKLARI

1) Bosna-Hersek'teki Soykırım
2) Azerbaycan, Rusya ve Fransa'nın desteğini alan Ermeni'lere teslim edildi.
3) Kıbrıs'ın fedakâr Müdafisi Rauf DENKTAŞ; istifanın eşiğinde. bunun Türkiye ile olan anlaşmazlıklarından kaynaklandığı söyleniyor.
4) Özel Radyo ve TV'ler sanki unutuldu gibi.
5) GAP projesi de bir başka bahara kaldı.
6) İhale yasası tasarısı bekliyor.

İHRACATA TEŞVİK DOPİNGİ

İhracatı ve döviz kazandırıcı faaliyetleri teşvik esasları belirlendi. Bakanlak Kurulu Kararı'na göre, ihracatın ve döviz kazandırıcı diğer faaliyetlerin finansmanında kullanılmak kaydıyla, Merkez Bankası ve bankaların kullandıracağı krediler, ilgili kuruluşların diviz kazandırıcı faaliyetler dolayısı ile yaptıkları hizmetler ve muameleler dolayısı ile aldıkları paralar, ihracata teşvik belgesi kapsamında yapılan ithalat, ihracat karşılığı ödenecek vergi iadeleri, diğer ödemeler ile ihracatta ilgili işlemler, banka ve sigorta muameleleri ve damga vergilerinden, diğer vergi ve resim ve harçlar ile hal rüsumundan muaf olacak.

İhracat teşvik belgesi kapsamında, ihracını taahhüt ettikleri malların bünyesine giren oranda hammadde, yardımcı madde ve ambalaj malzeme için FOB ihraç taahhüdünün 60'ını geçmeyecek şeklide, ihracattan önce, döviz tahsis edilebilecek. İhracattan sonra ise imalatçı ihracatçılara, teşvik belgesi kapsamında, üretimde kullandıkları hammadde, yardımcı madde ve ambalaj malzemesi ile 5 yıl süreyle üçüncü şahıslara devir ve temlik edilmemek şartıyla makine ve teçhizat için FOB ihraç değerinin yüzde 10'u oranında döviz kullandırılabilecek.

İhrac edilen nihai mamül üreten firmalar, maliyetde enerjinin payını yüzde 5'i aşması halinde, mamülün üretimi sırasında kullanılan elektriği, TEK'ten veya görevli şirketlerden, doğalgazı BATIŞ ve ilgili belediyelerde, suyu ilgili belediylerden yüzed 25 indirimli olarak, fuel-oil'i ise Türkiye'deki rafinerilerden ve Petrol Ofisi A.Ş.'den gümrük vergisi ve her türlü fondan muaf olarak alabilecek. Emerji teşviğinden yararlanabilmek için ihracat teşvik belgesi aranmayacak. Enerji teşviği, Yatırımları ve Döviz Kazandırıcı Faaliyetleri Teşvik Fonu'ndan (YDKFTF) karşılanacak.

Petrol yağı, petrol gazları, vazelin, parafin gibi bazı petrol ürünlerinin Türkiye üzerinden üçüncü ülkelere yönelik karayolu taşımalarında, her metrik ton için 3 dolar Toplu Konut Fonu (TKF) kesintisi yapılacak. Bu ürünlerin, ihracat teşvik belgesine istinaden yapılan ticaretinde, YDKFTF'Ye her ton için 1 dolar yatırılması halinde TKF kesnitisi yapılmayacak. İhracatı teşvik belgesinde öngörülen ihracat taahhüdünün belgede belirtilen şartlara, yararlanılan teşviklere uygun olarak yerine gterilmemesi halinde, zamanında alınamayan vergi, resim ve harçlar, ceza, gecikme faizi ve gecikme zammı ile birlikte alınacak.

Teşvik belgesi ibraz edilen belgelerin gerçek dışı veya tarif edilmiş olması halinde de ilgililer hakkında kanuni işlem yapılacak. Bankalara yaptırım.

Teşvik kararına istinaden yayımlanacak tebliğ ve genelgelere uymayan, yanlış işlem yapan, yanıltıcı bilgi veren, bundan dolayı mali mükellefiyetlerin tahsilinde gecikmelere sebep olan bankalardan, gecikme süresi de dikkate alınarak, kayba uğratılan vergi, ceza ve gecikme faizi ile birlikte tahsil edilecek, ayrıca Hazine Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın talimat ile Merkez Bankası'nca ihracatı teşvik belgeleri ile ilgili ithalata aracılık yapma yetkileri, 5 iş günü süreyle kaldırılabilecek.

Ege'de MÜSİAD Farkı

Altı ay önce İzmir'de başlayan faaliyetler semeresini vermeye başladı. MÜSİAD, Ege'de üyelerenin sayılarınının 116-ya ulaşması ile İzmir in ve Ege'nin en büyük sanayici ve iş adamları konumuna geldi. MÜSİAD Genel Merkezi Şubat a-yından itibaren kendilerine şube açma yetkisini verdiği İzmir'li MÜSİAD'lılar Haziran ayı sonlarında Genel Kurul Toplantısı yapacak. Ömer Cihan AKBAY başkanlığında Mustafa BÜYÜKBEBECİ, Hikmet TINAZTEPE, Eflatun SAYGILI,Veli İNTAŞ, İbrahim ÖZPOYRAZ ve Faik BOYACI'dan meydana gelen müteşebbis heyeti resmi şube açma çalışmalarını hızlandırdı.

1'nci Kordon'da şube açmak için çok güzel bir yer tutuldu. Haftalık Çarşamba Toplantılarının çoğu buranın 100 kişilik salonunda yapılıyor. Bazı büyük toplantılar da B.Efes Oteli'nde yemekli olarak yapılıyor. Bu güne kadar Aydın MENDERES, Ali ÇOŞKUN, Cemil ÇİÇEK,Gazeteci Feh-mi KORU, Gazeteci Abdurrahman DİLİ-PAK ve Hekimoğlu İSMAİL gibi flaş isimleri ağırlayan İzmir MÜSİAD'lıların hedefi Türk siyasi hayatının önde gelen isimleri ile ekonomik alanda uzman kişileri MÜSİAD üyeleri ile buluşturmak.

Kobi'ler "Üvey Evlat"Gibi

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler Türkiye'de toplam işletmelerin % 98'ini oluşturmalarına rağmen buna karşılık toplam kredilerden sadece % 4'lük bir pay alıyorlar. Hak ettikleri önemi görememenin sancılarını çeken KOBİ'ler öncelikle kredi faizlerinin düşürülmesini, vergilerin azaltılmasını ve destek kuruluşlarının imkanları-nın arttırılmasını istiyorlar. KOBİ'lerin di-ğer bir talepleri de sanayi sitelerinin inşa-asında Bakanlık desteğinin çoğaltılması ve Halk Bankası'nın mali yapısının güçlendirilmesi.

Birlik Vakfı'ndan Hızlı Okuma Seminerleri

Birlik Vakfı Muhsin KADIOĞLU yönetiminde Hızlı Okuma Seminerleri düzenliyor. Seminerler HUGOM'da (Anlayarak Hızlı Okuma, Araştırma, Geliştirme ve Uygulama Merkezi) ve bilgisayar desteğinde yapılıyor. 14 Kişilik sınıflarda toplam 15 saati kapsayan dersler öğrenci ve öğretmenlere indirimli. Bilgi için başvurulacak telefon numaraları ise şöyle;

9-1-395 10 64, 395 45 01

Şeffaf İhale Farkı

İLKSAN'da yolsuzluk iddialarının ortaya atılması üzerine Milli Eğitim Bakanı Köksal TOPTAN'ın Bakanlığı ilgilendiren ihalelerin açık düzenlenmesi için talimat vermesi üzerine, yaklaşık 30 Milyar TL bedelli Milli Eğitim Vakfı evrak basımı ihalesini 13.5 Milyara MÜSİAD üyesi Gaye Matbaacılık aldı.

Daha önceki dönemlerde mal ve hizmet alımlarını ihalesiz yapan Milli Eğitim Vakfı, yaklaşık 30 Milyar TL bedelli karne, diploma, başarı belgesi, öğrenci not cetveli gibi evrakların basımı için firmaların ve basının davet edildiği ihale ile belirlemişti.

Sigarayı Bırakma Kılavuzu

Yeşilay Derneği tarafından çıkarılan Yeşilay Dergisi'nin bir araştırması sigara tiryakilerine bu konuda yardımcı oluyor. Araştırmada, her-şeyden önce sigarayı bırakmak isteyen kişinin kendine olan güveni ve direncini toplaması gerektiği belirtilerek, sigaranın zararları hakkında ya-zılmış ciddi eserlerin gözden geçirilmesi öğütleniyor.

"İlk iş olarak sigara içilen çevrelerden (Kahvehane, çay ocağı, oyun yerleri vb.) uzaklaşmanız gerekir" denilen araş-tırmada ikinci adım olarak sigarayı hatırlatacak kibrit, kültablası ve sigara paketlerinin ortadan kaldırıl-ması öneriliyor.

Özal'ın Kitabı Yayınlanıyor.

"DEĞİŞİM BELGELERİ" PİYASADA !

Merhum Cumhurbaşkanı Turgut Özal-ın hayatta iken yazıp baskıya verdiği kitabı piyasaya çıkıyor.

Semra Özal'ın kuruculuğunu ve genel başkanlığını yaptığı Türk Kadınını Güçlendirme ve Tanıtma Vakfı tarafından yayına hazırlanan **"Değişim Belgeleri"** isimli kitabın tanıtımı, 13 Mayıs Perşembe günü saat 16.00-20.00 ara-sında The Marmara Oteli'nde düzenlenen bir toplantı ile yapıldı.

İhalelerde Rüşvet Maddesi

Yolsuzluklarla mücadeleden sorumlu Devlet Bakanı Orhan KİLERCİOĞLU, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'nın hazırladığı **"Yeni İhale Yasası"** için gönderdiği yazısında "Her çeşit ihalede, ihale işlemlerinin çeşitli aşamalarında rüşvet alındığının ispatı halinde ihalelerin tazminat ödemeksizin tek taraflı iptal edileceği " şeklinde görüş bildirdi.

Cola'nın Gizli Formülünde Kokain ve Alkol

Bütün dünya'da en çok tüketilen Coca Cola 107 seneden beri kamuoyundan gizlenen formülü Mark Pendergrast adlı gazeteci tarafından açıklandı. Gazeteci Pendergrast, Coca Cola'nın Kütüphanesinde yaptığı 4 senelik araştırma neticesinde bunları ortaya çıkardı.

Pendergrast'ın bu konuda hazırladığı kitabı henüz piyasaya çıkmadan Amerika'da büyük gürültüler kopardı.

Formülde yer alan kokain maddesinin yer alıp almadığı konusunda cevap vermekten kaçınan Cola üreticileri, alkolün olduğunu ise inkâr etmediler.

Limited Şirket Sayısında Patlama

Şirketleşmede, kuruluş kolaylıkları ve sağladığı imkânlar sebebiyle **"Limited Şirket"** şekli tercih ediliyor.

Devlet İstatistik Enstitüsü verilerine göre ; yılın ilk üç ayında Türkiye genelinde kurulan 12 bin405 şirketten 10.543'ü Limited, 1260'ı Anonim şirket, 50 Kollektif, 6'sı Komandit ve 546'sı Kooperatif.

MÜSİAD Ankara ve İzmir'de fuar düzenliyor.

Sadece MÜSİAD Üyelerinin stand açacağı "Birinci MÜSİAD Fuarı" 19-20 Haziran tarihleri arasında Ankara Dedeman Otel'inde gerçekleştirilecek.

İkinci MÜSİAD Fuarı ise Eylül ayında İzmir Balçova Termal Tesislerinde yapılacak.

MÜSİAD Bursa Şubesi'nden Faizsiz Banka Paneli

MÜSİAD Bursa şubesi Yönetim Kurulu tarafından düzenlenen "Özel Finans Kurumlarının Türk Finans Sektöründeki Yeri ve Sağladığı İmkânlar" konulu panelde Özel faizsiz finans kurumu yetikilileri ve İlahiyâtçı Doç. Dr. Hamdi Dönderen panelist olarak katıldılar.

Panelde kâr-zarar esasına göre çalışan faizsiz bankalarının, finans sektöründe diğer bankalara ciddi alternatif olmaya başladığı, bu durumun bankacılık sektöründe rahatsızlığa sebep olduğu öne sürüldü.

Faizsiz bankaların sektörde % 4'lük bir paya sahip olduğu belirtildi.

TSE 'den Sanayiciye Telefonla Danışmanlık

Türk Standartları Enstitüsü üretici ve sanayicilere , her türlü teknik bilgi ve danışmanlık hizmetlerini telefonla vermeye başladığı bildirildi.

Almanya'dan Türkiye'ye işadamı akını

Almanya Başbakanı Helmut Kohl'un Türkiye'yi ziyareti üzerine, Peter Beer, Voss AG, Jürgen Koopman , Friedric Lürssen, Udo Ude gibi ünlü Alman Firmalarının üst düzey yetkilileride Türkiye'ye geldiler.

TOBB " Acil Önlem" dedi !

TOBB'un, 22 mayıs cumartesi günü yapılacak olan 48. genel kuruluna sunulmak üzere hazırlanan "1992 Yılı Ekonomik Raporu" yayımlandı. Raporda yer alan görüşler şöyle ;

Kamu borçlanma politikaları orta ve uzun vadeli yeniden düzenlenmelidir.

Özelleştirme konusunda hedeflere ulaşılamamıştır. Personel sayısının azaltılması zorunludur.

Sosyal Güvenlik Kurumlarını darboğazdan kurtarmak için acil önlemler alınmalıdır.

OCAK-NİSAN GÖSTERGELERİ

Tehlikeli göstergeler	OCAK 1993	NİSAN 1993	ARTIŞ
İç Borç	175 trilyon lira	202 trilyon lira	27 trilyon lira
Dış Borç	49 milyar dolar	54 milyar dolar	5 milyar dolar
Bütçe açığı	4 trilyon lira	31.7 trilyon lira	27.7 trilyon lira
İhracat	13 milyar 549 milyon $	13 milyar 674 milyon $	125 milyon $
İthalat	4 milyar 944 milyon $	5 milyar 908 milyon $	964 milyon $
Dış açık	1 milyar 391 milyon $	2 milyar 234 milyon $	843 milyon $

Prof. Hikmet Üşışık MÜSİAD Toplantı salonunda MÜSİAD üyelerine hitap ederken...

Prof. Dr. HİKMET ÜÇIŞIK Çerçeve'ye anlattı:

GELİŞMİŞ ve İLERİ TEKNOLOJİNİN METODU

ÜÇIŞIK : TÜRKİYE'DE SANAYİ KURULUŞLARININ KÜÇÜK VEYA BÜYÜK ÇAPTA ARAŞTIRMA LABARATUVARLARI YOKTUR. EĞER İLERİ ADIM ATMAK İSTİYORLARSA YA KENDİ İÇLERİNDE YA DA UYGUN GÖRDÜKLERİ MÜESESSELERDE ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME PROJELERİNE GİRMELERİ ŞARTTIR.

CİDDİ BİR EĞİTİM ALMIŞ, MEMLEKET SEVGİSİ İLE BEZENMİŞ, HAKKA RİAYET EDEN İNSANLAR YETİŞTİRDİĞİMİZDE, DİĞER MEMLEKETLERİ YAKALAMAMIZ HATTA GEÇMEMİZ BİLE MÜMKÜN. ZİRA, ZİNDE, KUVVETLİ VE CANLI BİR NÜFUS POTANSİYELİMİZ VARDIR.

ÇERÇEVE: Türkiye gelişmiş teknolojinin ne kadarını kullanabiliyor, İleri teknoloji ile ilgili bir envanteriniz var mı ?

ÜÇIŞIK: Şimdi mevcut gelişmiş teknolojinin miktarını bilmek gerekir ki Türkiye'nin ne kadarını kullandığını bilelim. Yoksa bilinen teknolojinin yanında, gizliliği olan, askeri ve ticari kaynağı gizli tutulan teknolojiler de vardır. Bunların kapasiteleri hakkında bilgi sahibi olmak çok güçtür. İkincisi, Türkiye'nin bir teknoloji envanteri var mıdır ? Bilmiyorum.

Üçüncü husus, teknolojide neyi kastettiğimiz önemli. Teknoloji bir usüller zinciri, bir aletler camiası bu aletleri kullanarak mamûl üretmek ve ticari bir kolda piyasaya arz etmenin tamamına **teknoloji** denir. Teknolojinin ortaya çıkışı ise insanın zekâsı ve aklının birleşmesi ile araştırma va geliştirmelerin sonucudur. Araştırma yapabilmek için de neyin meçhul, neyin mâlum olduğunu bilmek lâzım. Dolayısıyle belli bir konuda araştırma yapılacaksa o konunun bilinenlerinin ve bilinmeyenlerinin tesbit edilmesi lâzım. Bilinmeyenlerin hepsini bilmek imkânsız. Dolayısıyle hangi konuda araştırma yapmak gerekli bunu bilmek lâzım. Bunun için çeşitli faktörler bulunabilir. Birisi, zevktir. brisi maddi varlıktır, bir diğeri de zamandır. İnsanlığa faydalı olacak ya da olmayacak konularda araştırma yapılacaktır. Diğeri ise belirli bir süre sonra insanlara faydalı olacak, memlekete veya daha geniş bir topluma faydalı olacak ve ticari amaçları güdecek, problemlerin çözümüne gitmek lâzım.

Bu problemlerin çözümü sonunda çıkacak olan delta, şayet biraz geniş çapta uygulama alanı bulup tesisatı incelemek ise bu inceleme sonunda ekonomik değerler varıldığı takdirde teknoloji üretimi çok basit gelir. Bazı teknolojilerin imalâtında ekonomik faktör gözönüne alınır. Savunma ve askeri mevzularda, ilgili memleketin taşıyabileceği miktarda araştırma yapmak ekonomik olmasa bile şarttır. Çünkü, hayatın idamesi ve hudutların emniyeti için bu hususlara girmemiz gerekiyor. Ayrıca bu gayeyle yapılacak araştırmaların birçoğunu elde etmemiz imkânsızdır.

ÇERÇEVE : Gelişmiş teknolojide, gelişmiş olan ülkelerle Türkiye'yi kıyaslarsak nasıl bir durum ortaya çıkar, neler ihraç edebiliyoruz ?

ÜÇIŞIK: Nelerin ihraç edildiğini, nelerin ithâl edildiğine bakarak Türkiye'nin hangi teknolojiyi dışarıya satabildiğini, hangi teknolojiyi edindiğini çıkarabilirsiniz. Birtakım mukayeseler istiyorsanız, çok gelişmiş Avrupa, Amerika ve yakın zamanda atak yapmış Japonya, Kore ve Pasifik ülkelerinin arkasından gelir. Görüldüğü gibi Türkiye'nin yeri pek parlak değil. bunun sebebi Türkiye'nin sistemli bir araştırma-geliştirme programı yoktur. Öncelikle, böyle bir program çıkartılıp, çalışma teksif edilmeli çalışmalar başlatılmalıdır. Birde birçok kişinin ele aldığı memlekete faydalı olabileceğini düşündüğü çalışmalar vardır.

Prof. Dr. A.Hikmet ÜÇIŞIK

Ahmet Hikmet Üçışık 1945'de İstanbul'da doğmuştur. Vefa Lisesi'nde tamamladığı Orta Öğretimi takiben, Haziran 1967'de İstanbul Teknik Üniversitesi'nden "Metalurji Yük. Müh." olarak mezun olmuş, Şubat 1972'de "Doktor", Kasım 1976'da "Doçent", Mart 1982'de "Profesör" payelerine almıştır.

1972-1976 arasında Amerika Birleşik Devletleri'nde "Massachusetts Institute of Technology (M.I.T.)", "University of California at Los Angeles (UCLA)" ve "University of Pennsylvania"da Research Associate ve Doktora üstü Araştırıcı olarak çalışmıştır. 1978-1979'de Kanada'da "McGill University", 1980, 1981'de A.B.D.'de "University of Pennsylvania"da, 1982 ve 1983'de Almanya'da "Universitaet des Saarlandes"de, 1982'de A.B.D.'de "UCLA"de, 1986'da Japonya'da "Osaka University"de Misafir Profesör olarak çalışmıştır. Bu süreler zarfında Yüksek Teknoloji Malzemeleri (İleri Seramikler, Titanyum Alaşımları, Alüminyum Alaşımları v.s.) Biyolojik Malzemeler, Alaşımlı Çeliklerde Gevreklik Problemleri, Haddeleme Simülasyonu ve Teknoloji Transferi konularında araştırmalar yapmıştır.

Kasım 1992 itibariyle 124 adet tebliğ-makale şeklinde yayını vardı. A.B.D., Kanada, Avrupa'nın muhtelif memleketleri, Japonya, Malezya, Endonezya ve Avustralya'da çok sayıda bilimsel toplantılara katılmış, tebliğler vermiştir.

İ.T.Ü. Uçak ve Uzay Bilimleri Fakültesi, İ.T.Ü. Biyomühendislik Araştırma Merkezi kurucu öğretim üyesidir. Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü kurucu Rektörü'dür.

İ.T.Ü. Uzay Bilimleri ve Teknolojisi Bölümü Başkanlığı, Temmuz 1988-Kasım 1990 arası TÜBİTAK Gebze Marmara Bilimsel ve Endüstriyel Araştırma Merkezi (MBEAM) Müdürlüğü yapmıştır.

American Society for Non-destructive Testing (1974), Canadian Professional Engineers Iron Ring (1978), University of Wisconsin Forest Product Laboratory (1981), TÜBİTAK Teşvik (1984), Japan Society for Promotion of Science (1985), TÜBİTAK Yönetim Kurulu Araştırma Projeleri (Hizmet Teşekkür Belgesi) (1990) ödüllerine sahiptir.

"Gesellschaft für Metallkunde", "American Society for Metals", "The Japanese Society for Dental Materials and Devices, Japanese Society for Medical Electronics and Biological Engineers", "Orthopaedic Research Society", "Materials Research Society", "American Ceramic Society" ve NATO Advisory Group Aesorpace Research and Development Structure and Materials" Paneli ve "Islamic Academy of Sciences" üyesidir.

Halen Boğaziçi Üniversitesi Biyo-Medikal Mühendisliği Enstitüsü "Protez, Malzeme, Yapay Organlar" Anabilim Dalı Başkanı ve "Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü Rektör'ü" olarak görev yapmaktadır.

"Biyoteknoloji, mikro elektronik gibi konulara öncelik verilecektir". Fakat, bunların alt dalları hangisidir. Rekabet edemeyeceğimiz teknolojinin üretimine kalkışmak büyük zararlar getirir. Dolayısıyla memleketimizin durumu pek parlak değil.

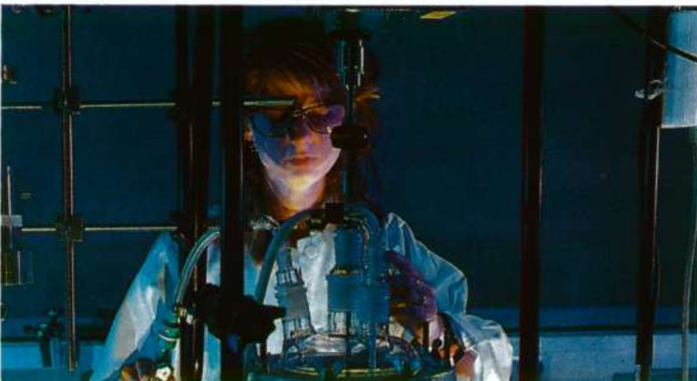
ÇERÇEVE : İleri teknolojiye ulaşmada ne gibi şartlar var ?

ÜÇIŞIK :Teknolojiye sahip olmanın, hakim olmanın ilk şartı insan gücüdür. İnsan gücünden kasıt tabii ki adele gücüne sahip insan değildir. Elbette adele gücüne sahip, sıhhatli insanlarımızın olması mutlaka güzel, fakat mevcut bilgilerle mücehhez, bilgileri bu istikamette kullanacak beyinlerin yetiştirilmesi icap ediyor. Bu beyinlerin yetiştirilmesi de ta ilkokuldan itibaren diğer kademelerde, üniversitelerde ve üniversite sonrası, plastik eğitime ağırlık vermek suretiyle mümkün. Türkiye'de lisans küçültme eğitimi insanın bir nevi ihtisas eğitimi diyebileceğimiz eğitim kafi derecede yerleşmiş değil.

Bir diğeri de programlar mevcut değil. Öncelikli derecedeki programlar şayet bu ikisiyle paralel yürütülür, dünyadaki gelişmeler derinlemesine ve genişlemesine takip edilirse ilerleyebiliriz. Zira bu ülkede çok yüksek seviyede gelişme hızı var. Bu gelişme hızına ihtisas eğitimi verdiğiniz zaman yakın bir gelecekte Türkiye kendi kudretini ispat eder. Ciddi bir eğitim verildiği zaman, tabii memleket sevgisiyle bezenmiş, Hakka riayet eden, insanlığın kullanacağı ilke ve kabiliyeti elde ettiğimizde diğer gelişmiş memleketleri yakalamamız, hatta geçmemiz bile mümkün. Zira Avrupa da, Amerika da nüfus itibariyle yaşlanmaktadır. Bilhassa Avrupa'da daha çok yaşlılar ve emekliler çalışıyor. Biz de zinde, kuvvetli canlı insanlar, gençler topluluğu mevcuttur. Ama dikkatli bir tahsil hayatı olmamış, tahsil hayatı memleket sevdasıyla bezenmemiş insanlar da ülkemizde mevcut. Dolayısıyla eğitim kuruluşlarına büyük görevler düşmektedir. Şimdi teknolojiyi bir tarafa bırakalım. Türkiye'nin araştırmalar nezdinde meseleye bakarsak Türkiye ilmi araştırmalar sırasında çok gerilerde kalmakta. Tabi araştırmaların çokluğu bir kısım teknolojide ileri olduğumuza kafi değil, iyi bir göstergedir. Ama kafi bir gösterge değildir.Bir kere memleketimiz ciddi araştarmalar bakımından dünyaya nazaran çok aşağılardadır. Bir de yapılan araştarmaların ne derece sadra şifa konuları istila ettiğidir. Bu araştırmaları bir araya getirip bir ilim hasıl edebiliyorsanız, şu bardağı dış piyasalarda rekabet edebilecek kalitede ve fiyatta imal ediyorsanız, usulleri gösteren metorlara sahipseniz. Demek ki ileri teknolojiye sahipsiniz. Siz bu usulleri dışarıya satıyorsanız. Bardağı değilde usulleri (bardak satmak da güzel) satabiliyorsanız demek ki teknolojiye sahipsiniz. Şayet sizin sahip olduğunuz teknoloji, kalite bakımından düşük, fiyat bakımından yüksek ise o zaman teknolojide gerisiniz. Ölçü budur.

ÇERÇEVE : Gelişmiş ülkelerle kıyaslandığımızda oldukç karamsar bir durum ortay çıkıyor. Üçüncü dünya ülkeleleriyle kıyaslarsanız ?

ÜÇIŞIK : Karamsar olmamak gerekir. Karamsarlık peşinen mağlubiyeti kabul etmek demektir. Bu bize yakışmaz. Size bir örnek vermek istiyorum. Üç sene evvel bir bioteknolojisi toplantısı için Endonezya'ya gittim. Bize dediler ki "5 sene önce bioteknolojiye geçmeye karar verdik. Tüm bioteknolojiyi ihata eden 5 komite seçildi. Yapacağımız işler komiteler tarafından şunlar şunlar diye sıraladık". Bu komitelerin çalışmaları sonucu Endonezya pirinç ithal ederken şimdi pirinç ihraç ediyor. Endonezya üçüncü dünya ülkeleri kalitesinde bir ülke. Demek ki bir şeye önce inanmak lâzım. İstişare ile sistemini koymak ondan sonra adımlar atıp yürümek icap ediyor.

Üçışık: Teknolojiye hakim olmanın ilk şartı beyin gücüdür

ÇERÇEVE : Bu konuda Orta Asya Cumhuriyetleri ile nasıl bir teknolojik alış-verişi yapabiliriz ?

ÜÇIŞIK : Orta Asya memleketlerinde veya dağılan S.S.C.B.'ne bağlı olan Türki Cumhuriyetlerinde temel ve hakiki bilimler bakımından çok iyi yetişmiş insanlar olduğunu görüyoruz. Bu kıymetli insan gücünden çok sıkı ve sıcak temaslarla faydalanmak lâzım. O beyin gücünde Türkiye'nin muhakkak istifade etmesi gerekiyor.

Hammadde kaynakları olarak anladığımız kadarıyla bilhassa askeri hedefleri vardır. Hedeflere iyi ulaşabilmeyi temin edecek kaynaklara sahiptir. Bu kaynaklar uluslararası münasebetler çerçevesinde kardeşliğimiz de gözönüne alınarak Türkiye'nin istifadesine bu şekilde açılmasıyla mümkündür. Ayrıca stratejik hammadde kaynaklarına sahip harp sanayine etki edecek metalik veya metalik olmayan maden yatakları vardır. Bunlarıda dikkate almak lâzım.

ÇERÇEVE: Sayın ÜÇIŞIK başka neler söylemek istersiniz?

Türkiye'deki noksanlıklardan birisi sanayi kuruluşlarının küçük veya büyük çapta araştırma labaratuvarları yoktur. Her kuruluşta büyük ölçüde araşıtrma labaratuvarları beklememek gerekir. Ama müesseseler ölçüsüne bağlı olarak en azından problemlerini çözebilecek labarotuvarlara sahip olması gerekir. Şayet ileri adım atmak istiyorlarsa ya kendi içlerinde ya da uygun gördükleri müesesselerde araştırma ve geliştirme projelerine girmeleri şarttır. Zira bir teknolojiyi dışarıdan getirmek istiyorsak bunu bir kere adapte etmek lâzım. Adapte edildiğini kabul etsek dahi teknolojiye sahip olan ülke zamanla bu teknolojiyi birkaç kademe yukarı götürüyor. Biz ise teknolojinin kalitesini sabit bırakıyoruz. Dolayısı ile aradaki mesafe zamanla açılıyor. Tüm problem aradaki mesafeyi kapatmak. Aradaki mesafe, malın kalitesi iyi olsa dahi maliyetin artmasına sebep oluyor. Bu sebeple gizliliği olmayan teknolojileri mutlaka takip etmek ve aldığımız teknolojiyi geliştirmek için ne lâzımsa yapmak gerekir.

ÇERÇEVE : Teşekkür ederiz.

ÜÇIŞIK : Ben teşekkür ederim.

Teknolojiye sahip olmanın, hakim olmanın ilk şartı insan gücüdür

Mevcut bilgilerle mücehhez, bilgileri bu istikamette kullanacak beyinlerin yetiştirilmesi icap ediyor.

Orta Asya memleketlerinde veya dağılan S.S.C.B.'ne bağlı olan Türki Cumhuriyetlerinde temel ve hakiki bilimler bakımından çok iyi yetişmiş insanlar olduğunu görüyoruz. O beyin gücünde Türkiye'nin muhakkak istifade etmesi gerekiyor.

**Türkiye AT ile bütünleşemez. Çünkü Müslümandır.
Türkiye İslam dünyası ile bütünleşemez. Çünkü lâiktir.**

TÜRKİYE AVRUPA AÇMAZINDA!

Üç İsa kitabının Yazarı Aytunç Altındal MÜSİAD Çarşamba toplantılarına konuk oldu

Avrupa Türkiye'yi bir açmazda bırakmış. Türkiye İslâm alemiyle birleşmesi mümkün değildir. Çünkü Türkiye lâik bir ülkedir. Avrupa ile bütünleşmesi mümkün değil, çünkü müslümandır. Siz dünya'da böyle bir garabet gördünüz mü ? Dünyada bizden başka böyle bir açmaz içinde yaşamak zorunda bırakılmış ikinci bir ülke yoktur.

Avrupa'da 'ben lâikim' dediğiniz zaman size gülerler. 'Bu adam ne demek istiyor?' Çünkü onlarda 'ben lâikim' sözü yoktur. Onlarda "Sekülarizm" var. Sekülarizm; 'Vatandaşların diledikleri gibi inanma ve inancını yaşatma ve yaşama hürriyetidir. Oysa Türkiye'de uygulanan lâiklik; Din adamı düşmanlığıdır. Dini kontrol altına alma ve ona istediği gibi şekil vermesidir.

MÜSİAD'ın mutad Yemekli Çarşamba Toplantısı'nda çok sayıda MÜSİAD üyelerine **"Batı'da lâiklik, Batı'nın Türkiye ve İslâm Dünyasına Bakışı"** konulu konferansında, **"ÜÇ İSA"** adlı kitabın yazarı Aytunç ALTINDAL **"Batı Dünyası Türkiye'yi bir açmazda bırakmış. Türkiye ne zaman Avrupa ile bütünleşmek istese** "yok olmaz siz müslümansınız." **Eğer Türkiye, İslâm Alemi ile bütünleşmek istese gene Avrupa karşısına çıkıyor. Bu seferde** "Hayır, siz lâiksiniz der". **Siz dünyada böyle bir garabet gördünüz mü ? Dünyada bizden başka böyle bir açmaz içinde yaşamak zorunda bırakılmış ikinci bir ülke yoktur."** dedi. Bu açmazdan kurtulmanın yolunu da izah ederken " **Türkiye kendine uzak bir hedef seçmelidir. Bana göre bu hedefin ilk aşaması BM'de veto hakkına sahip bir ülke haline gelmelidir. Türkiye önüne böyle yüce bir hedef koymalıdır. Böylece Türkiye kendine yeniden güven sağlayacak. Dolayısıyla ne Bosna Hersek olayı kalır, ne de başka yerlerde ezilen müslümanların derdi olur. Ancak şimdi Yeni Dünya Düzeninin, İslâmiyet için hazırladığı bir global plân vardır. Bu plâna göre BM'de veto hakkı olan 7. üye muhtemelen İslâm Ülkelerinden olacak. İngiltere Mısır'ı, Fransa Suudileri, Almanya'da Türkleri bu üyelik için tercih ediyor. Buna göre üye olan İslâm Ülkesi kendi tasarruflarında olacak. Örneğin, Fransız tipi müslüman, Alman tipi müslüman gibi. Yani İslâmiyeti kavimleştirme, ırkçılıkla bölünmeyi teşvik etmektir. Bana göre, Türkiye buna karşılık acilen bir** "Üst Kurul" **kurmalıdır. Alternatifler ve çözümler geliştirmelidir"** dedi.

"ÜÇ İSA"adlı kitabıyla Batı

Aytunç ALTINDAL

Şair ve yazar. 12 Ocak 1945, bakırköy/İstanbul doğumlu. İlk öğrenimini İstanbul'da tamamladı. Ortaokulu Diyarbakır'da (1956) bitirdi. Haydapaşa Lisesi'nde başladığı lise öğrenimini Kabataş lisesi'nde sürdürdü, Pendik Lisesi'nde tamamladı. Havass (1977) ve Süreç (1984) yayıhlarıın kudu, 1982'ye kadar Süreç dergisini yönetti. Daha sonra Zürich'te Modus Vivendi Yayınevi ve sanat galerisini yöneitmeye başladı. Şiir, deneme ve incelemeleri 1964'den başlayarak Haber, Akşam, Cumhuriyet, Yeni Halkçı, Ulus, Yenigün gibi gazetelerle Sanat Edebiyat, Varlık, Süreç, bilim - Sanat ve bazı sosyalist çizgilerdeki dergilerde yer aldı. Onbiri telif, dokuzu çeviri yirmi kitabı yayamlandı. bunlardan yedisi yasaklandı. Ayrıca Fransa ve İsviçre'deki bazı yayın organlarında yazıları, Amerika ve İzlanda'da bazı şiirleri yayımlandı. Son olarak yayınlanan "Üç İsa" isimli kitabı ile Avrupa basınından ve ruhani çevrelerinden geniş tepkiler aldı. Bu kitabı, Anahtar yayınları tarafından Türkçeye çevrilerek yayınlandı.

Altındal'ı Türk okuru, Süreç yayınları ve Süreç dergisi ile, son zamanlarda Türk basında ve Televizyonunda yaptığı programlar ve yazı dizileri ile tanımaktadır.

Bir çok ülkede konferanslar veren Altında, aynı zamanda İngilteredeki Katolik Üniversitesinde de konusu ile ilgili dersler vermek üzere davet edilmiştir.

Gerek Eski Sovyetler Birliği, gerek İskandinav ülkeleri ve gerekse Batı Avrupayı yakından tanıyün Altındal, uzun zaman Türkiyede de ideolojik ve politik tartışmaların içinde yer almış ve fikirleri lie çevresini etkilemiş bir kişidir. Türkiyenin yetiştirdiği, İslam toplumunun içinden çıkan Aldındal, batıyı ve Rusyayı yakından tanıyan, onarı kendi mantıkları ile sorgulayan ender insanlardan biridir.

Din Devlet ilişkileri, tarihe bakışı ve geleceğe ilişkin etken yorumları ile dikkat çekici bir isim olan Aytunç altındalı ilgi ile izleyeceğinizi ümid ediyorum.

ŞİİR: Partizan (1975, yasaklandı), Dinmeyen (1978, yasaklandı), Anılan (1982, yasaklandı), İhanet Şiirelir (1984) Otellerde (1986). DENEME - İNCELEME: Uyuşturucu Maddeler sorunu (ortak çalışma, 1972), Türkiye'de kadın (1975), Haşhaş ve Emperyalizm (1979) siyasal Kültür ve Yöntem (1982), Niçin Eşit işe Eşit Ücret Değil (1984) Laiklik (1986). Son olarak şiirlerinden bir bölümü kaset olarak ta yayınlandı. Altındalın "Üç İsa" kitabı, aynı doğrultuda yeni dizilerle devam edecek....

Altındal Hilafete ve İstanbulun statüsüne ilişkin ilginç görüş ve önerileri ile de dikkat çeken bir yazar ve düşünür. Son olarak Finlandiya, Helsinki Üniversitesinde "İslam ve Tölerans" isimli bir toplantıda İslam üzerine konuşan Altındal, İslam ve Osmanlı, Türkiyenin geleceği üzerine de ilginç görüşleri ile tanınıyor.

Aytunç Altındal MÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Erol Yarar
Yönetim Kurulu Üyesi M. Önügören diğer üyelerle birlikte MÜSİAD merkezinde

Alemi'nin ve ruhani çevrelerin tepkisini çeken Aytunç ALTINDAL kendisini, gerçek bir lâik olarak tanımladıktan sonra, konuşmasının büyük bir bölümünü de lâiklik konusuna ayırarak **"Avrupa'ya gittiğinizde** 'ben lâikim' **dediğiniz zaman size gülerler. 'Bu adam ne demek istiyor ?' Çünkü onlarda 'ben lâikim' sözü yoktur. Onlarda "Sekülarizm" var. Sekülarizm; Vatandaşların diledikleri gibi inanma ve inancını yaşama ve yaşatma hürriyetidir.**

Bunun en iyi örneği Osmanlı Devlet'inde uygulanmıştır. Oysa Türkiye'de uygulanan lâiklik; Din adamı düşmanlığıdır. Dini kontrol altına alma ve onlara istediği gibi şekil vermesidir. Şimdi lâik, dini olmayan Türkiye Cumhuriyet'inde bir müslüman çocuğu dünyaya geliyor. Lâik devlet kendisine nüfus cüzdanı veriyor. Bu cüzdanda 'dini islâmdır' ibaresi yazılıyor. Eğer bu çocuk büyüdüğünde 'Benim dinim İslâmdır. Bunu öğrenmem lâzım' dediğinde karşısına TCK'nin 163. maddesi çıkar. Onu hapseder" dedi.

Uzun senedir Avrupa'da ikâmet eden çeşitli araştırmalarıyla tanınan özellikle Hiristiyanlık'la ilgili bilgisiyle dünyanın sayılı otoritelerinden sayılan ALTINDAL, Avrupa'nın İslâm Alemine ve Türkiye'ye bakışına da değinirken;

Türkiye'de lâiklik din düşmanlığıdır.

"Avrupa'da bugün bir hazırlık yapılıyor. İran Devrimi'nden sonra bu hazırlık ivme kazanmıştır. Çünkü İslâm Alemi kendi başına bırakıldığı zaman yeni İran'lar ve Cezayir'ler ortaya çıkabilir. Onun için Avrupa, İslâm Alemini ve özellikle Türkiye'yi saat be saat kontrol ediyor.

Bugün Türkiye'yi Avrupa ve Amerika'ya rapor eden tam 21 kuruluş vardır. Bu kuruluşlarda yaklaşık 40-45 kişi çalışıyor ve çok iyi Türkçe biliyorlar. Çeşitli vesilerle Türkiye'de bulunmuşlar, Türk kanunlarını çok iyi biliyorlar. Çünkü Avrupa en çok Türkiye'den korkuyor.

Türkiye'yi önlerinde hem ekonomik, hem askeri açıdan büyük bir düşman olarak görüyor. Artık Türkiye'yi idare edemediğini anlamış.

Avrupa'nın ticaret, hukuk yasalarını fakültelerde okuyan Türkler buna maneviyâtı da ekleyerek her yerde işadamı, bilimadamı olarak Avrupa'nın karşısına çıkıyor. İşte Avrupa buna tahammül edemiyor." dedi.

Aytunç ALTINDAL ayrıca konferansa katılan MÜSİAD Üyeleri'nin çeşitli konulardaki sorularını cevapladı.

> "Hedefin ilk aşaması BM'de veto hakkına sahip bir ülke haline gelmelidir. Türkiye önüne böyle yüce bir hedef koymalıdır. Böylece Türkiye kendine yeniden güven sağlayacak."

Mehmet Yıldız
Basın ve halkla ilişkiler
Komisyonu Başkanı

ROMANYA MOLDAVA HATTI

Editör ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürümüz Sn. Mehmet YILDIZ'ın Romanya ve MOLDAVA'daki son gelişmeleri yerinde izlemek amacıyla yapmış olduğu bir yolculuğu ve ilginç tesbitleri içeren röportaj bu ülkelerle ilgilenen ve ticaret yapmak isteyenler açısından önemli ipuçları vermektedir. Avrupa'nın hemen hemen komşu kapısı sayılan bu ülkeler Türkiye açısından bir çok yönden önemli olup dikkatle izlenmelidir.

AKİF SAYAN

Mehmet Yıldız ile Romanya ve Moldava Seyahati üzerine

A. SAYAN : Sayın YILDIZ, Romanya ve Moldava'ya seyehatinizin esas amacı ne idi ?

M. YILDIZ : Bu seyehatimizin iki amacı vardı.

Birincisi ;17MÜSİAD'lı üyemizin kurmuş olduğu ROMÜS İMPEX S.A. adlı şirketimizin aktvitesinin geliştirilmesi için müşterilerle temas, ikincisi ise ; Romnya'nın son zamanlardaki ekonomik yapısının incelenmesine ve komşu MOLDAVA'nın incelenmesine yönelikti.

A. SAYAN : Seyehatiniz programladığınız şekilde geçebildi mi ?

M. YILDIZ : Pek söyleyemem, zira sınırlarda çok sıkıntı çektik, benzin sıkıntısı var, sorumlular hâla çok lâkayt. Eğer biz bir Avrupalı gibi normal prosedüre uysaydık 1-2 saate çıkabildiğimiz gümrüklerden 7-8 saatte zor geçerdik. Türk usülü yapınca kârlı çıktık.

A. SAYAN : Görüşmeleriniz kimlerle ve nasıl geçti ?

M. YILDIZ : İlkgün Bükreş'e ulaşınca şirket merkezine gidip görüşmelerle ilgili hazırlıklarımızı yaptık ve ilk randevumuz Sayın Büyükeliçimiz ile gerçekleşti. Yaman BAŞKUT çok değerli bir diplomat. Yıllardır özlediğimiz tipte bir hariciyeci. Türk İşadamları'nın bütün problemleriyle ilgilenen ve onların başarılı olması için çabalayan bir insan. 1992 yılında Romanya'da en başarılı kişilerden biri olarak seçilmesine rağmen bu başarının sadece kendisine ait olmayıp bunda diğer işadamlarının da payı olduğunu söyleyecek kadar da tevazu sahibi. Ziyaretimizde bize ikramda bulundu ve her konuda bize yardımcı olacağını söyledi.

A. SAYAN : Sayın Büyükelçi Romanya Ekonomisini nasıl değerlendiriyor ?

M. YILDIZ : Evet, zaten biz de onu öğrenmek istiyorduk. Kanaatleri müsbettir. IMF'nin önerileri doğrultusunda bazı acı reçeteleri uygulamalarına rağmen enflâsyonu önleme konusunda başarılı olabileceklerine inandıklarını söylediler.

Bu müsbet gidişin bir nişanesi olarak ta Türkiye'den BAYINDIR HOLDİNG'in Romanya'nın en büyük dış Ticaret Bankasını kurma konsunda anlaşmaya varıldığını

Mehmet Yıldız Romanya ve Moldava seyahatinde her iki ülkenin ekonomilerini yerinde izledi. Sayın Yıldız Gökoğuz Cumhurbaşkanı Stefan TOPAL ile...

Sn. ARAT'da, Sn. BAŞKUT gibi çok başarılı bir hariciyecimiz. Bize o kadar ilgi gösterdi ve ikramda bulundu ki ezildik ve şimdiye kadar görmediğimiz tevazu ve ilgi ve adeta kendimizi baba evinde sandık.

ve muhtemelen Temmuz-Ağustos aylarında faaliyete geçerek ithâlat ve ihracatçıların döviz transfer işlerini çözebileceklerini belirterek içimize su serpti.

A. SAYAN : Sayın YILDIZ başka kimlerle görüştünüz ?

M. YILDIZ : İkinci görüşmemiz bir gün sonra Bükreş dışında SLOBOZYA şehrinde (Bükreş'ten 90 km uzaklıkta) süpermarketler zinciri olan "HER MES" firması ile gerçekleşti. Onlarla bazı kalemlerin bağlantısını yaptık.
Üçüncü gün ise; MOLDAVA'ya geçtik. Benzin yokluğu nedeniyle çok zahmet çektik. Romanya-Moldava sınırındaki YAŞ şehrinde 6.5 saat benzin kuyruğunda bekledik, sonuçta benzin aldık ama Moldava'da sıkıntının daha büyük olması nedeniyle orada benzini garantilemeden yola çıkmadık.

Gökoğuzların Cumhurbaşkanı Sayın Stefan TOPAL bize benzin bulabileceğini bildirdi ve Moldava'ya girdik

Akşama yakın Gagavuzların (Gökoğuz) başkenti KOMRAT'a vardık ve Sn. Stefan TOPAL ile görüştük. TOPAL, Moldavların kendilerine otonomi vermemekte direndiklerini, Avrupa'nın ve ABD'nin ise bu nedenle MOLDAVA'ya kredi vermeye yanaşmadıklarını, Türkiye'nin ise vereceği 35 milyon $'lık krediyi de bu nedenle ertelediğini belirtti.

A. SAYAN : Sn. YILDIZ, bize MOLDAVA'dan biraz bahseder misiniz ?

M. YILDIZ : Gayet tabii, MOLDAVA bildiğiniz gibi Sovyetlerin dağılmasından sonra Romanya ile Ukrayna arasında kalan 4 milyon nüfuslu bir ülke. 2.5 milyon MOLDAV, 1 milyon Rus, 200.000 Gökoğuz Türkü ve 300.000 civarında da Ukrayna'lı var. Yüzölçümü ise yaklaşık 35 bin kmkare. Yani, meselâ Bursa kadar bir devlet.. Ancak henüz çok fakir. Burası Sovyetlerin tahıl ambarı imiş. Çok bilinçli tarım yapılıyor. AGROTEKNİK'in en gelişmiş olduğu yerin bu ülke olduğu iddia ediliyor. Özellikle GÖKOĞUZ'ların yaşadıkları toprakların çok daha mükemmel işlendiğine şahit olduk. Gagavuzlar çok çalışkan insanlar. Moldava'da sanayi pek gelişmemiş. Çevre itibariyle çok temiz kalmış bir yöre. Sanayi kirliliği olmayınca hava da temiz, çevre de.

Üzüm bağları çok meşhur. Rusya (Sovyetler) en kaliteli şaraplarını buranın üzümlerinden elde edermiş.

Moldava'nın başkenti KİŞİNALI olup takriben 800.000 civarında bir nüfusu olduğu sanılıyor. Kısa bir değerlendirme olarak bunları söyleyebilirim.

A. SAYAN : Moldava 'da başka temaslarınız oldu mu ?

M. YILDIZ : Evet oldu. Ama ona geçmeden KOMRAT'tan bir anımı da nakletmek istiyorum. Cumhurbaşkanı S. Topal'ın bizi misafir ettiği motelde karşımızda 8 Türk talebeyi görünce şaşırdık. Meğer buraya Üniversite'ye gelmişler.8'ide Edirne'den kızlı erkekli bir grup. Bizi görünce çok sevindiler, biz de öyle tabii.Kendileriyle saat 24.00'e kadar sohbet edip bazı tavsiyelerde bulunduk. Çok ilgiyle izlediler. Cumhurbaşkanı kendilerinden çok memnundu. Rusça'yı da iyice öğrenmişler.

KOMRAT'tan yola çıkıp KİŞINALI'ya vardık. Başkonsolos Sayın Ender ARAT tarafından kabul edildik. Sohbetimizde Moldava'nın genel bir değerlendirmesini yaparak burada yaşayan Gökoğuz Türkleri'nin içinde bulunduğu zorlukları dile getirdiler. Bunların yaşadıkları bölgelere yapılacak yatırımların öz be öz Türk olan ve Hiristiyan dinine mensup bu ırkdaşlarımıza din farkı gözetmeden yardımda bulunma anlamına geldiğini ve bunun batı nezdinde de ülkemiz lehinde önemli bir müsbet puan alacağını ifade ettiler. Kendilerine bu bölgedeki Türk'lerin ekonomik hayatlarına önemli katkıda bulunacağına inandığımız el ile çorap dokuyan makina projemizden bahsedince o da ilginç buldu ve çeşitli bölgelerdeki Gagavuz Türkleri ile temas kurup kendilerini uyaracağını söyledi.

Sn. ARAT'da, Sn. BAŞKUT gibi çok başarılı bir hariciyecimiz.Bize o kadar ilgi gösterdi ve ikrâmda bulundu ki ezildik ve şimdiye kadar görmediğimiz tevazu ve ilgi ile adeta kendimizi baba evinde sandık.

Öyle inanıyoruz ki bütün dış temsilciliklerimiz vatandaşı ve işadamları ile böyle ilgilense Türkiye'nin itibarı ve prestiji çok daha başka olur.

SAYAN : Son olarak Moldava ve Romanya hakkında ekleyeceğiniz şeyler var mı ?

M. YILDIZ : Şöyle bir özet yapabiliriz : Romanya alt yapısı çok büyük ölçüde tamamlanmış, sanayi de belli bir yere gelmiş Doğu Avrupa ülkesi. Yeni teknolojilere hızla geçiyorlar. 23 milyon nüfus ve dikkatli ve temkinli bir siyâsi yapıyla bugünkü sıkıntılarını atlatıp 5-6 sen sonra gelişmiş bir Avrupa ülkesi olmaya adaydır. Türkiye'nin, Türk işadamlarının bu dönemi en iyi şekilde kullanıp, lâyık oldukları yerleri almaları gerekmektedir. Çünkü Avrupa'ya mal satmada iyi pazarlardan biri olmaya aday bir ülkedir. Moldava'ya gelince; küçük ve sorunlu bir ülke olan Moldava tarıma dayalı sanayinin çok iyi bir pazar olmasına aday görülmektedir. Fevkalâde bol tarım ürünleri olmakla beraber değerlendirilememekte, işlenememektedir. Türkiye açısından çok iyi bir fırsattır MOLDAVA , değerlendiremede geç kalınmamalı, bazı yatırımlar süratle yapılmalıdır.

A. SAYAN : Teşekkür ederim.

M. YILDIZ : Ben teşekkür ederim.

23 milyon nüfus ve dikkatli ve temkinli bir siyâsi yapıyla bugünkü sıkıntılarını atlatıp 5-6 sen sonra gelişmiş bir Avrupa ülkesi olmaya adaydır. Türkiye'nin, Türk işadamlarının bu dönemi en iyi şekilde kullanıp, lâyık oldukları yerleri almaları gerekmektedir. Çünkü Avrupa'ya mal satmada iyi pazarlardan biri olmaya aday bir ülkedir.

Moldava elçimiz Ender ARAT

Abdullah Korun

Bir Asırlık Ömrün Hikayesi;

HACI ABDULLAH LOKANTASI

Toplum olarak körükörüne tek taraflı taklitçilik prensibi, kültürümüzü yaşanmaz hale getirmiş. Yaşanmayan kültür, ya kapıları kilitli arşivlerin tozlu raflarında duruyor, ya özünden birçok şey kaybediyor, ya da zamanla kaybolmuş izine bile rastlanmıyor. Zengin Osmanlı mutfağı'da kültürümüzün bir parçası olarak bundan bir hayli nasibini almış. Günümüzde **"fast food"** dedikleri **"hızlı yemek"**, **"ayaküstü yemek"** modasının yaygın olduğu bir ortamda, Beyoğlu gibi eskiden beri moda transferi yapan bir yerde Hacı Abdullah Lokantası, Osmanlı mutfağını ağız tadı ve göz zevki ile yaşatıyor. **" BİR ASIRLIK ÖMRÜN HİKAYESİ** "diyebileceğimiz, tarihe açılan bu pencere İstiklâl Caddesi'nde , Ağa Camii'nin sağındaki sokakta özene bezene tanzim edilmiş, yüz kişiye bir anda yemek verebilecek, çok salonlu bir aile lokantası. MÜSİAD üyesi, aynı zamanda adını lokantaya veren Hacı Abdullah KORUN ile görüştük. Bizi hem sıcak karşıladı, hem de izzet ve ikrâmda bulundu. Kendisine ÇERÇEVE adına sorduklarımızı cevapladı.

Memduh EFENDİOĞLU

ÇERÇEVE :Siz bu işe nasıl ve ne zaman başladınız ?

KORUN : Biz daha evvel dört arkadaş burada garsonduk. Ustamız rahmetli Hacı Salih' di. O da Abdullah Efendi Lokantası'ndan yetişmeydi. Kendisi vefat edince çocukları buradan tahliye oldu. Lokanta bize intikâl etti. Müessese kurulduğu ilk günden bu yana Osmanlı - Türk mutfağını temsil ediyor. Biz de kültürümüzün bir parçası olan bu zengin kültürü yaşatıyoruz. Yaşatmaya da gayret edeceğiz.

ÇERÇEVE : Efendim, Beyoğlu kozmopolit bir çevre, sizi nasıl etkiliyor ?

KORUN : Lokantamız herkesi celbediyor. Turisti, bürokratı, işadamını, çevre sakinlerini... Her kesimden halk geliyor. Yemeklerimiz çok meşhurdur. Ağız tadının zevkini çıkartıyorlar. Beyoğlu' nda lokantaların % 80'i içkilidir. Bizim elhamdülillâh içkisiz yegâne aile lokantasıdır. Turistler bize çok geliyor. (20 'şer, 30 'ar grup) içki yerine su, ayran, meşrubat vs. şeyler içiyorlar.Turistler değişik kültürleri görmek istiyorlar.

Beyoğlu'da Avrupa kültürünü yansıtıyor. Maksat turist çekmek ise kültürümüz onlara daha cazip geliyor. Bunun için genelde bizi tercih ediyorlar. Hepsinden iyi iş yapıyoruz. Biz her zorluğa da göğüs geriyoruz. Beyoğlu'nda içkisiz olmak da büyük mücadeledir.

ÇERÇEVE :Osmanlı mutfağındanbiraz bahseder misiniz ?

KORUN: Osmanlı Mutfağı çok zengindir. Akla hayâle gelmeyen yemek çeşitleri vardır. Osmanlılar bir çeşit malzemeden 100 - 200 hatta 300 ayrı ayrı yemek üretmişler. Meselâ sadece patlıcandan 283 çeşit yemek yapmışlar. Oysa bugün 10 veya 15 çeşidi biliniyor. Çoğunun ismi bile bilinmiyor. Sevmediğiniz, beğenmediğiniz yemekleri sevdirecek, beğendirecek şekilde yapmışlar. Bize intikâl eden meşhur yemekler **Hünkârbeğendi, kuzutan-**

Özene bezene hazırlanan balıklar, kompostolar ve turşularla herkesin iştahını celbediyor.

dır, elbasan tava, enginar, zeytinyağlı dolma çeşitleri hele kompostaları çok harikadır. Ayva tatlısını hiç kimse yapamıyor. Manisa kebabı da bir şaheserdir.

ÇERÇEVE : Osmanlı Mutfağını nasıl yaşatabiliriz ? Bu kültürden nasıl faydalanabiliriz ?

KORUN: Osmanlı'dan bize intikâl eden çeşit çok azdır. Büyük çoğunluğunun ismini bile bilmiyoruz. Ama hepsi kitaplarda, arşivlerde vardır. Fakat kitapları okuyamıyoruz. Mâalesef Osmanlıcayı bilmiyoruz. Bu konuda Kültür Bakanlığı ve Turizm Bakanlığı çalışma yapmalı ve bu konuda da mesleki liseler açılmalıdır. **Turistlere içki servisi yapmak için eleman yetiştriliyor ama kültürümüzü yaşatmak ve ondan faydalanmak için yetiştirilmiyor. Eğer bu konuda çalışmalar yapılırsa bu mutfak çok canlanır.**

ÇERÇEVE : Efendim, bu sektörün ne gibi zorlukları ve sorunları vardır?

KORUN: Zorlukları, yorucu bir iştir. Sabahın erken saatlerinden gecenin geç saatlarine kadar ayakta kalıyorsunuz ama biz işimizi severek yapıyoruz. Zaten işini sevmeyen başaramaz. Sorunlarımızda; eleman sıkıntısı çekiyoruz. Eğitim görmüş elemanlara ihtiyacım var. Devletin bu işe el atması gerekiyor. Çıraklık eğitim merkezlerinde bizi de düşünmeliler.

ÇERÇEVE :Listede gördüğüm kadarıyla çok çeşitlerimiz var. Bunların hepsini bir anda hazır bulmak mümkün mü ?

KORUN : Tabii günde 180 çeşit yemek yapıyoruz. Her gün menü değişiyor. Bu çeşidin önemi değişi-yor. Oturmuş bir müessese olduğu için yemeklerin yapımında ayarlamamız çok hassastır. Saati geldiğinden hepsi tükeniyor. Bu tam tekmilli bir yerdir. Soğuk - sıcak depolarımız var. Soğuk depolarda 3-4 ton et saklayabiliyor Lokantamız.

Açık Adres :
Sakızağacı Sok. No : 19
İstiklâl Cad. Beyoğlu
Tel : 244 85 61
Fax : 244 32 97)

Lokanta yerliler kadar yabancı turistlerin de ilgi odağı.

Ağız tadı, göz zevki ile Osmanlı kompostaları

Lokantanın servis bölümü

SOMALİ'YE ABD YARDIMI İNSANCIL DEĞİL, BENCİLDİR!..

Muhammed Han Kayani

Bu ve nice insanlar Amerikan Senaryosunun kurbanı...

Hıristiyan devletlerin müslüman bir ülkeye karşılık gözetmeden yardım etmelerin beklemek, büyük bir safdillik olur. Çünkü, onların lügatında müslümanlara yardım etmek yoktur; tam tersi vardır. Eğer Batı, müslüman bir ülkeye yardım ediyorsa, muhakkak o ülke üzerinde bazı plânları var demektir.

Şahsi istisnalar hariç, kurumsal Batı'lı Hristiyon zihniyeti İslâm düşmanıdır. Bu tez, tarihi tecrübelerle de ispatlanabilir. Dolayısıyla eski ABD başkanı George Bush'un, yalnızca insani amaçlarla Somali'ye askeri müdahale de bulunduğuna inanmak fazlaca saflık olur. Pekii gerçek amaç nedir? 19 Ocak 1993 tarihli International Herald Tribune'de Mark Fineman bu amacı şöyle açıklamıştır: "ABD'nin dört büyük petrol şirketi, somali'deki onlarca milyon dönüm arazinin petrol arama ve çıkarma hakkını elinde tutmaktadır.

Jeolojik araştırma raporlarına göre, Somali'de büyük miktarda petrol ve tabii gaz mevcuttur. Eğer ABD, Somali'de barışı sağlayabilirse, bu servet güvenli bir şekilde ortaya çıkarılabilir.

Los Angeles Times'in ele geçirdiği belgelere göre, Somali'nin eski devlet başkanı Muhammed SAİD BARRE, Ocak 1991'de devrilmeden önce, Somali topraklarının üçte ikisi kadar tutan arazileri ABD'nin dört büyük petrol şirketi Conoco, Amaco, Chevron ve Philips'e vermiştir.

Bu şirketler, ABD başkanı ve Teksas'lı eski petrolcü Bush'u ve BM Teşkilâtını, somali'deki petrol yatırımların kurtarmak ve korumak amacıyu ülkeye asker gönderilmesi için teşvik etmiş ve hatta baskı yapmışlardır.

Dolayısıyle, ABD askerleri Somali'ye insancıl amaçlardan çok petrolcülerin menfaatleri için gönderilmiştir. Bu şirketlerden bilhassa Conoco, Somali'de iki yıldan beri süren içi karışıklığa rağmen, başkent Mogadişu'da faaliyetlerine devam etmiş ve ABD ile BM'nin Somali'ye asker sevketmelerine önayak olmuştur.

Said BARRE'nin devrilmesinden kısa bir süre önce bu şirket, kuzey Somali'deki petrol araştırmasından müsbet sonuç almıştır.

Ayrıca, daha askeri harekâtı başlamadan önce, Conoco'nun Mogadişu'daki ofisi fiilen ABD sefaretine çevrilmişti ve o zamanki ABD başkanı Bush'un özel temsilcisi burayı merkez olarak kullanıyordu. Bu sadece iyi bir vatandaşlık vazifesi değildi elbette, ABD başkanı Bush bunu ticari menfaat karşılığı kabul etmişti belki de".

Memduh Efendioğlu
Eğitimci

İŞGÖREN HİZMETLERİ YÖNETİMİ

İşgören (çalışan), örgütün amaçlarını gerçekleştirmeye katkıda bulunan, bunun karşılığında da bir kısım ihtiyaçlarının örgütlen doyuran kişidir. İşgören bir taraftan örgüt için hedeflenenleri gerçekleştirmeye çalışırken, diğer taraftanda kendisinin de bir kısım ihtiyaçlarını karşılamayı hedefler. Bunu birbirinden ayırmak imkânsızdır. Bu hem işveren hem de işgören açısından hem bir hak hem de bir hedeftir.

Bir işgörenin çalıştığı örgütlen sadece fizyolojik ihtiyaçlar istememektedir. Yani yalnız para, maddi doyum yeterli değildir. Bu örgüt açısından eksik bir ödemedir. Tam hakkını ödememek demektir. Bir işgören psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarının bir kısmınıda örgüten sağlamak ister. Başka bir ifadeyle maddi ihtiyaçlarının yanında manevi ihtiyaçlarınında karşılanması lâzımdır. Zira sıcak ve huzurlu bir ortamda işgören işini zevkle yapar, örgütle bütünleşir. Buda örgütünün hedeflenen amaçlara ulaşması, başarılı olması, verimli olması demektir.

İşgören hizmetlerinin kapsamına işgörenin örgüte alınmasından ayrılmasına kadar geçen süre içinde, onun için yapılacak her türlü ödeme, yetiştirme, yükseltme, yer değiştirme, özendirme, disiplin, değerlendirme gibi hizmetler girer. Bu hizmetler örgütten örgüte değişiklik göstermekle beraber, genelde birleşen yönleri daha çoktur.

> "İş analizi bir işgörenin üretim içindeki yerini, görevini göstermek için gereklidir. Bu analiz işgörene verilecek işlerin ayrıntılarını bulmaya yarar."

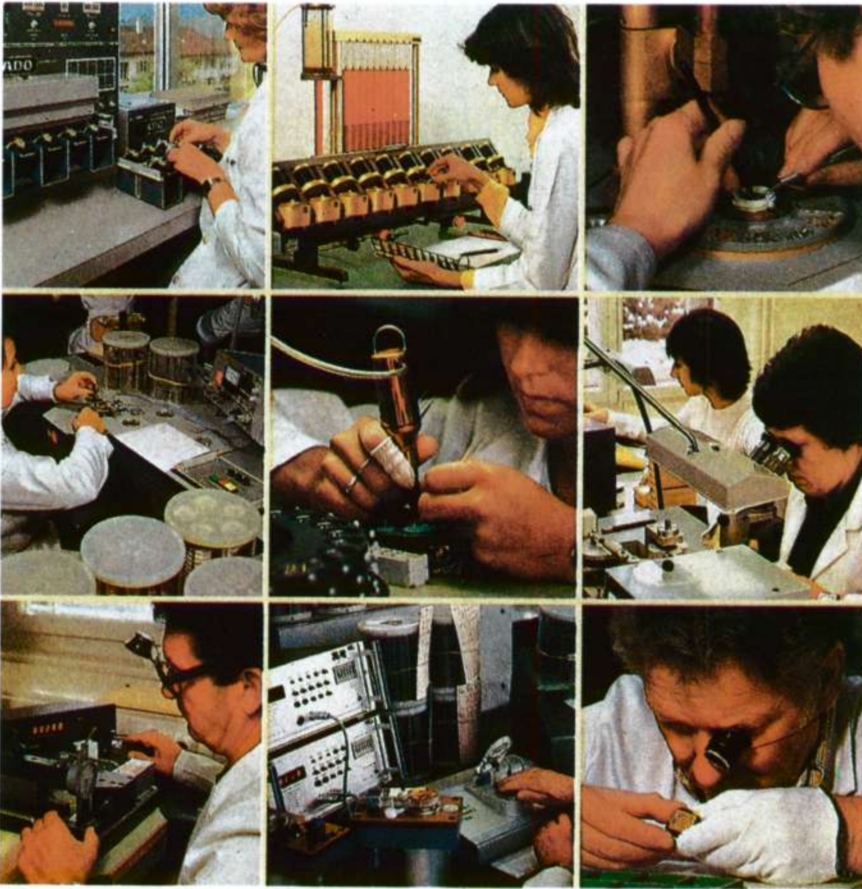
Detayına fazla girmeden işgören hizmetlerinin yönetimi alanına giren işler ana çizgileriyle şöyle sıralayabiliriz.

İş analizi

Bir ürün, veya hizmeti üretmek veya pazarlamak için bir araya gelen insanların öncelikle iş bölümü yapmaları gerekir. Ayrıca yapılacak işlerin ayrıntılı dökümünün yapılması ve işlerin bütünlük gösterecek biçimde olması zaruridir. İş analizi bir işgörenin üretim içindeki yerini, görevini göstermek için gereklidir. Bu analiz işgörene verilecek işlerin ayrıntılarını bulmaya yarar. Ayrıca daha sonra yapılacak görevlerin saptanması, birimleme, bölümleme ve basamaklandırma gibi aşamalar için bir ön aşama sayılır.

İşi saptama

İş analizine dayanılarak saptanan her işte yapılması gereken hareketlerin, işlemlerin düzenli olarak ortaya çıkarılmasıdır. Saptanacak eylemlerin ve işlemlerin doğrudan üretime katkısının ne olduğu iyice irdelenmelidir. Kimi işlemin ve eylemin üretime katkısı olmadığı da böylece ortaya çıkar. Çoğu bürokratik işlemler ve hareketler bu türdendir. Bu da gizli işsizlik ve bürokrasi hastalığına yol açar.

Özendirme

Daha yüksek verim elde etmek için işgöreni etkilemektir. Buda çeşitli yöntemlerle olmaktadır : Ödül, ceza, disiplin en çok kullanılan yöntemlerdir. Fakat, sistem hiçbirzaman korkutucu, gözdağı verici, kapris doyurucu nitelikte olmamalıdır.

Değerlendirme

Örgüte çalışanların iki türlü değerlendirmesi vardır. Birincisi işgörenin performansı, ikincisi yeterliliği (kifâyeti).

Bunu formlar, raporlar, belgelerle tesbitlemek mümkün. Bu belgeler, mümkün mertebede gizli tutulmalı, çalışanlar ödüllendirildiği zaman açıkta, cezalandırıldığı zaman gizlide kalmalıdır.

İşgören örgütleri

İşgörenlerin dernek ve sendikaya girmeleridir. Derneklerin meşru olması gerekir. Bunlar genelde meslek gruplarının oluşturduğu derneklerdir.

Fakat, bu dernekler siyâsi gayeler ve ideolojik amaçlar peşinde olmamalıdır.

Esas görevleri çalışanların daha medeni ve insani yaşamalarını sağlamaya çalışmak ve aynı zamanda örgütlerine daha faydalı hale getirmektir.

Görev tanımı

Yönetim bilimcileri görev tanımını; görevin kimliği (Örgütün adı, görevin bağlı olduğu birim, bölüm, görevlinin adı), görevin eylem ve işlemleri, görevin yetki ve mesuliyeti, görevin yükselme imkânları ve ödeme şartları, görevin çalışma şartları, görevin niteliği gibi ara başlıklara ayırmışlar.

Görev tanımının işgören ve örgüt açısından birçok faydası vardır. Işgören işini, yetkisini, sorumluluğunu, ilişkilerini açık seçik anlayarak daha bilinçli bir çalışma süreci içine girer.

İş plânı

Bir örgüt nasıl ki gereğinden fazla işgören çalıştırdığından verimin düşmesine sebep oluyorsa, yine gereğinden az işgören çalıştırdığı zamanda gene verimin düşmesine sebep oluyor. Birincisinde ödenen fazla ücret maliyeti arttırıyor, ikincisinde de ürün kalitesini ve keyfiyetini düşürüyor. Her iki zarardan kaçınmak için insangücü plânlaması şart.

İşe alma

İşe almada esas olarak şu kaideler gözönünde bulundurulur. Üretime katkısı, uz manlık derecesi, sağlık durumu, yeterlik düzeyi, tecrübe gibi ölçütler esas alınır.

Adayların başvurusu daha önce, örgütçe işin esasına göre hazırlanmış, başvuru formlarıyla yaptırılmalıdır. Özenle düzenlenmiş başvuru formu, başvuran adayların bazı gizli yönlerinin açığa çıkmasını sağlar.

Yetiştirme

Her örgüt daha işgöreni işe alırken, yapacağı işte yetişmiş, tecrübeli ve usta olmasını ister. Ancak gereken kalitede işgören bulmama, yetişmemiş ancak kazanılmak istenen insanlarıda alma zorunluluğu gibi durumlarda çoğu zaman yetişmiş insan alınamıyor. Bazende gelişen teknoloji bazı usta insanlarıda işinden yabancılaştırıyor. Örgütler bu gibi durumlarda elemanlarını gerek örgüt içi ve gerek örgüt dışı eğitimden geçirir.

Ödeme

Örgütün amaçlarını gerçekleştirmek için yaptığı katkıya karşılık çalışanın hak ettiği hak'ı almasıdır. Bu hak, hayat standartlarına uygun olmakla beraber, kişinin istidât ve kâbiliyetlerine uygun olmalıdır.

Adil bir ödeme sistemini oluşturmak, örgütün he amacı, hem de görevidir. Bugün bütün dünyanın kabul ettiği ve vazgeçilmez olan çalışanın sosyal haklarını da göz önünde bulun durmak gerekiyor.

Bunlar genelde : yakacak, yiyecek, giyecek. tedavi, doğum, aile, ölüm, cenaze yardımları, öğrenci bursu, konut, kira,emeklilik ödenekleri gibi...

ARAP PAZARINDA BAŞARILI OLMAK İÇİN NARGİLE İÇMENİN ŞART OLDUĞUNDAN EMİN MİSİNİZ?

İşletmelerde, Başarı Çizgisinin Belirlenmesinde Kullanılan Oranlar...

Doç. Dr. Yalçın Bozkurt
E.Ü. Müh. Fak. Tekstil Müh. Böl. Bornova-İzmir
Tekstil Müh. **Hakan Paralı**
Tekstil Müh. **Türker Büyükata**

(Tekstil ve Teknik Dergisi'nin Mart 1993 sayısından iktibas edilmiştir.)

GİRİŞ

İşletmelerde başarı çizgisinin belirlenmesinde çeşitli ölçütler vardır. Bunlardan biri de oran analizidir. Bir oran, bir değişkenin başka analizi yoluyla başarı durumunun belirlenebilmesi için, elde edilen sonuçların standart değerler rakam yığın olmaktan çok, her biri işletme yöneticisinin yönetim politikasına yön verecek birer göstergedir.

Bir işletmenin oran analizi yoluyla başarı durumunun belirlenebilmesi için, elde edilen sonuçlarının standart değerlerle karşılaştırılması gerekir. Bu standartlar işletmenin geçmiş yıl verileri veya aynı sektördeki diğer işletmelerin verileri olabilir.

Diğer yandan, oran analizi sonuçlarına dayanılarak işletme ile ilgili kesin yargıya varılmamalı ve bu analiz diğer analiz teknikleriyle (dikey yüzde analizi, trend analizi vs.) desteklenmelidir.

Çalışmamızda kullanılan oranlar.

"Verimlilik Oranları"

Mali Çözümleme Oranları" adlı iki ana başlık altında toplanmış olup, tekstil sektörüne ait firmalar arası karşılaştırma tablolarına da yer verilmiştir.

1. Verimlilik Oranları, Verimliliğin Tanımı ve Önemi

Verimlilik, üretilen mal ve hizmetlerle (çıktılarla), bu üretimi greçekleştirmek için kullanılan mal ve hizmetler (girdiler) arasındaki ilişkidir. Bu ilişkinin oransal olarak gösterimi "verimlilik oranları" nı, bu oranlar sonucunda çıkan sayısal sonuç da "verimlilik katsayısı"nı verir. Eldeki kaynaklarla olanaklı olabilecek en çok ürünün sağlanması ya da belirli bir ürünün en az kaynakla gerçekleştirilmesi "yüksek verimlilik" olarak tanımlanabilir.

Verimlilik katsayısının tek bir zaman noktasında belirlenmesi pek anlam taşımaz. Bu katsayının bir anlam taşıyabilmesi için, farklı zaman noktalarında saptanması ve elde edilen sonuçların karşılaştırılması gerekir. Bu karşılaştırmalar sonucunda, işletme içinde bulunduğu dönemde, bir önceki döneme oranla daha az girdi kullanarak aynı üretimi gerçekleştirebiliyorsa veya aynı miktar üretim girdisi kullanarak daha çok mal ve hizmet üretebiliyorsa, o işletmenin verimliliği artmıştır denilebilir.

İşletme başarısının belirlenmesinde ve izlenmesinde güçlü bir araç olan verimlilik çözümlemeleri yöneticiye, teknik ve ekonomik yönden işletmesinin olanaklarını, diğer dönemlerle ve diğer işletmelerle karşılaştırma olanağı verir. Bu çözümlemeler ve karşılaştırmalar yardımıyla işletmesinin aksayan yönlerini gören ve sorunların üzerine eğilme fırsatını bulan yönetici gerekli önlemleri zamanında alma şansına kavuşur. Bu nedenle verimlilik çözümlemeleri, işletmesinin başarısını belirlemek, izlemek

ve denetlemek isteyen bir yöneticinin başvurması gereken araçların en başında gelir.

Bugün bir çok işyeri kârına bakarak etken çalışıp çalışmadığına karar vermektedir. Oysa kâr, üretimin etkenliğin gösteren bir gösterge olmayıp, satışın etken olup olmadığını belirleyen bir göstergedir. Bir işletmenin gerçek gücü, satış gücünden çok üretebilme gücünden kaynaklanır. Bu nedenle işletmelerin başarılarını değerlendirirken kârlılık çözümlemeleri yanında, verimlilik çözümlemelerine de yer vermeleri gerekir.

2. Verimliliğin Fiziksel ve Parasal İfadesi

İşletme düzeyinde verimlilik ölçümlerinden amaç gerek çıktı ve gerekse girdi arasındaki sürekli ilişkileri ortaya koymak, değişmelerin nedenlerini bulmak işletmenin zayıf noktalarını bulup gerekli önlemleri almaktır. Bu amaçla kısmi verimlilik oranları saptanır.

Bu oranlar amaca göre istenildiğinde çıktıya giren girdi sayısı kadar çoğaltılabilir. Önemli olan girdilerin çıktının içindeki paylarıdır. Bir çıktı maliyet analizi yaparak, hangisi en yüksek oranda görülüyorsa, onu temel almak bizi amaca daha çabuk götürecektir. Daha ayrıntılı analiz gerektiğinde diğer girdi oranlarına başvurulur. Toplam verimlilikte tüm girdiler söz konusu olduğundan bazı olumlu olan girdiler, olumsuz olanları gizleyeceğinden genellikle kısmi verimliliğe başvurulur. Pratikte kısmi verimliliğin en çok kullanılanı "Üretim", "Emek" ve "Üretim Sermaye" şeklinde olanıdır.

2.1. Fiziki Verimliliğin Ölçümü

2.1.1. Fizik Kısmi Verimliliğin Ölçümü

Uygulamada en çok emeğin ve sermayenin fiziki verimliliği kullanılmaktadır.

Emek Verimliliği= Üretim Miktarı İşçi Sayısı

Emek Verimliliği= Üretim Miktarı İşçi Günü

Emek Verimliliği= Üretim Miktarı İş Saatleri Toplamı

2.1.1.1. Fiziki Emek Verimliliğin Ölçümü

Emek Verimliliği= Üretim miktarı: İşçi sayısı: Ür.mik.: İş günü = Ür mik: İş saatleri toplamı

Örneğin: Bir iplik fabrikası 120 işçiyle yılda 550 top iplik üretiyorsa işçi başına yılda düşen fiziki emek verimliliği, 550/120=4,5 ton/işçi, işçi sayısı yerine yılda düşen fiziki emek verimliliğinde çalışılan işgücü toplamını yazarsak: 20x300 (işgünü)=36.000 işgünü.

P=550.000/36.000=15.27 Kg/İşgünü

Eğer işletmede birden çok mamül üretimi varsa bu mamüller bazı kıstaslarla tek bir tipe indirgenir veya her çeşit mamülün para değeri alınarak parasal verimliliği hesaplanır.

Dokuma işletmesinde, örneğin 8 işçi toplam 55 iş saati çalışarak 160 metre kumaş dokuyorsa; Emek Verimliliği: 160/8=20 m/işçi. Veya daha sağlıklı olarak,

Emek Verimliliği= 160m/55 saat=2,9 m/iş saati

Eğer üretilen mamül aynı ise vardiyalar arası veya işçi grupları ve benzer firmalar arası veya işçi grupları ve benzer firmalar arası verimlilik karşılaştırılabilir.

2.14.1.2. Fiziki Makina (Sermaye) Verimliliğinin Ölçümü

Fizik makina verimliliğnide üretilen miktar için kullanılan dokuma makinasına veya iplik işletmesi için hesaplanıyorsa iplik makina sayısına, iplik makina saat sayısına bölünerek hesalanır.

Makina Verimliliği= Elde Edilen Top. Üretim Üretimde Kull. Makina Saat Top.

Makina Verimlığliği=Üretim Miktarı Makina Miktarı veya

Makina Verimliliği= Üretim Miktarı Makina İş Saatleri Toplamı

Örneğin: 1000m kumaşı 6 dokuma makinası, toplam 21 saat çalışma sonucunda vermiş olsun. Bu durumda,

Makina Verimliliği= 1000 m/6 makina=166,6m/makina

Verimlilik dokuma makinası başına 66,6 veya daha sağlıklı bir hesaplaşmayla Makina Verimliliği=1000 m/21 Makina İş Saati= 47.6 m/makina iş saati

Verimlilik makina saat başına 47.6 m olarak hesaplanır.

2.1.1.3. Fiziki Hammadde Verimliliğinin Ölçümü

Hammadde Verimliliği= Elde Edilen Top. Üretim Üretimde Kull. Top. Hammadde formülüyle hesaplanır. Örneğin, bir iplik işletmesi belli bir süre içinde 38.133 Kg'lık pamuk kullanarak, karşılığında 34.062 Kg'lık iplik elde etmiştir. Bu verilere göre, Hammadde Verimliliği= 34.062 Kg/38.133 Kg=% 85.5.

Fiziki kısmi verimlilik hesaplamalarında bazı mahzurların olduğunu dikkatten kaçırmamak gerekir.

Üretim içinde hammadde makina, emek ve diğerlerinin katkısını saptamak kolay olmadığından fiziki kısmi verimliliği üretimin tamamı tek bir girdiye bağlanmaktadır. Oysa, gerçekte üretim tek bir girdinin değil, tüm girdilerin beraber sonucudur. Bu nedenle yukarıdaki örnekte hesaplanan emek verimliliği uygulamada çok kullanılmakla beraber, işçinin etkinliğini değerlendirebilmek bakımından yeterli bir kıstas değlidir. Zira bu ölçünün vermiş olduğu sonuçların değişmesi yalnız işçinin etkinlğinin değişmesinden değil, makina, yönetim, iş organizasyonu ve teknolojideki değişmelerden kaynaklanmış olabilir.

Fiziki kısmi verimliliğin diğer bir mahsuru da, kıyaslama imkanlarının çok sınırlı oluşudur. Kıyaslama yapabilmek için üretimin cinsinin standartlarının değişmemesi

, Hep aynı kalması gerekmektedir.

2.2. Parasal Verimliliğin Ölçümü

Mamülün hesaplanan net katma değeri, işletmenin parasal verimlilik hesabında, onun çıktısı olarak dikkate alınacaktır. İşletmenin tamamen bir ekonomik ünite olması ve yapısında teknik olduğu kadar sosyal unsurları da bulundurması bakımından çalıştırılan her işçi başına ne kadar katma değer meydana getirdiliği ve bunlarla nasıl bir seyir izlendiği parasal verimlilikle yapılır.

Parasal verimlilik genel olarak,

- Her birim başına düşen toplam maliyet tutarı

- Her birim başına düşan kâr miktarı

- Her birim başına düşen işçilik prim tutarı

- Her birim başına düşen işçilik tutarı

- Her birim başına düşen hammadde enerji veya yatırılmış sermaye tutarı olarak hesaplanır.

Bilindiği gibi para her çeşit üretim için ortak bir değer ölçüsüdür. Üretim türü farklı da olsa kısmi veya toplam parasal verimliliği karıştırmamak gerekir. Verimlilik oranının payındaki değer parasal, paydadaki değer fizik ise yarı parasal, paydadaki değer fiziki ise yarı parasal verimlilik hem pay ve hem payda parasal değerleri ifade ediliyorsa tam parasal verimlilik söz konusudur.

2.2.1. Yarı Parasal Verimliliğin Ölçümü

2.2.1.1. Yarı Parasal Emek Verimliliğinin Ölçümü

Aşağıdaki formülleriyle saptanır. Yalnız buradaki üretim değeri katma değer olarak yani satışlar-alımlar şeklinde alınmalıdır.

Emek Verimliliği= Üretim Değeri İşçi Sayısı veya,

Emek Verimliliği= Üretim Değeri İş Saatleri Toplamı

Örneğin: Bir konfeksiyon işletmesi bir yılda 60 işçi çalıştırarak 250.000.000'na alınmış olan kumaşı fason çalışarak 400.000.000'a mamül formuna getirirse

2.2.1.2. Yarı Parasal Makina Verimliliğinin Ölçümü

Üretimde kullanılan toplam girdilerin fiziksel ölçülemeyeceği bellidir. Gerçekten de, kullanılan iş gücünün, makian-saatin ve hammaddelerin alt alta konularak toplanması imkansızdır. Bu durumda ancak parasal olarak değerlendirebilinir. Yarı parasal toplam

Emek Verimliliği= Katma Değer (Satışlar-Alımlar) İş Saatleri Toplamı

verimlilik aşağıdaki formül yardımıyla hesaplanır:

Belli bir zaman biriminde (Örneğin bir yıl) elde edilen toplam üretim fiziksel olarak saptanabilir. Örneğin iplik

Emek Verimliliği= 400.000.000-250.000.000 60

= 2.500.000 TL/İşçi-yıl

işletmesi "Kg" larak, dokuma işletmesi "ham bezi" m, kag, atılan atkı" olarak hesaplayabilir. Diğer taraftan tam girdilerin parasal değerleri de çıkarılabileceğinden parasal toplam verimliliği bulmak mümkündür.

2.2.2. Tam Parasal Verimliliğin Ölçümü

2.2.2.1. Tam Parasal Emek Verimliliğin Ölçümü

2.2.2.2. Tam Parasal Makina Verimliliğinin Ölçümü

Toplam Verimlilik= Parasal Olarak Kull. Top Girdiler Elde Edilen Toplam Üretim

2.2.2.3. Tam Parasal Toplam Verimlilik

Oranıyla hesaplanır. Bu değerler üretime giren örneğin, her bin TL'nin kaç liralık bir üretim sağladığını gösterir. Yani her birimlik masrafa düşen parasal verimliliğin ne olduğu anlaşılır. Yalnız üretim değerinin gayri safi üretim değeri değil, safi-üretim değeri olarak değerlendirilmelidir.

3- Verimlilik Ölçmede Kullanılan Oranlar Sistemi

Emek= Üretim Değeri

Verimliliği Ödenen Ücretler

formülüyle hesaplanır.

Makina Verimliliği= Üretim Değeri Sabit Tesisler Kıymeti

Bu çalışmada, uygulamada çıkabilecek aksaklı ve yeni ihtiyaçlara göre yeni düzenlemelerin de yapılabileceği ve giderek daha olgunlaşabileceği ve giderek daha olgunlaşabilecek bir oranlar sistemi geliştirilmeye çalışılmıştır. Öncelikle elde edilebilen verimlilik oranları belirlenmiş ve bu oranlarda yer alan değişkenlerin simgeleri ve anlamları aşağıda özetlenmiştir.

S: Net Satış Hasılatı

Ç: Çıktı (brüt üretim değeri)

SSM: Mal ve Hizmet

Satışları Maliyeti

F: Fiili Üretim Maliyeti

M: İlk Madde ve Malzeme Giderleri

C: Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler

L: Maddi Duran Varlık Amortisman ve Tükenme Payları

Bu değişkenlere bağlı olarak net satış hasılatı ve çıktı düzeyine göre saptanan 8 adet verimlilik oranı şöyle düzenlenmiştir:

Katma değere göre hesaplanan verimlilik oranları ve bu oranları açıklayan ikinci derecedeki oranlara ilişkin simgeler ve anlamları da şöyledir:

AV= S-(M+C) ya da Ç-(M+C)= Katma Değer

ÇGT= Çalışanlar Genel Toplamı

ÇİST= Çalışılan İşçilik Saatleri Toplamı

MDVT= Maddi Duran Varlıklar Toplamı

DİS= Direkt İşçi Sayısı

Katma değere göre hesaplanan 10 adet verimlilik oranı, net satış hasılatı ve çıktı düzeylerinde açıklanan simgeler şunlardır:

4. Çalışmada Kullanılan Oranların Anlam ve Yorumları

4.1. Toplam Faktör Verimliliği *(Gapyrisafi Etkenlik)*

Bu oranın hem pay, hem de paydası parasal değerle ifade edilen büyüklüklerdir. Toplam faktör verimliliği ürünlerin satışından elde edilen gelir ile bu üretim sırasında katlanılan maliyet arasındaki ilişkidir. Bu oranın 1'den büyük olması olumlu, küçük olması olumsuz durumdur. Ancak 1'den ne kadar büyük olması gerektiği konusunda standart bir norm yoktur. Analiz için firmanın geçmiş yıl

1) S SMM ya da Ç F= Toplam Faktör Verimliliği ya da Gayrisafi Etkenlik
2) S-M SMM-M ya da Ç-M F-M= Toplam Kazançlar Verimliliği ya da ilk Malzemeyi Mamüle Dönüştürme Etkenliği
3) S- (M+C) SMM-(M+C) ya da Ç-(M+C) F-(M+C) = Katma Değer Verimliliği
4) S-(M+C+D) SMM-(M-IC+D) ya da Ç-(M+C+D) = Net Katma Değer İşgücü Verimliliği
5) S-(M+C+D+L) SSM ya da Ç-(M+C+D+L) F + Toplam faktör Kâr Verimliliği
6) S-(M+C+D+L) SSM-M ya da Ç-(M+C+D+L) F-M= Dönüşüm Kâr Verimliliği
7) S(M+C+D+L) SMM-M+C) ya da Ç-(M+C+D+L) F-(M+C) = İçsel Kâr Verimliliği
8) S-(M+C+D+L) SMM-(M+C+D) ya ad Ç-(M+C+D+L) F-(M+C+D)= İşgücü Kâr Verimliliği
9) S ÇGT yada Ç ÇGT= Çalışılan Kişi Başına Net Satış Hasılatı ya da Çıktı Değeri
10) S ÇİST yada Ç ÇİST= Çalışılan İşçilik Saati Başına Net Satış Hasılatı yada Çıktı Değeri
11) AV S ya da AV Ç= Katma Değerin Net Satış Hasılatı ya da Çıktıya Oranı
12) AV MDVT= Katma Değerin Maddi duran Varlıklara Oranı
13) MDVT ÇGT= Çalışan kişi Başına Maddi Duran Varlıklar
14) AV ÇGT= Çalışan Kişi Başına Değer
15) AV ÇİST= Çalışılan İşçilik Saati Başına Katma Değer
16) L ÇGT= Çalışılan Kişi Başına Ücret ve Giderler
17) L ÇİST= Çalışılan İşçilik Saati Başına Ücret ve Giderler
18) AV L= İşgücü Maliyeti Rekabet Gücü (Katma değerin ücret ve giderlere oranı)
19) DİS ÇGT= Direkt İşçi Sayısının Çalışanlar Genel Toplamına Oranı

verileri, teşebbüsle ayın sektörde çalışan teşebbüslere ilişkin veriler kullanılabilir.

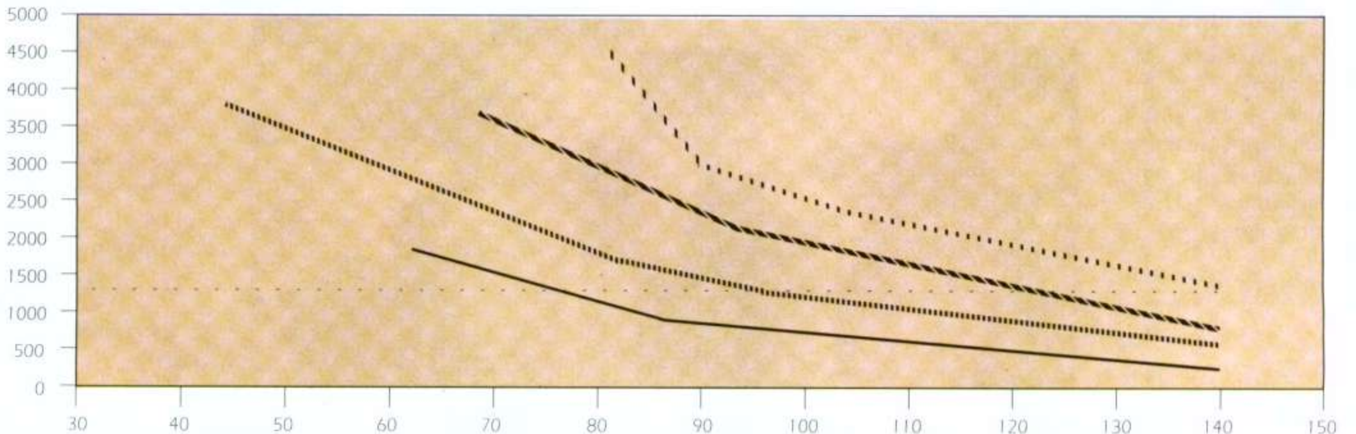
Bu oranın arttırılabilmesi için hasılatın arttırılması veya maliyetlerin düşürülmesi gerekir. Satış hasılatının arttırılması teşebbüsün, satışı arttırmasındaki başarısına bağlıdır. Satış tutarı daha çok işletme dışı koşullara, piyasa şartlarına bağlıdır. Bu yüzden teşebbüsler piyasa şartlarına uymak zorundadır.

Oysa maliyetin düşürülmesi, üretim sürecinde kullanılan girdilerdeki fiyat dalgalanmaları bir yana bırakılırsa, teşebbüsün iradesine bağımlı bir değişkendir.

Maliyetin düşürülmesi konusunda hammadde, malzeme, işçilik ve genel üretim giderleri üzerinde durulmalıdır. Bu konuda yapılacak çalışmalar insan gücü planlaması ve iş akışı planlamasını kapsamaktadır.

4.2. Toplam Kazançlar Verimliliği *(İlk madde ve malzemeyi mamüle dönüştürme etkenliği)*

İmalatçı teşebbüslerde üretimin esas maddesini oluşturan ve diğer teşebbüsler-

den alınan ilk madde ve malzeme mevcut kaynaklarla işlenerek ürüne dönüştürlmektedir. Teşebbüs dışından alınan ilk madde ve malzeme ürüne dönüşürken, teşebbüsce yapılan giderler, işletme maliyetleri ya da ürüne dönüştürme maliyetleri olarak ortaya çıkar. Bu durum karşısında teşebbüsün asıl amacı, ilk madde ve malzemeyi ürüne dönüştürmek için katlanılan dönüştürme maliyeti birimi başına en yüksek kazancın sağlanmasıdır. Bu oran safi satış hasılatı ve satılan mallar maliyetinden ilk madde ve malzeme giderleri çıkarıldıktan sonra kalan tutarların birbirine oranlanması şeklinde belirtilmiştir.

Burada en önemli konu, ilk madde ve malzeme tutarından stoklardaki yarı mamül ve mamullerin bünyesinde kalan ilk madde ve malzeme çıkarıldıktan sonra geri kalan tutarın işleme alınmasıdır. Bu konunun ileride verilecek olan diğer oranların hesabında, ilk madde ve malzemeden başka dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetlerle, teşebbüsce üretime sokulan işçilik ve amortisman giderleri işleme alınırken de söz konusu olduğu açıktır. Aksi halde (özellikle aşırı stoğa çalışan teşebbüslerde) sonuçların negatif çıkması mümkündür. Bu durum dikkate alınarak yarı mamul ve mamul stokları eritilmelidir.

Bu oranla ortaya konulan toplam kazançlar verimliliğinin en yüksek düzeye çıkarılabilmesi için teşebbüste mevcut üretken kaynakların maksimum düzeyde kullanılması gerekmektedir. O halde yapılacak iki şey, (i) Ürüne dönüştürülen kaynakların kullanımındaki etkenliğin en yüksek düzeye çıkarılması, (ii) Ürün karışımının toplam kazançları en yüksek düzeye çıkaracak biçimde düzenlenmesidir.

Toplam kazançlar verililiği bütün işletme türleri için iyi bir göstergedir. Dönüştürme maliyetleri üzerinde bir toplam kazanç akışının sağlanması sağlıklı bir çalışma sermayesi yönetim için gereklidir.

Toplam kazançlar verimliliği hammade ve malzemeyi ürüne dönüştürme etkenliğine ilişkin aşağıdaki değerleri verir:

- Girdiden hangi oranda çıktı üretildiği,

- Verilen nicelikte çıktıyı üretmek için kullanılan girdi miktarı,

- Verilen bir girdi niceliği ile üretilebilecek çıktı miktarı

Bu oranın ne olması gerektiğine ilişkin standart bir norm bulunmamaktadır. Teşebbüse ilişkin geçmiş yıl veriler ya da teşebbüsün fa aliyette bulunduğu sektördeki ortalama değerler karşılaştırmalarda baz olarak alınabilir. Ayrıca, bu orana ilişkin elde edilen sonucu yorumlarken satılan mal maliyetinin standart ya da ortlama olarak ne kadarlık kısmı ilk madde ve malzemenin oluşturduğunu da göz önünde tutmak gerekir. Ürüne ilişkin maliyet yapısı içinde ilk madde ve malzemenin payı, üründe herhangi bir değişiklik yapılmamasına

karşın artmışsa, toplam kazançlar verimliliği düşecektir. Eğer bu pay azalmışsa toplam kazançlar verimliliği artacaktır.

Diğer yandan, üründe değişiklik yapıldığında ilk madde ve malzemenin payı sabit kalması, teşebbüsün pazar yapını korumak amacıyla ürün değişikliğine gidilmesi durumunda akılcı olarak görülebilir. Bu payın artması, pazar payının artamı ve satışların artması durumunda da mümkündür. Aynı satış hasılatı ve/veya pazar payı konurken, ürünün maliyet payı içindeki ilk madde ve malzeme payının azaltılması amaçlanır. Ancak, ürünün kalitesinde, gerek nitel gerek nicel olumsuz bir değişiklik olmamalıdır. Aksi halde uzun dönemde satışlarda düşme görülebilir.

Özetle ilk madde ve malzeme verimliliğini etkileyen etkenleri şöyle sıralayabiliriz:

- Ilk madde ve malzemelerin kalitesindeki değişmeler,

- Ilk madde ve malzeme kullanımındaki etkinliğin değişmesi,

- Ürün kompozisyonunda, ürünün biçim ve dış görünüşünde, üretim sürecinde yapılan değişiklikler.

Teşebbüse sistem yaklaşımıyla bakıldığında, alt sistemler arasında malzeme akış sistemi özel bir yer tutar. Çünkü, ilk madde ve malzemelerin satın alınması, depolanması üretim sürecine verilmesi ve bu süreçte kullanımı, ara stok miktarlarının optimizasyonu vb. işlemlerde verimliliğin sağlanması örgüt etkinliğini birinci derecede ilgilendiren bir sorundur. Malzeme akış sisteminde, üzerinde durulması gereken bir husus, bu konuda geliştirilen modern tekniklerin Türkiye gerçeklerine uyduğu durumlarda ve oranlarda kullanılmasıdır.

Gerçekten uygulamada malzeme akış sistemlerine ilişkin sorunlar ciddi ve önemli boyutlardadır. Pamuk ipliği ve pamuklu dokuma endüstrisinde yapılmış bir çalışmaya göre üretimin çeşitli safhalarında üretilen yarı ürünlerin, standartlara uymaması nedeniyle tekrar üretime sokulması yine üretim sürecinde yer alan çeşitli bölümlerde bir önceki ya da sonraki operasyonun etkenliğinin az ya da çok olması nedeniyle çalışmaların durması ve böylece o bölümde etkenliğin düşük görülmesi gibi sorunlar söz konusudur.

Ilk madde ve malzeme verimliliğini etkileyen taşıma giderleri ve ambalaj malzemelerine ilişkin giderlerden burada söz etmek yerinde olacaktır. Taşıma giderlerini kuruluş yeri seçimi, zaman ve maliyet açısından taşıma şekli gibi unsurlar etkiler. Ambalaj giderleri, ambalajın koruma işlevi ile pazarlama işlevini optimize edecek şekilde planlanmalıdır. Geri alınabilen ambalaj malzemelerinin, mevcut ve potansiyel pazarlama kanallarıyla toplatılmasını teşebbüse fayda ve maliyeti hesaplanarak hareket edilmelidir.

4.3. Katma Değer Verimliliği

Üretime ilişkin satış rakamları, dışarıdan satın alınan ilk madde ve malzeme ile dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetleri (ambalaj malzemesi, elektrik, su doğlagaz vb.) de içerdiğinden satış fiyatlarıyla ifade edilen üretim değerinin kullanılması yanlış yorumlanabilir. Sözü edilen kalemlerin fiyatlarında bu kalemlerin sağlandığı piyasalarda faaliyet gösteren teşebbüslerin kârları da vardır. Bu sorunun çözülmesi için "Net Çıktı (Net Üretim Değeri)" başka bir deyişle "Katma Değer" ölçüsünden yararlanılabilinir.

Sözünü ettiğimiz bu kavramların işletme düzeyinde nasıl ölçüldüğünü aşağıdaki şekilde gösterebiliriz:

Net Satış Hasılatı:

(+) Cari fiyatlarla yılbaşı ve yıl sonu mamul ve yarı mamul stokları arasındaki herhangi bir artış

(-) Herhangi bir azalış

Çıktı (Brüt Üretim Değeri):

(-) Üretimde kullanılan ilk madde ve malzeme

(-) Dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler

Brüt Katma Değer
(Net Üretim Değeri):

(-) Amortismanlar

Net Katma Değer:

Burada belirtilmesi gereken bir husus, brüt üretim değerinden brüt katma değere ulaşırken üretimde kullanılan ilk madde ve malzemeler ile dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetlerin daha önceden yaratılmış değerler olarak kabul edilmesidir.

Bu oranın payında brüt katma değer kullanılmıştır. Oranın yüksek olması, teşebbüsde katma değer yaratma gücünün yüksek olduğunu gösterir. Bu orana ilişkin standart bir norm yoktur. Teşebbüsün geçmiş yıl verileri veya teşebbüsle aynı sektörde çalışan benzer firmaların verileri ile karşılaştırma yapmak yöneticiye yol gösterir.

4.4. Net Katma Değer İşgücü Verimliliği

Bu oranda üretimde çalışan işçiler, memurlar ve sözleşmeli personeli kapsar biçimde işgücü için ödenen ücret ve giderler toplamı, çıktı olarak kabul edilen net katma değer ile karşılaştırılmaktadır.

Katma değer verimliliği oranını irdelerken, katma değer için vurgulanan hususları bir kez daha yinelemeyi gereksiz buluyoruz. Ancak bir önceki oran olarak ele alınan katma değer verimliliği oranını, hem sermayenin hemde işgücünün birlikte olduğu bir verimlilik göstergesidir. Fakat net katma değer işgücü verimliliği oranı, üretimin girdilerinden emek unsuruna ilişkin bir kısmi verimlilik ölçüsüdür. Bu ölçüt, hem teşebbüs içinde işgücü verimliliğini ölçme ve izleme açısından yönetimin hem de toplu sözleşmelerde ücret artış istemlerini işgücü verimlilik artışlarına dayandırmak isteyen işçi ve işverenlerin işine yarayabilecektir. Bu orana ilişkin stantard bir norm yoktur. Teşebbüsün geçmiş yıl verimleri veya teşebbüsle aynı sektörde bulunan benzer firmaların verileri ile karşılaştırma yapılarak sonuca ulaşılır.

(Tekstil Teknik/Nisan 93)

21. Uluslararası Kalite Ödülü'nü MÜSİAD üyesi MALKAN aldı

SANAYİ OSKARI MALKAN'ın

MALKAN Makina Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. 1971 yılında şu andaki Genel Müdür Mustafa ALKAN tarafından buharlı el ütüsü üreten küçük bir atölye olarak kurulmuştur. Kısa zamanda imalat programını genişleterek kapasite ve satışlarını arttırmıştır. MALKAN, bugün 4500 m² kapalı alanda, manuel olarak çalışanlardan tam otomatik, elektronik programlı olarak çalışabilen makinalara kadar 160 değişik imalat yapmaktadır. Başlıca imalatını yaptığı ürünler; buharlı ütü makinaları, ütü presleri, buhar jeneratörleri, triko ütüleri, kuru temizleme makinaları, tela yapıştırma presleri, ütü masaları ve el ütüleri v.b.dir.

Malkan mamülleri Türkiye'de konusunda ilk ve tek TSEK kalite belgesine ihaiz ürünlerdir. Malkan bünyesinde 4 mühendis ve 90 işçi çalıştıran ve 10.000'den fazla müşterisine hizmet veren Türkiye'de konusundaki en büyük firmadır. Yıllık kapasitesi ortalama 4.500 makina olan firma, ürünlerine 1 yıl garanti vermektedir. Türkiye pazarının %60-70'ine hitap etmesinin yanında Avustralya'dan Amerika'ya kadar 26 ülkeye de ürünlerini ihrac etmektedir.

Kendi üretiminin yanısıra, son yıllarda Türkiye'nin ihtiyacına yönelik ithalata da başlayan MALKAN aşağıdaki firmaların Türkiye Mümessilliğini de yapmaktadır.

* İLSA (ITALYA): Kuru temizleme makinaları,

* CAMPTEL International Spa (ITALYA) : Elektronik, pnomatik ve manuel tip çeşitli ütü presleri, şişirme ve robot ütüler, triko ütüleri ve leke çıkarma makinaları.

* DUEEFFE (ITALYA): Sanayi tipi el ütüleri.

* BOUYUE (TAIWAN): Gömlek ütü presleri, tela yapıştırma presleri.

MALKAN bütün bu faaliyetlerine ilave olarak komple ütüleme tesisleri ve kuru sistem elbise temizleme fabrikaları projelendirme ve kurma işini de gerçekleştirmektedir.

En kaliteli ürünleri üreten firmalara verilen dünya çapındaki kalite ödülünü, bu yıl Türkiye'den MÜSİAD Üyesi MALKAN aldı. Sanayi ütüleri üretimi konusunda uluslararası kalite ve güvenceye sahip MALKAN Makine Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. aynı zamanda Türkiye ütü pazarının da lideri.

İş dünyasının Oskarları sayılan ve dünyada her yıl ülkenin sektörlerindeki en başarılılarına verilen kalite ödülünü İspanya'daki Editorial Office ile Trade Leader Clup tarafından ortaklaşa dünyanın en başarılı firmalarına veriliyor.

Daha önceki yıllarda kendi dallarında bu ödülü Altınyıldız, Pınar, Sagra ve yine MÜSİAD Üyesi Ülker gibi kuruluşlar almıştı.

MALKAN bu ödülü alırken ürünlerinin kalitesinden pazardaki kimliğine, yönetiminden, ticari güvenine, standartlarından, uluslararası servis ve garantisine her yönüyle değerlendirildi ve ödüle lâyık görüldü.

Nasreddin Hoca Fıkraları Nerede Başlar ve Nereder Biter?

İbrahim Kambur

Fıkra, lisanımızda çeşitli mefhumları karşılamak maksadıyla kullanılmaktadır. Biz, bu yazımızda, bunlardan birisi olan "mizahi, nükte" üzerinde duracağız.

" Bir fıkrayı Nasreddin Hoca'ya atfederken, dikkat edilmesi gereken çok önemli hususlar vardır. Nasreddin Hoca herşeyden evvel " Allah dostu " yani " veli " olduğu şüphe götürmeyen bir zâttır. Atfedilen fıkralar onun şahsiyetine uygun olmalıdır. "

Fıkralar, günlük hayatımızın ayrılmaz birer parçasıdır. İnsanoğlu, hayatı'nın her safhasında, mesleğine uygun bir şekilde fıkrayı kullanır. Öğretmen derslerini fıkrayla güzelleştirir, cazip hale getirir. Bir hatip, hitabetini onunla zenginleştirir. Fikir adamı fikirlerini, düşüncelerini beyinlere fıkrayla nakşeder.

Bizde fıkra deyince aklımıza ilk önce, Nasreddin Hoca gelir. Nasreddin Hoca bizim millî fıkracımız, millî nüktecimizdir. Fakat, artık onun namı, onun nükteciliği Türkiye sınırlarını aşmış, milletlerarası platformda yerini almıştır. Fıkralarından birçoğu yabancı dillere çevrilmiştir. Sosyal hadiseler karşısında duyan, düşünen, gören ve öğrenen geniş hayat tecrübesine sahip zeki bir milletin, fıkra sahasında sadece Nasreddin Hocası mı vardır? Elbette hayır. Bektaşi, İncili Çavuş, Bekri Mustafa, Tayyip Ağa ve daha niceleri... Fakat biz ekseriyetle, fıkralarımızı Nasreddin Hoca'ya mal etmişizdir. Bu durum, bundan sonra da devam edecektir. Bir fıkrayı Nasreddin Hoca'ya atfederken, dikkat edilmesi gereken çok önemli hususlar vardır. Nasreddin Hoca herşeyden evvel "Allah dostu" yani "veli" olduğu şüphe götürmeyen bir zâttır. Atfedilen fıkralar onun şahsiyetine uygun olmalıdır. Onun fıkralarında yalancılık, kurnazlık, şahısların birbirini aldatması, çapkınlık, ahlâksızlık, meseleleri kaba kuvvetle halletme yoktur. O'nun ze-kâsı, problemleri nifağa sebep olacak şekilde çözmez. Onun fıkraları insancıl ve içtimaî mahiyettedir. Onun için, bir fıkrayı Nasreddin Hoca'ya atfederken İslâmî çerçevenin dışına çıkmamak gerekir.

İnsanoğlunun yaratıldığı günden bu zamana kadar hiç bir şey, lüzumsuz olarak meydana gelmemiş, getirilmemiştir. Her şey mutlaka, bir ihtiyacı karşılamak içindir. Fıkraya bu yönüyle baktığımızda,karşımıza şunlar çıkar :

Dünya, bir imtihan mahalli olduğu için, insanoğlu yakasını dertlerden kurtaramaz. İşte böyle durumlar karşısında fıkralar, insanı harcamaktan korur. Yol gösterir, uyarır, ikaz eder. Toplum kaynaştırıcı, hadiseleri tatlıya bağlayıcıdır. Hile karşısında aldanmamayı, her şeyi fazla ciddiye almamayı, tatlı dilli ve güler yüzlü olmayı telkin eder.

Ama, bütün bunlar yapılırken lüzumsuz tasvirlere, süslü sözlere yer vermemelidir. Sade ve kısa anlatılıp, son nükteye önem vermelidir. Burada, bir fıkra üzerindeki düşüncelerimi ifade etmek istiyorum. Hani çocuklar Nasreddin Hoca'dan düdük istemişler. İçlerinden sadece birisi para verdiği için, neticede "parayı veren düdüğü çalar" cevabını almışlardır.

"Ağaç, yaş iken eğilir" sözünden, büyük hisse almak gerekir. Çocuklarımız meraklı oldukları için her duyduklarından, gördüklerinden birşeyler kaparlar. Bu fıkrayı dinleyen bir çocuk, nasıl bir neticeye varır, ne düşünür ? Büyük bir ihtimalle, "bir düdük aldırabilmek için, mutlaka para vermem gerekirmiş" diyecek ve "para..."sözünü, aklının bir köşesine yerleştirecek. Neticede, hayatı boyunca her işi parayla yapacak, parayla yaptıracak. İctimai değerler, onun için ikinci plâna düşecektir.

Ecdadımızın, atalarımızın gözünde para, ikinci değil daha sonraki sıralarda gelmektedir. Onun için dünyaya hükmetmişler, onun için dört kıtaya yayılabilmişlerdir.

Bunun için, fıkralarımızı, kendi yapımıza, bünyemize, inancımıza uygun şekilde meydana getirmeliyiz.

İsterseniz, bu yazımızı, şimdiki halimizi ifade eden bir Bektaşi fıkrasıyla bitirelim :

Zorba ve hayırsız zenginin biri, oradan geçmekte olan Bektaşi babasını aklınca imtihan etmeğe kalkmış

---De bakalım baba erenler, İslâm'ın şartı kaçtır ?

Bektaşi hiç düşünmeden dikmiş cevabı :

-Birdir ! Adam ağzı köpürürcesine:

---Bre cahil, dinsiz, imansız ! Daha İslâm'ın kaç şartı olduğunu bilmezsin, birde derviş olmağa kalkarsın...

Bektaşi gayet sakin :

---Kerem buyurunuz, kızmayınız ! Bir hesap yapalım haksız mıyım ? demiş. Hac ile zekâtı siz kaldırdınız. Namazla orucu da biz yok ettik. Şimdi kala kala Kelime-i Şehadet'ten başka ne kaldı söyler misiniz ?

ÜLKER

Her çeşidinde ayrı bir lezzet

ÜLKER ÇİKOLATA'ları ve tüm BİSKÜVİ çeşitleri TSE belgelidir.

Davutpaşa Cad. No: 20 TOPKAPI İSTANBUL Tel: (1) 567 68 00 (20 Hat) Telex: 22985 ugst tr. Fax: (1) 577 76 28